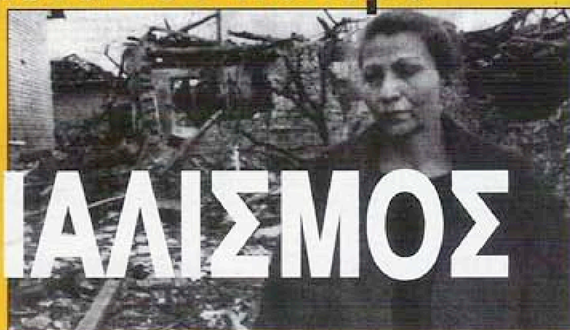
Σοσιαλισμός από τα κάτω

Νο 32, Μάης - Ιούλης '99

Τιμή 500 δρχ

Η Τουρκία σήμερα
Κερδοσκοπία & Χρηματιστήρι

Το Κόσοβο μετά τον πόλεμο

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

πώς τον παλεύουμε

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

του Διεθνισμού και της Επανάστασης

Ο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιδιοκτήτης: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Διακίνηση: Κατερίνα Πατρικίου
Εκτύπωση: ΛΙΘΟΤΥΠ ΑΕ
Γραφεία Περιοδικού: Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια ΑΘΗΝΑ 105 52 τηλ. 52.41.001, Fax 52.27.177
Για συνδρομές και γράμματα: Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα
Κεντρική διάθεση: ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 52.47.584

Η αριστερά μετά τις εκλογές

Οι Ευρωεκλογές στις 13 Ιούνη κατέγραψαν την πιο μαζική στροφή αριστερά. Μπορεί η Νέα Δημοκρατία να ήρθε πρώτο κόμμα, αλλά το κύριο χαρακτηριστικό των εκλογών ήταν ότι η δυσαρέσκεια ενάντια στο Σημίτη στράφηκε προς τ' αριστερά. Ενα εκατομμύριο τετρακόσιες χιλιάδες είναι το άθροισμα των ψηφοφόρων του ΚΚΕ, του ΔΗΚΚΙ, του ΣΥΝ και των κομμάτων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς. Συνολικά 22%, το μεγαλύτερο ποσοστό σε όλα τα 25 χρόνια της μεταπολίτευσης και σχεδόν διπλάσιο απο τις προηγούμενες ευρωεκλογές, του 1994.

Είναι μια επιβεβαίωση της κρίσης που χτυπάει την "εκσυγχρονιστική" σοσιαλδημοκρατία σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης που κυβερνάει. Ο Μπλέρ, ο Σρέντερ, ο Ντ' Αλέμα είδαν τους εργατες να τους γυρίζουν την πλάτη με γοργούς ρυθμούς.

Οι υποστηρικτές του Σημίτη προσπάθησαν να διασκεδάσουν τις εντυπώσεις με διάφορες δικαιολογίες. Οι πιο σκληροί "εκσυγχρονιστές" θεωρούν ότι φταίνε οι υπερβολικοί συμβιβασμοί με το "παλιό ΠΑΣΟΚ" που έχουν κάνει την κυβέρνηση "διστακτική" στην προώθηση του προγράμματος της. Πρόκειται για ανοησία. Κανένας δε θα μπορούσε να πει ότι ο Μπλέρ, παραδείγματος χάρη, είναι "συμβιβαστικός" ή "διστακτικός" απέναντι στο παλιό Εργατικό Κόμμα. Ακριβώς, αυτός ο αδίστακτος εκσυγχρονιστής είδε τη μεγαλύτερη κατάρρευση των ψήφων του "Νέου" Εργατικού Κόμματος, ιδιαίτερα στις εργατικές περιοχες. Αυτοί που στο πρόσφατο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ κουνούσαν ειρωνικά τα μαντήλια τους για την αποχώρηση του Μανώλη Δασκαλάκη, πρέπει να έφαγαν το πιο μεγάλο χαστούκι όταν έβλεπαν τα ποσοστά του ΔΗΚΚΙ το βράδυ των Ευρωεκλογών.

Ενας άλλος τρόπος αντίδρασης της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ ήταν η προσπάθεια υποτίμησης της αριστερής στροφής. Ο επικεφαλής των Ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ (και παλιό στέλεχος της ΕΔΑ) Γ. Κατηφόρης, σε άρθρο του στα Νέα, θυμήθηκε το 25% της ΕΔΑ το 1958 για να ισχυριστεί ότι η σημερινή αριστερά δεν πέτυχε τίποτα σπουδαίο. Αν έκανε τον κόπο να σκεφτεί τι επακολούθησε στην οκταετία 1958 - 1965, με τις μαζικές εκρήξεις που γκρέμισαν τον Καραμανλή με την εργατική τάξη στους δρόμους στα Ιουλιανά, θα προτιμούσε ίσως ν' αλλάξει παράδειγμα. Μέσα στις σημερινές συνθήκες οικονομικής και πολιτικής αστάθειας που χαρακτηρίζουν τον καπιταλισμό διεθνώς, ένα 22% στα αριστερά του ΠΑΣΟΚ, την ώρα που κυβερνάει το ΠΑΣΟΚ, μπορεί να είναι ακόμα πιο εκρηκτικό.

Βέβαια η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι η στροφή αριστερά σ' αυτές τις εκλογές ήταν συγκυριακή. "Δεν θα γίνονται κάθε φορά εκλογές μέσα σε συνθήκες πολέμου", δήλωσε χαρακτηριστικά ο Πάγκαλος. Πότε ακριβώς θα προτιμούσε να γίνουν οι εκλογές ο Πάγκαλος; Μήπως τον Φλεβάρη όταν ο κόσμος έβγαινε στους δρόμους ενάντια στο ξεπούλημα του Οτσαλάν; Μήπως τον Δεκέμβρη όταν ο Αρσένης ξεσήκωνε το μεγαλύτερο κύμα μαθητικών καταλήψεων όλων των εποχών; Η μήπως τον περασμένο Ιούνη όταν οι απεργοί της Ιονικής συγκλόνιζαν ολόκληρη την εργατική τάξη με τη 45ήμερη απεργία τους;

Αυτή είναι η συγκυρία σήμερα: οι πιέσεις του ελληνικού καπιταλισμού εκσφενδονίζουν τους διαχειριστές του από τη μια κρίση στην άλλη. Και αυτό δεν πρόκειται να σταματήσει. Γι' αυτό η άρχουσα τάξη είναι πιο ανήσυχη απο την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Η Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ είδε αμέσως κινδύνους για πιέσεις πάνω στην κυβέρνηση να προχωρήσει σε παροχές και έτρεξε να προειδοποιήσει ότι δεν υπάρχει κανένα τέτοιο περιθώριο. "Καμιά αλλαγη στη σκληρή οικονομική πολιτική" ήταν το μήνυμα των βιομηχάνων απέναντι στη μαζική

Η αριστερά μετά τις εκλογές

Οι Ευρωεκλογές στις 13 Ιούνη κατέγραψαν την πιο μαζική στροφή αριστερά. Μπορεί η Νέα Δημοκρατία να ήρθε πρώτο κόμμα, αλλά το κύριο χαρακτηριστικό των εκλογών ήταν ότι η δυσαρέσκεια ενάντια στο Σημίτη στράφηκε προς τ' αριστερά. Ενα εκατομμύριο τετρακόσιες χιλιάδες είναι το άθροισμα των ψηφοφόρων του ΚΚΕ, του ΔΗΚΚΙ, του ΣΥΝ και των κομμάτων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς. Συνολικά 22%, το μεγαλύτερο ποσοστό σε όλα τα 25 χρόνια της μεταπολίτευσης και σχεδόν διπλάσιο απο τις προηγούμενες ευρωεκλογές, του 1994.

Είναι μια επιβεβαίωση της κρίσης που χτυπάει την "εκσυγχρονιστική" σοσιαλδημοκρατία σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης που κυβερνάει. Ο Μπλέρ, ο Σρέντερ, ο Ντ' Αλέμα είδαν τους εργατες να τους γυρίζουν την πλάτη με γοργούς ρυθμούς.

Οι υποστηρικτές του Σημίτη προσπάθησαν να διασκεδάσουν τις εντυπώσεις με διάφορες δικαιολογίες. Οι πιο σκληροί "εκσυγχρονιστές" θεωρούν ότι φταίνε οι υπερβολικοί συμβιβασμοί με το "παλιό ΠΑΣΟΚ" που έχουν κάνει την κυβέρνηση "διστακτική" στην προώθηση του προγράμματος της. Πρόκειται για ανοησία. Κανένας δε θα μπορούσε να πει ότι ο Μπλέρ, παραδείγματος χάρη, είναι "συμβιβαστικός" ή "διστακτικός" απέναντι στο παλιό Εργατικό Κόμμα. Ακριβώς, αυτός ο αδίστακτος εκσυγχρονιστής είδε τη μεγαλύτερη κατάρρευση των ψήφων του "Νέου" Εργατικού Κόμματος, ιδιαίτερα στις εργατικές περιοχες. Αυτοί που στο πρόσφατο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ κουνούσαν ειρωνικά τα μαντήλια τους για την αποχώρηση του Μανώλη Δασκαλάκη, πρέπει να έφαγαν το πιο μεγάλο χαστούκι όταν έβλεπαν τα ποσοστά του ΔΗΚΚΙ το βράδυ των Ευρωεκλογών.

Ενας άλλος τρόπος αντίδρασης της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ ήταν η προσπάθεια υποτίμησης της αριστερής στροφής. Ο επικεφαλής των Ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ (και παλιό στέλεχος της ΕΔΑ) Γ. Κατηφόρης, σε άρθρο του στα Νέα, θυμήθηκε το 25% της ΕΔΑ το 1958 για να ισχυριστεί ότι η σημερινή αριστερά δεν πέτυχε τίποτα σπουδαίο. Αν έκανε τον κόπο να σκεφτεί τι επακολούθησε στην οκταετία 1958 - 1965, με τις μαζικές εκρήξεις που γκρέμισαν τον Καραμανλή με την εργατική τάξη στους δρόμους στα Ιουλιανά, θα προτιμούσε ίσως ν' αλλάξει παράδειγμα. Μέσα στις σημερινές συνθήκες οικονομικής και πολιτικής αστάθειας που χαρακτηρίζουν τον καπιταλισμό διεθνώς, ένα 22% στα αριστερά του ΠΑΣΟΚ, την ώρα που κυβερνάει το ΠΑΣΟΚ, μπορεί να είναι ακόμα πιο εκρηκτικό.

Βέβαια η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι η στροφή αριστερά σ' αυτές τις εκλογές ήταν συγκυριακή. "Δεν θα γίνονται κάθε φορά εκλογές μέσα σε συνθήκες πολέμου", δήλωσε χαρακτηριστικά ο Πάγκαλος. Πότε ακριβώς θα προτιμούσε να γίνουν οι εκλογές ο Πάγκαλος; Μήπως τον Φλεβάρη όταν ο κόσμος έβγαινε στους δρόμους ενάντια στο ξεπούλημα του Οτσαλάν; Μήπως τον Δεκέμβρη όταν ο Αρσένης ξεσήκωνε το μεγαλύτερο κύμα μαθητικών καταλήψεων όλων των εποχών; Η μήπως τον περασμένο Ιούνη όταν οι απεργοί της Ιονικής συγκλόνιζαν ολόκληρη την εργατική τάξη με τη 45ήμερη απεργία τους;

Αυτή είναι η συγκυρία σήμερα: οι πιέσεις του ελληνικού καπιταλισμού εκσφενδονίζουν τους διαχειριστές του από τη μια κρίση στην άλλη. Και αυτό δεν πρόκειται να σταματήσει. Γι' αυτό η άρχουσα τάξη είναι πιο ανήσυχη απο την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Η Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ είδε αμέσως κινδύνους για πιέσεις πάνω στην κυβέρνηση να προχωρήσει σε παροχές και έτρεξε να προειδοποιήσει ότι δεν υπάρχει κανένα τέτοιο περιθώριο. "Καμιά αλλαγη στη σκληρή οικονομική πολιτική" ήταν το μήνυμα των βιομηχάνων απέναντι στη μαζική

Σύνταγμα 1/3/99, Συναυλία συμπαράστασης στον Οτσαλάν

στροφή των εργατών προς τ' αριστερά. Απο δίπλα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προειδοποιούσε ότι η αστάθεια στην οικονομική συγκυρία, οι ανοδικές τάσεις στις τιμές του πετρελαίου, του δολάριου και των επιτοκίων διεθνώς, επιβάλουν να ξεχαστεί ακόμα και το απατηλό πακέτο φοροελαφρύνσεων που σκεφτόταν η κυβέρνηση. Αντίθετα, πιέζουν για νέο γύρο περικοπών στις κοινωνικές δαπάνες και ιδιωτικοποιήσεων στις ΔΕΚΟ.

Η συγκυρία, λοιπόν, εγκυμονεί νέες ταξικές συγκρούσεις, ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι τα πολεμικά μέτωπα παγώνουν μετά την "επιτυχία" του ΝΑΤΟ να μπει στο Κόσοβο. Η αλήθεια είναι ότι η αστάθεια που έφερε η επίθεση του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια δεν μειώνεται. Αντίθετα, αυξάνεται και γι' αυτό η άρχουσα τάξη που ζητάει περικοπές σε όλες τις άλλες δαπάνες, απαιτεί αύξηση των δαπανών για τους εξοπλισμούς και νέες διευκολύνσεις στο ΝΑΤΟ, για να σιγουρέψει τις προοπτικές της Θεσσαλονίκης ως "πρωτεύουσας της ανασυγκρότησης των Βαλκανίων". Η κυβέρνηση Σημίτη έχει μπροστά της ένα σκληρό πρόγραμμα απέναντι σε μια εργατική τάξη όλο και πιο δυναμικά αριστερόστροφη.

Η δυναμική της αριστερής στροφής είναι πιο προχωρημένη απο τις ηγεσίες των αριστερών κομμάτων που συγκέντρωσαν τις ψήφους της. Ξανά και ξανά αυτές οι ηγεσίες αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν στις πιέσεις της βάσης για να διατηρήσουν την επαφή μαζί της. Τα πιο μαζικά συλλαλητήρια των περασμένων μηνών ήταν οι δυο μεγάλες συναυλίες των καλλιτεχνών στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Την 1η Μάρτη για τον Οτσαλάν και στις 2 Απρίλη ενάντια στον πόλεμο. Καμιά απο τις ηγεσίες ΚΚΕ, ΣΥΝ, ΔΗΚΚΙ δεν υποστήριξε αυτές τις πρωτοβουλίες και ορισμένες τις κατήγγειλαν αρχικά (π.χ. το ΚΚΕ στη Θεσσαλονίκη) πριν συρθούν. Κι όμως η συμμετοχή ήταν φανταστική και σε όγκο και σε διεθνιστική διάθεση. Σίγουρα αυτό δεν οφείλεται στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα - υπήρξαν κι άλλες συναυλίες πλούσιες καλλιτεχνικά (π.χ. για τη Βουλή των Εφήβων), αλλά δεν είχαν καμιά σύγκριση. Η κοσμοπλημμύρα στο Σύνταγμα και στην Αριστοτέλους έκφραζαν το ρεύμα που φουσκώνει απο κάτω.

Αλλο παράδειγμα: Θυμόσαστε ποτέ την ηγεσία του ΚΚΕ να υποστηρίζει καταλήψεις; Σε όλα τα 25 χρόνια που πέρασαν απο το Πολυτεχνείο ήταν πάντα αντίθετη. Και πρόσφατα ακόμα ήταν κατηγορηματική ότι αποτελούν "τυχοδιωκτικές ενέργειες που διευκολύνουν το προβοκάρισμα και την ήττα". Κι όμως τη χρονιά που πέρασε το ΚΚΕ και η ΚΝΕ αναγκάστηκε να προσκυνήσει τις μαθητικές καταλήψεις.

Αλλο παράδειγμα: η ταχτική του ΔΗΚΚΙ. Πριν έξη μήνες ο Δημήτρης Τσοβόλας δήλωνε ότι θα οργώσει την Ελλάδα ενάντια στην άρνηση των κυβερνήσεων Σημίτη - Κληρίδη να στείλουν τους πυραύλους S - 300 στην Κύπρο. Οταν, όμως, μέσα στην προεκλογική περίοδο ακόμα και ο Σαμαράς ανακάλυψε ότι το μαζικό ρεύμα είναι αριστερό μάλλον παρά πατριωτικό και έβγαλε αφίσες με σύνθημα "Ανεργία στους επαγγελματίες του πολέμου, όχι στους νέους", το ΔΗΚΚΙ προσαρμόστηκε. Ο Τσοβόλας ανακάλυψε ότι είναι πιο δημοφιλής σαν ο "κύριος Δώστα όλα" παρά σαν ο "κύριος S - 300".

Η ηγεσία του Συνασπισμού ήταν αυτή που τιμωρήθηκε γιατί καθυστέρησε να προσαρμοστεί. Ενώ κουβαλούσε στην πλάτη του το αμάρτημα της Μαρίας Δαμανάκη που εξασφάλισε την πιο αποτυχημένη υποψηφιότητα των δημοτικών ε-

κλογών παρέα με το Σημίτη, ο Συνασπισμός ελάχιστα φρόντισε να ανταποκριθεί στο αριστερό ρεύμα. Παραμονές των Ευρωεκλογών άφηνε ανοιχτή την υποψηφιότητα Βούγια που ταλαντευόταν ανάμεσα στον ΣΥΝ και στον Σημίτη. Και συνεχίζει μετά τις εκλογές να ανησυχεί μήπως στρίβοντας αριστερά χάσει την "ιδιαίτερη φυσιογνωμία" του.

Ενώ η εργατική τάξη μετατοπίζεται μαζικά προς τ' αριστερά, οι ηγεσίες των κομμάτων της κοινοβουλευτικής αριστεράς ψάχνουν για ανοίγματα προς τα δεξιά. Ο Δημήτρης Τσοβόλας διάλεξε για επικεφαλής των Ευρωβουλευτών του τον Δημήτρη Κουλουριάνο, παλιό υπουργό Οικονομικών του Παπανδρέου. Στην πρώτη μεγάλη συνέντευξή του μετά τις εκλογές (στα Νέα), αυτός φρόντισε να χαρακτηρίσει τη δεκαετία του 80 σαν "χαμένη δεκαετία". Οσο κι αν ο κόσμος του ΔΗΚΚΙ νομίζει ότι αναφέρεται στο "παλιό καλό ΠΑΣΟΚ", η ηγεσία του προσαρμόζεται στις εκσυγχρονιστικές πιέσεις. Η ηγεσία του ΚΚΕ προχώρησε σε ακόμη πιο δεξιά ανοίγματα με τις "πατριωτικές" υποψηφιότητες Ζουράρι και Κανέλη. Και με τη θεωρητικοποίηση που πρόβαλε η Αλέκα Παπαρήγα ότι "ποτέ δεν πιστέψαμε ότι φτάνει η δικιά μας δράση... Πέρασε πια ο καιρός που μερικοί ηγέτες πάνω στ' άλογα αναλάμβαναν τη σωτηρία της κοινωνίας". Αλλοίμονο όμως αν η "σωτηρία της κοινωνίας" πάει να στηριχτεί σε συνεργασίες σαν του Ζουράρι. Δέκα χρόνια μετά τη δραματική συνεργασία του ΚΚΕ με τη ΝΔ στο όνομα της "κάθαρσης", η ίδια ηγεσία επαναλαμβάνει τα ίδια ανοίγματα στο όνομα ενός Πατριωτικού Μετώπου.

Η δυναμική των εργατών, που εκφράστηκε με τόσες μαζικές κινητοποιήσεις ενάντια στην κυβέρνηση Σημίτη και καταγράφτηκε σαν αριστερή στροφή και στις εκλογές, χρειάζεται μια πολύ πιο ξεκάθαρη αριστερά για τις μάχες που έχει μπροστά της. Μια αριστερά διεθνιστική και επαναστατική και όχι ρεφορμιστική και πατριωτική.

Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα πήρε μέρος στις Ευρωεκλογές προβάλοντας την ανάγκη μιας τέτοιας αριστεράς και οι 8.050 ψήφοι που κατέγραψε έδωσαν ένα δείγμα των δυνατοτήτων που υπάρχουν. Η πρόκληση που έχουμε μπροστά μας είναι να μετατρέψουμε αυτές τις δυνατότητες σε πράξη.

Αυτό απαιτεί πρώτα απ' όλα ξεκάθαρες ιδέες. Η εναλλακτική λύση απέναντι στο Σημίτη και την πιο δεξιά σοσιαλδημοκρατία δεν μπορεί να έρθει μέσα απο τον κοινοβουλευτικό δρόμο και την αναζήτηση συμμαχικών ή μετωπικών κυβερνήσεων. Αυτός είναι ο δρόμος των σπασμένων υποσχέσεων. Τέτοιες κυβερνήσεις υπάρχουν και στη Γαλλία και στη Γερμανία και στην Ιταλία, αλλά το μόνο που έφεραν είναι την υποταγή της αριστεράς στην πιο δεξιά πτέρυγα. Οι Πράσινοι της Γερμανίας έχουν γραμένο στο καταστατικό τους το αίτημα για διάλυση του ΝΑΤΟ, αλλά αυτό δεν εμπόδισε τους δικούς τους υπουργούς να υπογράψουν τους βομβαρδισμούς στη Γιουγκοσλαβία. Στη Γαλλία, το κίνημα του Σεβενεμάν είναι αντίστοιχο του ΔΗΚΚΙ και το ΚΚΓ είναι αδελφό κόμμα του ΚΚΕ, αλλά η συμμετοχή τους στην κυβέρνηση Ζοσπέν δεν έχει αλλάξει τίποτα. Μόνο μια αριστερά που παλεύει ανοιχτά για την εργατική εξουσία μπορεί να αξιοποιήσει την δύναμη του εργατικού κινήματος αντί να τη χαραμίζει σε κοινοβουλευτικά ανταλλάγματα.

Ωστόσο, ο ρόλος της επαναστατικής αριστεράς σήμερα δεν είναι μόνο να προειδοποιεί ενάντια στις απατηλές υποσχέσεις του κοινοβουλευτικού δρόμου. Ενα επαναστατικό κόμμα, έστω και μικρό, μπορεί να είναι μοχλός που πιέζει όλες τις ρεφορμιστικές ηγεσίες και βοηθάει να περάσουν σε κοινή δράση οι εργάτες, ενάντια στις επιθέσεις της άρχουσας τάξης και της κυβέρνησης Σημίτη. Το κλειδί γι' αυτό είναι το Πρόγραμμα Δράσης. Οχι μόνο οι χιλιάδες εργάτες που ψήφισαν ΚΚΕ, ΣΥΝ, ΔΗΚΚΙ, αλλά και οι πιο πολλοί που ψήφισαν ΠΑΣΟΚ θέλουν να δουν ένα τέρμα στις περικοπές και τις ιδιωτικοποιήσεις, τέρμα στις απολύσεις και την άνοδο της ανεργίας, τέρμα στους χαμηλούς μισθούς και τις ελαστικές εργασιακές σχέσεις. Είναι ο κόσμος που στήριξε τις αντιπαροχές ενάντια στον Σημίτη στην Ιονική και στις ΔΕΚΟ, στις μεγάλες απεργίες από τους ναυτεργάτες και τους εκπαιδευτικούς μέχρι τους νοσοκομειακούς και πιο πρόσφατα στη συμπαράσταση στις μαθητικές καταλήψεις.

Το ΣΕΚ λέει ότι όλες αυτές οι διεκδικήσεις δεν πρόκειται να δικαιωθούν με την ψήφο στις κάλπες. Χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε την συλλογική δύναμη των εργατών για να βάλουμε χέρι στα προνόμια των καπιταλιστών. Αυτή είναι μια ιδέα που μπορεί να δοκιμαστεί στην πράξη με την κοινή δράση σε καθένα απ' αυτά τα μέτωπα. Οι 8000 αγωνιστές που έδωσαν την στήριξή τους στο ΣΕΚ μπορούν να είναι ένας πόλος που σπρώχνει σ' αυτή την κατεύθυνση. Ενας πόλος ιδεών και δράσης, ένα μικρό γρανάζι που σπρώχνει σε κίνηση μια πολύ μεγαλύτερη δύναμη -ένα γερό εργατικό κίνημα οπλισμένο με αιτήματα που ενισχύουν τη θέση των εργατών εδώ και τώρα και ανοίγουν την προοπτική για την δική τους εξουσία.

Αυτός είναι ο ρόλος της αριστεράς της επανάστασης και του διεθνισμού σήμερα. Η θέση κάθε αγωνιστή είναι μέσα στην προσπάθεια να τον διεκδικήσουμε.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Νοσοκομεία
Συγχωνεύσεις - η νέα επίθεση

"Μίλησα για μια άναρχη ανάπτυξη, είπα ότι φτάξαμε παραπάνω κρεβάτια απ'όσα χρειαζόμαστε. Είπα ότι υπάρχει ένας πολυκερματισμός του υγειονομικού τομέα και δεν υπάρχει ένας συντονισμός δράσης του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα, αλλά και του τομέα των ασφαλιστικών ταμείων...Υπάρχει και στη Θεσσαλονίκη ένας σχεδιασμός απομάκρυνσης κλινικών από τα νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης και αποσυμφόρησή τους και τοποθέτηση αυτών των κλινικών, που θα είναι πανεπιστημιακές και κλινικές του ΕΣΥ, στο Παπαγεωργίου".

Είναι πραγματικά πρόκληση, ο υπουργός Υγείας Παπαδήμας να λέει ότι "φτιάξαμε παραπάνω κρεβάτια απ'όσα χρειαζόμαστε", όταν ο κόσμος περιμένει στις ουρές και στα ράντζα στα νοσοκομεία. Ομως πίσω από τα λόγια του στη Βουλή στις 8 Μάρτη, κρύβεται κάτι περισσότερο από μια πρόκληση: Η διάλυση του ΕΣΥ μέσα από συρρίκνωση ή κλεισίματα νοσοκομείων - όπως ακούγεται για το Νομαρχιακό Πατησίων, το Νομαρχιακό Λάρισας, την Πολυκλινική και άλλα - και ιδιωτικοποιήσεις.

Ο νόμος του Γείτονα που ψηφίστηκε το καλοκαίρι του 1997 προέβλεπε "συγχωνεύσεις" και ένταξη των νοσοκομείων σε συγκροτήματα κάτω από τη διεύθυνση μάνατζερ για να μπορεί να υπάρχει "αυστηρός οικονομικός έλεγχος". Αυτό το "νέο πλαίσιο" πάει να επιβάλλει σήμερα ο Παπαδήμας στην Υγεία. Τι θα σημάνει για τα νοσοκομεία;

* Οι συγχωνεύσεις στα πλαίσια των συγκροτημάτων δεν "αναδιαρθρώνουν", αλλά προωθούν με μεγαλύτερη ένταση τις περικοπές. Μέχρι τώρα οι περικοπές σήμαιναν πάγωμα των προσλήψεων, μείωση στις επιχορηγήσεις των νοσοκομείων, καθυστερήσεις στις πληρωμές του προσωπικού. Με τις συγχωνεύσεις, ένα ολόκληρο νοσοκομείο με τις ανάγκες του - σε μηχανήματα, προσωπικό, ξενοδοχειακό εξοπλισμό, συντήρηση εγκαταστάσεων κλπ - θα βγαίνει μια και καλή από τη μέση. Μαζί του θα εξαφανίζονται και εκατοντάδες οργανικές θέσεις και η κυβέρνηση θα εμφανίζει ότι δεν "υπάρχει πια πρόβλημα προσωπικού". Βέβαια για τον απλό κόσμο που θα πρέπει - αν κλείσει το Νομαρχιακό Πατησίων - να πηγαίνουν στη Ν. Ιωνία για να χρησιμοποιούν τα εξωτερικά και τακτικά ιατρεία στο Αγία Ολγα που ανήκει στο ίδιο συγκρότημα, αυτό δεν θα φέρει καμιά αναβάθμιση της Υγείας.

*Το άλλο αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι ότι δεν λειτουργούν και όσα νέα νοσοκομεία είναι έτοιμα, όπως το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Λάρισας και το Παπαγεωργίου στη Θεσσαλονίκη. Ο λόγος είναι ότι η κυβέρνηση θέλει να καλύψει τις ανάγκες τους σε προσωπικό μέσα από τη μεταφορά ολόκληρων κλινικών - από άλλα νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης όσον αφορά το Παπαγεωργίου και με το κλείσιμο του Νομαρχιακού νοσοκομείου, όσον αφορά τη Λάρισα. Ολα αυτά τη στιγμή, που οι απόφοιτοι των νοσηλευτικών σχολών περιμένουν κατά χιλιάδες να εργαστούν.

* Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται επίσης στο γεγονός, ότι η κυβέρνηση θέλει να βάλει μέσα στην υγεία τους ιδιώτες: Οι αδερφοί Παπαγεωργίου εμφανίστηκαν σαν "δωρητές" δίνοντας τα 8 από τα 28 δις που κόστισε το νοσοκομείο, θα έχουν μόνιμες τρεις θέσεις στο ΔΣ του νοσοκομείου που θα λειτουργεί σαν Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Η μεταφορά κλινικών του ΕΣΥ στο Παπαγεωργίου σημαίνει όχι μόνο χτύπημα στα εργασιακά δικαιώματα των εργαζομένων, αλλά και υπονόμευση του ίδιου του ΕΣΥ. Τα νέα νοσοκομεία γίνονται έτσι βήματα για τη διάλυση του ΕΣΥ - στα πρότυπα της διάλυσης του βρετανικού ΕΣΥ: Λίγα "βιώσιμα" νοσοκομεία με πολυτελή ξενοδοχειακό εξοπλισμό, με αύξηση των νοσηλείων όπου "όποιος έχει θα πληρώνει". Και διαλυμένα ή κλειστά τα υπόλοιπα νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας.

* Τα χτυπήματα στο ΕΣΥ δίνουν τη δυνατότητα στα γεράκια της αγοράς, στους Αποστολόπουλους και τους Κοντομηνάδες να βγάλουν ακόμα περισσότερα κέρδη στις πλάτες της δημόσιας υγείας με τη δημιουργία νέων διαγνωστικών κέντρων, νοσοκομείων και προγράμματων ασφάλισης. Ηδη η πολιτική των περικοπών στο ΕΣΥ έχει ανεβάσει τις ιδιωτικές δαπάνες για την υγεία στο στο 3,47% του ΑΕΠ - δαπάνες που είχαν μειωθεί σχεδόν στο μισό τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του ΕΣΥ. Ο Ομιλος Αποστολόπουλου προβλέπει κέρδη για το 2000 πάνω από 14 δις. "Ο συντονισμός δράσης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα" που θέλει ο Παπαδήμας θα τους βάλει ακόμα πιο πολύ μέσα στο κυνήγι του κέρδους σε βάρος της δημόσιας υγείας. Εκεί που σήμερα καταπίνουν την μια μετά την άλλη τις μικρές ιδιωτικές κλινικές θα αρχίσουν να βάζουν χέρι και στο δημόσιο.

Αυτές είναι οι επιδιώξεις της κυβέρνησης Σημίτη και της άρχουσας τάξης που υπηρετεί - και μπορούμε να την σταματήσουμε. Αυτή η προσπάθεια δεν ξεκίνησε σήμερα και έχει σκοντάψει ξανά και ξανά στους αγώνες των εργαζομένων. Ηταν η Νέα Δημοκρατία που στις αρχές του '90 άρχισε να μιλάει για την "ανεπάρκεια του ΕΣΥ" και λειτουργία της υγείας με βάση τους νόμους της αγοράς και έστελνε τα ΜΑΤ στα νοσοκομεία για να κάμψει τις αντιδράσεις.

Την ίδια πολιτική θέλησε να ακολουθήσει και ο Κρεμαστινός που συνεχίζει σήμερα να δηλώνει ότι "τα νοσοκομεία πρέπει να γίνουν αυτόνομες οικονομικές μονάδες που να κερδίζουν και να επενδύουν χρήματα". Ομως όταν το 1994 προσπάθησαν να κλείσουν το Ελπίς, βρέθηκαν αντιμέτωποι με τους εργαζόμενους που με τη συμπαράσταση του κόσμου της γειτονιάς σταμάτησαν αυτήν την επίθεση.

Το νομοσχέδιο του Πεπονή που επιδίωκε να μετατρέψει τα νοσοκομεία σε "Ανώνυμες Εταιρίες", δεν ψηφίστηκε ποτέ κάτω από την πίεση μιας απεργίας 5 εβδομάδων των νοσοκομειακών γιατρών. Ο νόμος του Γείτονα, δύο χρόνια μετά τη ψηφισή του δεν έχει εφαρμοστεί στην πράξη. Ο Γείτονας που προσπάθησε να βάλει χέρι στις εφημερίες, βρέθηκε εκτός υπουργείου μετά τις απεργίες των νοσοκομειακών γιατρών που κράτησαν όλο το περασμένο φθινόπωρο και το χειμώνα. Δεν υπήρξε ούτε ένας μήνας τον τελευταίο χρόνο που νοσηλευτές και γιατροί στα νοσοκομεία όλης της χώρας να μην απήργησαν ενάντια στις περικοπές της κυβέρνησης.

Αυτή τη δύναμη φοβάται ο Παπαδήμας, που θέλει σήμερα να προχωρήσει στην πράξη τα κλεισίματα και τις συγχωνεύσεις του Γείτονα. Σ'αυτήν την επίθεση χωρίς καμιά καθυστέρηση οι εργαζόμενοι και τα συνδικάτα μέσα και έξω από τα νοσοκομεία πρέπει να αντιτάξουμε τα αιτήματά μας:

* Οχι κλεισίματα και συγχωνεύσεις, αλλά χτίσιμο καινούργιων νοσοκομείων και αναβάθμιση των παλιών, καινούργιο εξοπλισμό * Μαζικές προσλήψεις προσωπικού * Αύξηση των δαπανών για την υγεία * Σταμάτημα των ιδιωτικοποιήσεων - υγεία για τις ανάγκες των ανθρώπων και όχι το κέρδος και τους "νόμους της αγοράς".

Γιώργος Πίττας

Οι επαναστάτες και η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας

Δεν είναι η πρώτη φορά που σοσιαλδημοκρατικά κόμματα περνάνε κρίση και οι εργάτες που πίστευαν σ' αυτά τα εγκαταλείπουν. Ο Τρότσκι υποστήριζε το '30 ότι η κρίση τους μπορούσε να οδηγήσει στην επανάσταση. Τα σταλινικά κόμματα οδήγησαν τους εργάτες στην ήττα. Η *Μαρία Στύλλου* χρησιμοποιεί αυτή την εμπειρία και εξηγεί πόσο πολύτιμη είναι σήμερα

Σήμερα στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη οι κυβερνήσεις βρίσκονται στα χέρια σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων. Η δυνατότητα αυτών των κομμάτων να κερδίσουν τις εκλογές δεν ήρθε γιατί τους πριμοδότησε σε ψήφους η κυρίαρχη τάξη, αλλά γιατί τα πιο οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης τους έδωσαν μαζικά την ψήφο τους.

Το SPD στη Γερμανία κέρδισε τις εκλογές πριν ένα μόλις χρόνο, το Εργατικό κόμμα στην Βρετανία πριν δύο και το Σοσιαλιστικό κόμμα στη Γαλλία, το ίδιο. Αρκεσε όμως ένα μικρό χρονικό διάστημα στην κυβέρνηση για να δείξουν πόσο δεξιά έχουν πάει. Η πολιτική τους, οι επιθέσεις τους στην εργατική τάξη, η συμμετοχή τους στους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία, τα ρατσιστικά πογκρόμ απέναντι στους μετανάστες, δεν έχουν πια τίποτα να ζηλέψουν από τα κόμματα της παραδοσιακής δεξιάς, σε όλες τις χώρες. Τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών, η πτώση τους σε όλες σχεδόν τις χώρες δεν ήταν μόνο μια τιμωρία, αλλά και η επιβεβαίωση της κρίσης που περνάνε.

Σημαίνει αυτή η κρίση ότι τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα έχουν πάψει να είναι ρεφορμιστικά κόμματα; Εχουν χάσει τους δεσμούς τους με τα πιο οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης και άρα έχουν μετατραπεί σε κόμματα που η δύναμή τους προέρχεται από την μεγαλοαστική τάξη, τους καπιταλιστές;

Αυτή η άποψη υποκρύπτεται πίσω από τη θεωρία του δικομματισμού -ΠΑΣΟΚ και ΝΔ πήραν στις πρόσφατες εκλογές το 70%, άρα οι συντηρητικές δυνάμεις συνεχίζουν να έχουν το πάνω χέρι στην ελληνική κοινωνία. Πρόκειται για μια πολύ απαισιόδοξη άποψη γιατί δεν καταλαβαίνει ότι η δυνατότητα του ΠΑΣΟΚ να κυβερνάει στηρίζεται σε μια τάξη που από τη μια το ψηφίζει και από την άλλη συγκρούεται μαζί του.

Τι σχέση διαμορφώνουν τα άλλα αριστερά κόμματα με τα οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης και με τα συνδικάτα που ελέγχονται από τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα;

Υπάρχουν απόψεις και μάλιστα από αριστερά κόμματα που υποστηρίζουν ότι αυτοί οι εργάτες είναι πολιτικά καθυστερημένοι, ενσωματωμένοι και βρίσκονται εκεί επειδή έχουν υλικά συμφέροντα. Οτι δηλαδή οι εργάτες ψηφίζουν ΠΑΣΚΕ στα συνδικάτα και ΠΑΣΟΚ στις εκλογές επειδή κυνηγάνε το ρουσφέτι και τα προσωπικά οφέλη.

Αυτές τις ιδέες τις καλλιεργεί μια ολόκληρη περίοδο το ΚΚΕ και βρίσκουν απήχηση σε μια σειρά από μικρότερες οργανώσεις. Οι περισσότερες απ' αυτές έχουν σταλινικές καταβολές και είναι επηρεασμένες από αυτό που ονόμαζε ο Τρότσκι

Προεκλογική εξόρμηση του ΚΚ Γερμανίας το 1930. Το πανώ γράφει "Οποιος εμπιστεύεται ακόμα το SPD, είναι ηλίθιος"

σαν "πολίτική της Τρίτης περιόδου". Επιφανειακά, τέτοιες απόψεις εμφανίζονται σαν οι πιο αδιάλλακτοι πολέμιοι της σοσιαλδημοκρατίας. Αλλά η ιστορική εμπειρία από τον σταλινισμό της Τρίτης Περιόδου δείχνει ότι οδηγούν στα πιο τραγικά αδιέξοδα και στους πιο δεξιούς συμβιβασμούς. Με πιο τρανταχτό παράδειγμα αυτό της Γερμανίας στη δεκαετία του '30.

Καταστροφική στροφή

Το Κραχ της Ουώλ Στρητ το 1929 και η κρίση που ακολούθησε συγκλόνισε τα πιο ισχυρά κέντρα του καπιταλισμού διεθνώς και τις κυβερνήσεις που τα διαχειρίζονταν. Στη Γερμανία χιλιάδες εργοστάσια έκλεισαν. Τα ξένα δάνεια σταμάτησαν. Ο αριθμός των ανέργων ανέβηκε στα μέσα του '30 στα τρία εκατομμύρια. Ολόκληρα τμήματα των μεσοστρωμάτων ξέπεσαν στη φτώχεια. Οι τιμές των αγροτικών προϊόντων κατέρρευσαν και οι αγρότες αντιμετώπιζαν την καταστροφή.

Η κυβέρνηση Μύλερ, μια κυβέρνηση συνασπισμού με επικεφαλής τους σοσιαλδημοκράτες αναγκάστηκε να παραιτηθεί τον Μάρτη του '30. Στις εκλογές που έγιναν στις 14 Σεπτέμβρη του 1930, οι ψήφοι του ΚΚ αυξήθηκαν 40%, αλλά οι ψήφοι των Ναζί 800%. Από 800 χιλιάδες που είχαν πάρει το 1928 πήραν 6,5 εκατομμύρια. Ενώ οι ναζιστές μέχρι τότε ήταν το μικρότερο κόμμα στη Βουλή, έγιναν το δεύτερο κόμμα.

Πώς αντέδρασε το ΚΚ σε αυτά τα δραματικά γεγονότα;

Την επόμενη των εκλογών η Κόκκινη Σημαία, η εφημερίδα του KPD, έγραφε:

«Η εκλογική νίκη του Χίτλερ έχει μέσα της τα σπέρματα της μελλοντικής του ήττας...»

Ηταν μια πλήρης υποτίμηση της φασιστικής απειλής. Ο ηγέτης του ΚΚ Τέλμαν ήδη από τον Φλεβάρη του '30, αποκαλούσε την κυβέρνηση Μύλερ σοσιαλφασιστική και δήλωνε ότι η εξουσία του φασισμού έχει ήδη εγκαθιδρυθεί στη Γερμανία. Ηταν μια έκφραση της γραμμής που επικρατούσε στα ΚΚ με τη λεγόμενη «Τρίτη Περίοδο» του Στάλιν.

Τα χρόνια 1925-1928 η Κομιντέρν με την ηγεσία του Στάλιν και του Μπουχάριν ακολούθησε μια πολιτική ταξικών συνεργασιών. Στην Αγγλία υποχρέωσε το ΚΚ να συνεργαστεί με τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία και να κλείσουν την γενική απεργία του 1926, στην Κίνα το ΚΚ συνεργάστηκε με τον εθνικιστή Τσανγκ Κάι Σεκ, ξεπουλώντας την εργατική επανάσταση το 1925-27.

Το 1928 ο Στάλιν κηρύσσει το τέλος της «δεύτερης» περιόδου μέσα από τα αδιέξοδα και την κρίση στη Ρωσία. Παρουσιάζει τα πεντάχρονα πλάνα σαν αριστερή στροφή και σαν Τρίτη Περίοδο αντεπίθεσης, αντί αυτό που ήταν πραγματικά: Η ολοκλήρωση της αντεπανάστασης στη Ρωσία και το κτίσιμο του κρατικού καπιταλισμού.

Την ίδια περίοδο η Κομιντέρν, τώρα πια κάτω από τον αποκλειστικό έλεγχο του Στάλιν, υποστήριζε ότι ο καπιταλισμός έμπαινε στο τελευταίο του στάδιο. Οτι δεν χρειάζεται πια τα ΚΚ να κάνουν συνεργασίες και κοινά μέτωπα με τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, ότι έπρεπε να φύγουν από τα παλιά συνδικάτα και να φτιάξουν κόκκινα συνδικάτα και ότι το μεγαλύτερο εμπόδιο για την επανάσταση δεν ήταν οι φασίστες αλλά τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, που τους αποκαλούσαν σοσιαλφασίστες και τους θεωρούσαν τον υπ' αριθμό ένα εχθρό.

Η "Τρίτη Περίοδος" για την Γερμανία ήταν καταστροφική. Αν το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα έστρωσε τον δρόμο για την άνοδο του Χίτλερ, το ΚΚ δεν έκανε τίποτα για να τον σταματήσει.

Οταν το 1931 ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του SPD κάλεσε το ΚΚ σε κοινή δράση για να σταματήσουν τους Ναζί, ο Τέλμαν αρνήθηκε.

Παράλληλα η ηγεσία του ΚΚ πήρε την απόφαση να φύγει από τα συνδικάτα που ελέγχονταν από τους σοσιαλδημοκράτες και να φτιάξει επαναστατικά συνδικάτα. Η δύναμη του SPD ήταν πολύ μεγάλη μέσα στην εργατική τάξη. Είχε ένα εκατομμύριο μέλη, 10 χιλιάδες οργανώσεις και 5 εκατομμύρια εργάτες μέλη των συνδικάτων. Το ΚΚ ήταν πολύ πιο αδύνατο. Στα δικά του συνδικάτα γράφτηκαν 150 χιλιάδες μέλη. Αυτοί οι 150 χιλιάδες εργάτες θα μπορούσαν να είναι πολύ πιο αποτελεσματικοί, να βάλουν μεγαλύτερη πίεση στη σοσιαλδημοκρατία εάν λειτουργούσαν από κοινού με όλους τους άλλους συνδικαλισμένους εργάτες.

Αυτό δεν ήταν μια απλή απόφαση για ξεχωριστά συνδικάτα, αλλά απόφαση να εγκαταλείψει τα πιο οργανωμένα και δυνατά κομμάτια της εργατικής τάξης γιατί ήταν "μπολιασμένα" από το μικρόβιο του ρεφορμισμού. Αντί για συνδικαλισμένους εργάτες επιδίωκε να μεγαλώσει από τους ανέργους. Το 75-85% των μελών του ήταν άνεργοι.

Οι άνεργοι στις αρχές του '30 στην Γερμανία ήταν μια τεράστια δύναμη. Μόνο που ήταν και πολύ ταλαντευόμενη. Στις εκλογές του '30 ήταν με το KPD, ενώ το '32 μαζικά ψήφισαν εθνικοσοσιαλιστές. Το ΚΚ δεν μπορούσε από μόνο του να σταματήσει τους φασίστες. Μπορεί οι ομάδες των ανέργων να έδιναν ηρωικές μάχες στους δρόμους και στα καφενεία που χρησιμοποιούσαν οι Ναζί, δεν μπόρεσε όμως ποτέ να οργανώσει ούτε μια απεργία στα εργοστάσια ενάντια στην άνοδο του Χίτλερ.

Οι Κομμουνιστές ήταν διατεθειμένοι να συγκρούονται με τους φασίστες στους δρόμους. Είχαν πολλά θύματα σ' αυτές τις ηρωικές μάχες. Εβγαζαν προκηρύξεις και καλούσαν σε γενική απεργία. Αλλά δεν μπορούσαν να οργανώσουν οι ίδιοι ούτε μία. Είχαν πολύ λίγα μέλη στα εργοστάσια. Τον Μάρτη του 1932 στις εκλογές που έγιναν για διοικήσεις στα εργατικά κέντρα οι ίδιοι πήραν μόνο 5%, οι σοσιαλδημοκράτες 73% και οι Ναζί 12%.

Ο Τρότσκι χρησιμοποιούσε ένα μύθο του Αισώπου για να περιγράψει την πολιτική του ΚΚ.

«Μια φορά και έναν καιρό ένας ζωέμπορος έφερε κάποιους ταύρους στα σφαγεία. Το βράδυ που πήγε ο χασάπης να τους σφάξει και ακόνιζε το μαχαίρι του, ένας από τους ταύρους είπε στους υπόλοιπους "Ελάτε να ενωθούμε και να σουβλίσουμε τον εκτελεστή μας με τα κέρατά μας". "Γιατί θεωρείς ότι ο χασάπης είναι χειρότερος από τον ζωέμπορο που μας έφερε μέχρι εδώ με το φορτηγό του;" απάντησε ένας άλλος ταύρος.

"Μα θα μπορέσουμε να φτάσουμε στο ζωέμπορο στη συνέχεια!"

"Δεν μπορεί να γίνει" απάντησαν οι άλλοι ταύροι, σίγουροι ότι δεν θα παραβίαζαν τις αρχές τους. Και αρνήθηκαν να συνεργαστούν για να σταματήσουν τον χασάπη».

Το ΚΚ έφτασε σε σημείο να συνεργαστεί με τους φασίστες ελπίζοντας ότι μ' αυτό τον τρόπο θα απαλασσόταν από τους «σοσιαλφασίστες». Το 1931 οι Ναζί οργάνωσαν δημοψήφισμα για να διώξουν την κυβέρνηση των σοσιαλδημοκρατών στην Πρωσία. Η κυβέρνηση και η αστυνομία της Πρωσίας ήταν κάτω από τον έλεγχο της σοσιαλδημοκρατίας. Ηταν η δυνατή της βάση και γι' αυτό η ηγεσία του SPD καθησύχαζε τους εργάτες υποστηρίζοντας ότι ο Χίτλερ δεν μπορούσε ούτε να κερδίσει τις εκλογές στη Γερμανία, ούτε να ανέβει με πραξικόπημα γιατί τα 2/3 του πληθυσμού έμεναν στην Πρωσία, κάτω από τον έλεγχο του SPD.

Ο Χίτλερ χρησιμοποίησε ένα άρθρο του συντάγματος της Βαϊμάρης που επέτρεπε να ζητήσει δημοψήφισμα στην Πρωσία. Στην αρχή το KPD αρνήθηκε να πάρει μέρος στο δημοψήφισμα, αλλά μετά άλλαξε θέση. Κάτω από την πίεση της Κομιντέρν και του Στάλιν προσωπικά, το KPD πήρε μέρος στο μέτωπο ενάντια στους σοσιαλδημοκράτες και υποστήριζε ότι θα μετέτρεπε την καμπάνια σε "κόκκινο δημοψήφισμα". Ευτυχώς το ένστικτο των κομμουνιστών στη βάση λειτούργησε διαφορετικά. Η αποχή ήταν μεγάλη.

Από τη Γενική απεργία του 1936 στη Θεσσαλονίκη

Μόνο 9,8 εκατομμύρια ψήφισαν στο δημοψήφισμα για τη διάλυση της τοπικής βουλής, ενώ αυτοί που ψήφιζαν στις κανονικές εκλογές ήταν 26,4 εκατομμύρια.

Ενιαίο Μέτωπο

Ο Τρότσκι χαρακτήρισε την πολιτική της Τρίτης Περιόδου, πολιτική των πυροτεχνημάτων. Την τακτική του διλήμματος ή με μας ή με τους σοσιαλφασίστες, τακτική διοικητικού τελεσιγραφισμού -πολιτικό βιασμό της εργατικής τάξης που την οδηγεί στην παθητικοποίηση και την αποχή.

Γράφει στο *"Και τώρα;"*

"Η σταλινική γραφειοκρατία, όμως, επιμένει ότι μπορεί να απαιτεί τυφλή πειθαρχία από το προλεταριάτο στη βάση μιας κομματικής ταυτότητας σφραγισμένης από την Κομιντέρν...

Οποιος δεν αναγνωρίζει την ηγεσία του ΚΚ είναι ο ίδιος «αντεπαναστάτης».

Το ίδιο το ιστορικό πρόβλημα που το Κομμουνιστικό Κόμμα καλείται να λύσει -δηλαδή η συνένωση της μεγάλης πλειοψηφίας των εργατών κάτω από τις σημαίες του- μετατρέπεται από τον γραφειοκράτη σε τελεσίγραφο, σε πιστόλι στον κρόταφο της εργατικής τάξης".

Το Νοέμβρη του 1931 ο Τρότσκι έγραψε την μπροσούρα *"Γερμανία, κλειδί στην διεθνή κατάσταση"*, όπου υποστήριζε ότι ακόμα και τότε υπήρχε η δυνατότητα να σταματήσει η άνοδος του Χίτλερ, εάν σοσιαλδημοκράτες και κομμουνιστές προχωρούσαν στην τακτική του ενιαίου μετώπου.

"Η κύρια δύναμη των φασιστών είναι η αριθμητική τους δύναμη. Η αλήθεια είναι ότι πήραν πολλές ψήφους. Αλλά στην κοινωνική πάλη οι ψήφοι δεν παίζουν ρόλο... Στην επαναστατική πάλη χίλιοι εργάτες σε ένα μεγάλο εργοστάσιο είναι μια δύναμη εκατό φορές μεγαλύτερη από χίλιους μικροαστούς μαζί με τις γυναίκες τους, τα παιδιά τους και τις πεθερές τους. Ο μεγαλύτερος όγκος των φασιστών αποτελείται από ανθρώπινη σκόνη..."

Ενιαίο μέτωπο με τους σοσιαλδημοκράτες δεν σημαίνει να παραιτηθεί κανείς από την πολιτική του ανεξαρτησία και την κριτική απέναντι τους. Το ενιαίο μέτωπο είναι μια τακτική με δύο αιχμές -από τη μια να εξασφαλίσει την επιτυχία της πάλης ενάντια στον κοινό στόχο, τους ναζί εκείνη την περίοδο, και ταυτόχρονα να κερδίζει τους εργάτες από την σοσιαλδημοκρατία, γιατί η ίδια είναι ανίκανη να παλέψει με συνέπεια.

"Οχι κοινή πολιτική πλατφόρμα με την Σοσιαλδημοκρατία, ούτε με τους ηγέτες των γερμανικών συνδικάτων, ούτε κοινά συνθήματα, ούτε κοινά πανό.... Το μόνο που χρειάζε-

ται να συμφωνήσετε είναι ποιον, πότε και πώς θα χτυπήσετε..."

Η ηγεσία του KPD υποστήριζε ότι "χωρίς να νικήσουμε πρώτα τους σοσιαλφασίστες δεν μπορούμε να εξαφανίσουμε τον φασισμό".

Η καταστροφική γραμμή της Τρίτης Περιόδου έσπασε από τα κάτω, σε μια σειρά από χώρες. Οι εργάτες, κάτω από τον κίνδυνο επανάληψης αυτού που έγινε στη Γερμανία, υποχρέωσαν κόμματα και συνδικάτα να δώσουν από κοινού τις μάχες.

Στην Γαλλία το 1934, η κρίση και η πόλωση είχε βγάλει τους φασίστες στους δρόμους. Στις 6 Φλεβάρη φασιστικές και φιλομοναρχικές οργανώσεις οργάνωσαν μια μεγάλη συγκέντρωση στο Παρίσι ενάντια στην "κυβέρνηση του Ριζοσπαστικού Κόμματος" που στήριζε και το σοσιαλιστικό κόμμα. Με συνθήματα "Κάτω οι κλέφτες" ενάντια στην δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση, οργάνωναν την ανατροπή της με πραξικόπημα.

Η φασιστική επίθεση στις 6 Φλεβάρη τάραξε τα νερά. Η ηγεσία της CGT που ελέγχονταν από το σοσιαλιστικό κόμμα κάλεσε απεργία και διαδήλωση για τις 12 Φλεβάρη. Το ΚΚ αναγκάστηκε κάτω από την πίεση και των δικών του εργατών να δηλώσει συμμετοχή στην απεργία, παρόλο που κάλεσε ξεχωριστή συγκέντρωση.

Η επιτυχία της απεργίας ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Απέργησαν πάνω από 4,5 εκατομμύρια εργαζόμενοι. Μόνο στο Παρίσι απέργησαν 1 εκατομμύριο. Τα μέσα συγκοινωνίας δεν λειτούργησαν. Οι εφημερίδες δεν βγήκαν. Οι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες έμειναν κλειστές.

Παρόλο που υπήρχαν δυο διαφορετικές διαδηλώσεις οι εργάτες ανάγκασαν τις ηγεσίες τους να προχωρήσουν μαζί και το σύνθημα που επικράτησε ήταν "Ενότητα-Ενότητα".

Η συνέχεια αυτής της φανταστικής απεργίας, ήταν μια διετία κοινών αγώνων και απεργιών που έβαλε φρένο στους φασίστες και έδωσε την εκλογική νίκη τον Απρίλη του '36 στο Λαϊκό Μέτωπο.

Λαϊκά Μέτωπα

Τα ζιγκ-ζαγκ του Στάλιν δεν είχαν τέλος. Το '34 αλλάζει η πολιτική της Ρωσίας απέναντι στην Δύση. Η άνοδος του Χίτλερ στη Γερμανία, οι βλέψεις του ανατολικά προς την Τσεχοσλοβακία και την Πολωνία και ο κίνδυνος ενός πολέμου για τα ανατολικά σύνορα της Γερμανίας, ανάγκασαν τον Στάλιν να ψάξει για συμμάχους στην Αγγλία και την Γαλλία. Από κει που προέβλεπε την κατάρρευση του καπιταλισμού και ανακήρυσε τους σοσιαλφασίστες τον υπ' αριθμό ένα εχθρό, κάλεσε στην Μόσχα τον υπουργό Εξωτερικών της Γαλλίας για να υπογράψουν κοινό Γαλλοσοβιετικό σύμφωνο αμοιβαίας βοήθειας.

Το ζιγκ-ζαγκ επιβλήθηκε από την Κομιντέρν και στα Κομμουνιστικά Κόμματα. Από την πολιτική της απομόνωσης πέρασε η γραμμή της συνεργασίας με τα αστικά κόμματα της χώρας τους. Είναι η περίοδος των "Λαϊκών Μετώπων". Στη Γαλλία αυτή η συνεργασία σήμανε ότι το Γαλλικό ΚΚ μετά την εκλογική νίκη του '36 υποστήριζε κοινή κυβέρνηση του σοσιαλιστικού και του ριζοσπαστικού κόμματος. Το Ριζοσπαστικό κόμμα, ήταν ένα δεξιό μικροαστικό κόμμα, που λίγο αργότερα, στην κατάλληλη ευκαιρία, ανέτρεψε την κυβέρνηση του σοσιαλιστή Λέο Μπλουμ και άνοιξε τον δρόμο στους φασίστες.

Η στροφή της Κομιντέρν για "Λαϊκά Μέτωπα" και για "συνεργασία και με τον διάολο" δεν περιορίστηκε μόνο στη Γαλλία. Στην Ισπανία η κυβέρνηση Λαϊκού Μετώπου που έγινε τον Φλεβάρη του '36 ήταν συνεργασία του σοσιαλιστικού, του κομμουνιστικού και αστικών κομμάτων. Συμμετείχαν σ' αυτήν το Δημοκρατικό (Ρεπουμπλικανικό) κόμμα του Αθάνια, η Δημοκρατική Ενωση του Μπάριο και δυο εθνικιστικά κόμματα της Καταλωνίας και των Βάσκων.

1936 - Εργάτες της Ρενό έχουν καταλάβει το εργοστάσιο

Εάν στη Γαλλία η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου έτρεξε να κλείσει τις καταλήψεις των εργοστασίων με μια συμφωνία ξεπούλημα, τη Συμφωνία του Ματινιόν, στην Ισπανία επιτέθηκε στους εξεγερμένους εργάτες και διέλυσε τις εργατικές πολιτοφυλακές. Και στις δυο χώρες, η σταλινική ηγεσία των ΚΚ πήρε πάνω της αυτό το ρόλο. Και στις δυο χώρες αυτό που ακολούθησε δεν ήταν μόνο η ήττα των εργατών, αλλά η επικράτηση του φασισμού.

Και στην Ελλάδα η γραμμή της "Τρίτης Περιόδου" πήρε τέλος ντε φάκτο, από την πίεση του κινήματος. Από το 1928 η ηγεσία του ΚΚΕ υποστήριζε τα ξεχωριστά συνδικάτα μέσα από την διάσπαση σε ΓΣΕΕ και "ενωτική ΓΣΕΕ". Η πολεμική και οι καταγγελίες ενάντια στους "σοσιαλφασίστες" συνεχίστηκαν μέχρι το 1934. Το ανοδικό απεργιακό κύμα του 1934-36, με αφετηρία τη μεγάλη απεργία των σιδηροδρομικών που υποστηρίχτηκε από όλους, έβαλε τέρμα στη διάσπαση. Αυτό, όμως, συνδιάστηκε με τη δεξιά στροφή του Ζαχαριάδη στην διαβόητη "6η Ολομέλεια" του 1934 που κορυφώθηκε με το Σύμφωνο Σοφούλη- Σκλάβαινα το 1936.

Το Σύμφωνο Σοφούλη-Σκλάβαινα ήταν η πρόταση του ΚΚΕ για κοινή κυβέρνηση

με το κόμμα των Φιλελευθέρων. Για να πείσει τους φιλελεύθερους να του έχουν εμπιστοσύνη πρωτοστάτησε στο να κλείσει την Γενική Απεργία του '36. Στη Θεσσαλονίκη τον Μάη του '36, οι εργάτες είχαν φτάσει να ελέγχουν την πόλη και η προοπτική της επανάστασης ήταν διάχυτη. Στην κρίσιμη στιγμή η ηγεσία του ΚΚ υποχώρησε, έκλεισε τις απεργίες και άφησε τα περιθώρια στην κυρίαρχη τάξη να ανασυνταχτεί και να προχωρήσει στην δικτατορία του Μεταξά τον Αύγουστο του '36.

Ο Τρότσκι από το 1935, προειδοποίησε για τον κίνδυνο των Λαϊκών Μετώπων και επισήμανε την διαφορά με το Ενιαίο Μέτωπο.

"Το Λαϊκό Μέτωπο", έγραφε ο Τρότσκι στο *"Πού βαδίζει η Γαλλία"*, *"αντιπροσωπεύει μια συμμαχία του προλεταριάτου με την ιμπεριαλιστική αστική τάξη με τη μορφή του Ριζοσπαστικού κόμματος και των άλλων μικρότερων κομμάτων αυτού του είδους.*

Η συμμαχία επεκτείνεται τόσο στο κοινοβουλευτικό όσο και στο εξωκοινοβουλευτικό επίπεδο. Και στις δυο σφαίρες το Ριζοσπαστικό Κόμμα κρατάει για τον εαυτό του την πλήρη ελευθερία δράσης και άγρια επιβάλλει περιορισμούς στην ελευθερία δράσης του προλεταριάτου".

Τα Λαϊκά Μέτωπα δεν είχαν τίποτα το κοινό με το Ενιαίο Μέτωπο. Το Ενιαίο Μέτωπο είναι συμφωνία ανάμεσα σε εργατικά κόμματα για κοινούς αγώνες. Το Λαϊκό Μέτωπο είναι ταξική συνεργασία ανάμεσα σε εργατικά και αστικά κόμματα για εκλογικούς λόγους.

Το πρώτο μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για την σοσιαλιστική επανάσταση, το δεύτερο έχει οδηγήσει ιστορικά από τότε μέχρι σήμερα στην ήττα του προλεταριάτου.

Η τακτική των επαναστατών

Υπήρχαν οργανώσεις της επαναστατικής αριστεράς την δεκαετία του '30; Ποια ήταν η πολιτική τους μέσα σ' αυτές τις δραματικές εξελίξεις;

Η κρίση των ρεφορμιστών στην Γερμανία τόσο του KPD όσο και του SPD είχε προκαλέσει διασπάσεις απ' όπου είχαν βγει καινούργιες οργανώσεις. Το KPO (Κομμουνιστικό Κόμμα αντιπολίτευση) με ηγέτη τον Μπραντλερ, και ο Λενινιστικός Σύνδεσμος με ηγέτες την Φίσερ και τον Μασλόφ ήταν δυο κόμματα που φτιάχτηκαν από μεγάλες διασπάσεις του ΚΚ και που στην ηγεσία τους ήταν άτομα που βρέθηκαν στην ηγεσία του KPD πιο πριν.

14 Ιούλη 1936. Οι καιροί έχουν αλλάξει. Ο Μ. Τορέζ, γραμματέας του ΚΚ Γαλλίας μαζί με τον Ρ. Σαλεγκρό, σοσιαλιστή υπουργό Εσωτερικών, πανηγυρίζουν για το ξεσπάσμα των εργατικών καταλήψεων

Ο Μπράντλερ ήταν γραμματέας του KPD, ανάμεσα στο 1921-23, η Ρουθ Φίσερ και ο Αρκαντι Μασλόφ ήταν η αριστερή ηγεσία που διέγραψε τον Μπράντλερ επειδή θεωρήθηκε δεξιός και υπεύθυνος για την ήττα της επανάστασης του 1923.

Το κόμμα της Φίσερ και του Μασλόφ διαλύθηκε μέσα στη στροφή της Τρίτης Περιόδου. Ξεκίνησαν σαν κόμμα το 1928 διαφωνούντες με την δεξιά ηγεσία του KPD. Στο πρώτο συνέδριο ο Λενινιστικός Σύνδεσμος είχε 11 χιλιάδες μέλη, μέσα σε δυο χρόνια το 1930 κατέβηκε στα 1.000. Το 1932, την παραμονή της ανόδου του Χίτλερ, είχαν μείνει μόνο 500. Οταν ο Στάλιν έκανε την στροφή της Τρίτης Περιόδου χαρακτηρίζοντας τους σοσιαλδημοκράτες σοσιαλφασίστες, τα περισσότερα μέλη έπαθαν κομφούζιο, θεώρησαν αυτή την πολιτική σαν αριστερή και επαναπατρίστηκαν στο ΚΚ. Ταυτόχρονα ένα κομμάτι των μελών του με εκλογικές αυταπάτες μπήκε στο SPD.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα αντιπολίτευσης του Μπράντλερ το 1929 είχε 5.100 μέλη. Στις μεγάλες συγκρούσεις στο εσωτερικό του κομμουνιστικού κόμματος στη Ρωσία ο Μπράντλερ συντάχτηκε με τον Στάλιν, με την πολιτική του "Σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα", υποστήριξε τις δίκες της Μόσχας και διαφοροποιήθηκε μόνο όταν ο Στάλιν προχώρησε στη δίκη του Μπουχάριν. Ολη αυτή η πολιτική του στοίχισε τη διάλυση του κόμματός του.

Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (SAP) που διασπάστηκε από το SPD το 1931 δεν είχε καλύτερη τύχη. Ηταν ένα κεντριστικό κόμμα που η πολιτική του παράπεε ανάμεσα στην μεταρρύθμιση και την επανάσταση και που οι διάφορες τάσεις στο εσωτερικό του το οδήγησαν το 1932 σε παράλυση.

Η οργάνωση των Τροτσκιστών στη Γερμανία ποτέ δεν κατάφερε να αποκτήσει μια κρίσιμη μάζα και να φτάσει στο μέγεθος των τριών μικρών κομμάτων. Η πραγματική εικόνα είναι ότι κανένα από τα κόμματα που βρίσκονταν στα αριστερά του KPD και του SPD δεν μπόρεσαν να μετατραπούν σε εκείνο το μικρό αλλά καθοριστικό γρανάζι που θα μπορούσε να βάλει σε κίνηση τον μεγάλο τροχό. Αυτή η εξέλιξη δεν ήταν αναπόφευκτη από άποψη αντικειμενικών εξελίξεων, αλλά αποτέλεσμα της πολιτικής αυτών των κομμάτων.

Σήμερα, ούτε η κρίση του καπιταλισμού, ούτε η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας δεν έχουν φτάσει στις διαστάσεις της δεκαετίας του '30. Αλλά δεν πρέπει να περιμένουμε να φτάσουν εκεί τα πράγματα για να χτίσουμε την επαναστατική αριστερά που χρειαζόμαστε. Σήμερα, μετά την κατάρρευση των σταλινικών καθεστώτων το 1989, τα ΚΚ της Δύσης είναι σκιά της παλιάς δύναμής τους και σε πολλές χώρες σκιά της σοσιαλδημοκρατίας. Αλλά κανένας αγωνιστής δεν πρέπει να φαντάζεται ότι το αντίδοτο είναι η επιστροφή στον "μαχητικό σταλινισμό" της Τρίτης Περιόδου.

Σήμερα, η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας ανοίγει ξανά ιστορικά τη δυνατότητα να κερδίσουμε τα πιο δυνατά κομάτια της εργατικής τάξης στις ιδέες της σοσιαλιστικής επανάστασης. Για να πετύχουμε σ' αυτό το καθήκον, η ανατρεπτική κριτική που έκανε ο Τρότσκι στη σοσιαλδημοκρατία και τον σταλινισμό της δεκαετίας του '30 είναι πολύτιμη κληρονομιά.

Αυτό το λένε ειρήνη;

Η κατοχή του ΝΑΤΟ στο Κόσοβο έχει ανοίξει μεγαλύτερες εθνικιστικές εντάσεις και κίνδυνο νέας πολεμικής ανάφλεξης στην περιοχή όπως εξηγεί ο *Γιώργος Πίττας*

Τι κατάφερε τελικά ο πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία; Οι εκπρόσωποι του ΝΑΤΟ ισχυρίζονται ότι "έφερε την ειρήνη" και ότι από εδώ και στο εξής θα υπάρχει "σεβασμός" στα δικαιώματα των σέρβων και των αλβανών στο Κόσοβο. Ποιά και πόσο σταθερή είναι η κατάσταση που δημιουργείται σήμερα στα Βαλκάνια;

Είναι απίστευτα προκλητικό να προσδίδουν σ'αυτόν τον πόλεμο "ανθρωπιστικό" χαρακτήρα: 10.000 άνθρωποι υπολογίζεται ότι είναι ο αριθμός των θυμάτων, σέρβων και αλβανών, από τους βομβαρδισμούς στο Κόσοβο και τη Σερβία. Αλλοι τόσοι είναι οι δολοφονημένοι αλβανοί από τις σερβικές παραστρατιωτικές ομάδες και την αστυνομία - μια σφαγή που προκάλεσε το ίδιο το ΝΑΤΟ.

Αν οι αλβανοί στο Κόσοβο αντιμετώπιζαν ένα απαρτχάιντ από τον Μιλόσεβιτς πριν τον πόλεμο, η βαρβαρότητα των βομβαρδισμών έδωσε το άλλοθι στο καθεστώς να προχωρήσει στη βαρβαρότητα της εξόντωσης. Εκατοντάδες χιλιάδες αλβανοί έγιναν πρόσφυγες και σήμερα γυρνώντας βρίσκουν τα σπίτια τους είτε βομβαρδισμένα, είτε κατεστραμένα από τη σερβική αστυνομία.

Δεκάδες χιλιάδες σέρβοι, τσιγγάνοι, μαυροβούνιοι αφήνουν σήμερα τα σπίτια τους και παίρνουν το δρόμο της προσφυγιάς υπό την απειλή των όπλων και των δολοφονικών επιθέσεων του ΝΑΤΟ και του UCK. Στη Σερβία και το Κόσοβο τα εργοστάσια είναι καταστραμένα και το 50% των εργαζομένων χωρίς δουλειά. Εκατομμύρια άνθρωποι χωρίς νερό και ρεύμα. Οι ελλείψεις σε στέγη, καύσιμα, τροφή και η τεράστια οικολογική καταστροφή θα προκαλέσουν χιλιάδες ακόμα θανάτους και δυστυχία.

Οσο για τον "σεβασμό των δικαιωμάτων ανεξάρτητα από εθνότητα", η εθνοκάθαρση στην οποία προχώρησε ο Μιλόσεβιτς όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, πόσο διαφέρει από την εθνοκάθαρση των σέρβων, από τον UCK με την υποστήριξη του ΝΑΤΟ; Καθόλου. Ηταν το ίδιο το ΝΑΤΟ και το Πεντάγωνο που από τα πριν σχεδίασαν την εθνοκάθαρση των σέρβων - θυμηθείτε τα λόγια του βρετανού υπουργού Αμυνας Ρόμπερτσον όταν ξεκινούσε ο πόλεμος: *"Εξω οι σέρβοι, μέσα το ΝΑΤΟ, πίσω οι πρόσφυγες"*.

Για τους αλβανούς που γυρνάνε στα σπίτια τους πόσο "ελεύθερη" είναι η ζωή τους, μέσα σε ένα στρατιωτικό καθεστώς του ΝΑΤΟ; Είναι το ΝΑΤΟ και ο στρατός που θα παίρνουν όλες τις αποφάσεις, όπως και στη Βοσνία. Εκεί όπου 800.000 πρόσφυγες απ'όλες τις εθνότητες επέλεξαν να μην επιστρέψουν ποτέ πίσω. Εκεί που η "ειρηνευτική δύναμη" είναι η μόνη πραγματική εξουσία που μπορεί να ξηλώνει τους εκπροσώπους των εθνοτήτων.

Η δημοκρατία που ονειρεύονταν οι αλβανοί στο Κόσοβο αποδεικνύεται ότι κάτω από τη μπότα του ΝΑΤΟ δεν θα γίνει ποτέ πράξη. Δεν υπάρχει πιο αποκαλυπτική δήλωση για το καθεστώς που θα επικρατήσει στο Κόσοβο από τα λόγια του εκπροσώπου του Κ.Βέστεντροπ υπεύθυνου για την επιβολή της συνθήκης του Ντέιτον στη Βοσνία: *"Στο διάολο με τις μετααποικιακές σας ευαισθησίες. Το Κόσοβο δεν είναι δικό σας! Ούτε των Σέρβων, ούτε των Αλβανών. Είναι δικό μας, είναι η νέα αυτοκρατορία, η νέα αποικιοποίηση, στο όνομα της Διεθνούς Κοινότητας"!*

Για τον απλό κόσμο στη Σερβία: οι χώρες του ΝΑΤΟ, που υποτίθεται ότι "δεν ήθελαν το κακό" του σερβικού λαού, δηλώνουν σήμερα ότι δεν πρόκειται να δώσουν οικονομική βοήθεια στη Σερβία, λές και είναι ο Μιλόσεβιτς που θα πεθάνει από την πείνα και όχι ο κόσμος. Μια επίθεση που κάνει ακόμα πιο δύσκολο το έργο των εργαζομένων και των νέων που πάλεψαν μέσα στη Σερβία ενάντια στον εθνικισμό και το καθεστώς του Μιλόσεβιτς.

Αυτές είναι οι άμεσες συνέπειες του πολέμου και είναι πρόκληση να τις αποκαλούν "ανθρωπιστικό έργο". Και είναι πρόκληση επίσης να λένε, ότι η επέμβαση του στρατού έχει φέρει την "ειρήνη και τη σταθερότητα" στην περιοχή. Στην πραγματικότητα έχει πετύχει ακριβώς το αντίθετο - μετά τον πόλεμο μπαίνουμε σε μια περίοδο μεγαλύτερης αστάθειας και κρίσης όχι μόνο στα Βαλκάνια, αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η πιθανότητα να δούμε νέες συγκρούσεις στα Βαλκάνια, μετα τον πόλεμο έχει σήμερα μεγαλώσει. Είναι κοινό μυστικό ότι η επέμβαση του ΝΑΤΟ στο Κόσοβο έχει ενθαρρύνει τις αποσχιστικές τάσεις στο Μαυροβούνιο και τις διεκδικήσεις των εθνικιστικών κομμάτων της Ουγγαρίας πάνω στη Βοϊβοντίνα, όπου υπάρχει μεγάλη ουγγρική μειονότητα. Επίσημα καμιά κυβέρνηση δεν βάζει τέτοια ζητήματα, αλλά όλοι παραδέχονται ότι εκεί μπορεί να ξεσπάσουν οι επόμενες κρίσεις. Τι θα συμβεί αν η Γιουγκοσλαβία συνεχίσει να διαμελίζεται;

Αλλά και στις γύρω χώρες συσσωρεύονται εκρήξεις. Στην Αλβανία, όπου με δυσκολία οι δυτικές κυβερνήσεις και η Ελλάδα μαζί τους κατάφεραν να "ομαλοποιήσουν" την κατάσταση μετά την εξέγερση

που προκάλεσαν οι πυραμίδες του Μπερίσα, η εμφάνιση του UCK σαν νέα πολιτική δύναμη του αλβανικού εθνικισμού λειτουργεί αποσταθεροποιητικά. Το ίδιο ισχύει και για τη Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Αυτή είναι η κατάσταση ένα μόλις μήνα μετά το τέλος του πολέμου στα Βαλκάνια. Η πραγματικότητα είναι ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις έχουν μετατρέψει τα Βαλκάνια σε ένα τεράστιο πεδίο νέων πολέμων, μια δεύτερη Μέση Ανατολή.

Η ένταση αυτή αφορά και τους ενδοϊμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς στην περιοχή. Το πάγωμα των σχέσεων ανάμεσα στη Δύση και τη Ρωσία, όταν τα ρωσικά στρατεύματα μπήκαν και κατέλαβαν το αεροδρόμιο της Πρίστινα, δείχνει πόσο σοβαρή είναι η ένταση ανάμεσα στις δύο πλευρές. Η Ρωσία έκανε αυτή τη μανούβρα για να μπορέσει να κερδίσει πόντους στην τελική συμφωνία, αφού οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοι, την άφηναν απ'έξω. Μπορεί η υπόθεση να έληξε με συμβιβασμό - και μέσα από την παραγραφή των χρεών της Ρωσίας από το ΔΝΤ - όμως η παρουσία του ρώσικου στρατού στο Κόσοβο μαζί με το ΝΑΤΟϊκό θα δημιουργήσει νέες εντάσεις σε όχι και τόσο μακρινό μέλλον.

Το ΝΑΤΟ και οι δυτικές δυνάμεις αγνοήσαν τη Ρωσία όταν ξεκινούσαν τον πόλεμο στο Κόσοβο. Ολο το προηγούμενο διάστημα έχουν προσπαθήσει να θέσουν οικονομικά και στρατιωτικά υπό τον έλεγχό τους όλες τις χώρες του πρώην Συμφώνου της Βαρσοβίας. Η δημιουργία της Ομοσπονδίας των χωρών της Κασπίας και της Μαύρης Θάλασσας υπό τη αιγίδα του ΝΑΤΟ δημιουργεί ακόμα μεγαλύτερη ένταση. Εντάσεις που αφορούν και τους τοπικούς υποϊμπεριαλισμούς της Ελλάδας και της Τουρκίας που ανταγωνίζονται για το ποιός θα γίνει ο χωροφύλακας του ΝΑΤΟ στην περιοχή.

Δεν είναι η "παντοδυναμία", αλλά η αδυναμία των ΗΠΑ να επιβάλλουν την "παντοδυναμία" τους - μέσα σε συνθήκες κρίσης του παγκόσμιου καπιταλισμού και όξυνσης των ανταγωνισμών - που κάνει ακόμα πιο επικίνδυνο το ρόλο του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Οι βομβαρδισμοί του ΝΑΤΟ ήταν επιτυχείς στο να αναγκάσουν σε συμφωνία τον Μιλόσεβιτς. Δεν ήταν επιτυχείς, ως προς το να βγάλουν τη Ρωσία έξω από το παιχνίδι - οι ΗΠΑ ξεκίνησαν αποκλείοντάς την από την επέμβαση και κατέληξαν με τη συμμετοχή της. Ξεκίνησαν στο Ραμπουγιέ με τελεσίγραφο προς τον Μιλόσεβιτς να αποδεχτεί στρατιωτική παρουσία του ΝΑΤΟ μέσα και στην ίδια τη Σερβία. Και κατέληξαν σε συμφωνία για στρατιωτική παρουσία μόνο στο Κόσοβο. Ακόμα, η χερσαία επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν επιχειρήθηκε ποτέ. Οι ΗΠΑ δεν ήθελαν το κόστος μιας χερσαίας επέμβασης που μπορούσε να τους οδηγήσει σε νέο Βιετνάμ.

Αλβανοί ή σέρβοι πρόσφυγες; Δεν υπάρχει καμιά διαφορά

Η έκρηξη του αντιπολεμικού κινήματος στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Γερμανία και η γρήγορη μεταστροφή της κοινής γνώμης ενάντια στον πόλεμο ακόμα και στις ίδιες τις ΗΠΑ, ήταν ο βασικός λόγος που το ΝΑΤΟ δεν προχώρησε σε χερσαία επέμβαση. Στην Ελλάδα και την Ιταλία το αντιπολεμικό κίνημα ήταν και φυσικό εμπόδιο, ενώ στις υπόλοιπες χώρες έκανε τις άρχουσες τάξεις να τρέμουν μια πιθανή επανάληψη του '68. Το σύνδρομο του Βιετνάμ εξακολουθεί να είναι ζωντανό στις ΗΠΑ. Οπως έγραψαν χαρακτηριστικά οι Φαϊνάνσιαλ Τάιμς *"το ΝΑΤΟ ήθελε να απαγκιστρωθεί με μια συμφωνία όσο ήθελε και ο Μιλόσεβιτς"*.

Σ' αυτές τις επικίνδυνες και ασταθείς συνθήκες η ελληνική άρχουσα τάξη και η κυβέρνηση Σημίτη έτρεξαν να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή τους στον πόλεμο στα Βαλκάνια: Υπογράφοντας και στη συνέχεια αφήνοντας τις βάσεις να υποστηρίζουν τους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ. Στέλνοντας σήμερα στρατό κατοχής στο Κόσοβο για την "προστασία" των πληθυσμών.

Το μόνο που υπερασπίζει ο ελληνικός στρατός στο Κόσοβο είναι τα συμφέροντα των ελλήνων καπιταλιστών, τις επενδύσεις δισεκατομμυρίων που έχουν στα Βαλκάνια. Το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη επιλέχτηκε σαν η βάση για την "ανοικοδόμηση των Βαλκανίων", δείχνει πόσο χοντρά έχει μπει η ελληνική άρχουσα τάξη σ' αυτό το παιχνίδι του κέρδους πάνω στη δυστυχία των ανθρώπων στα Βαλκάνια.

Η μόνη δύναμη που μπορεί να βάλει τέλος σ' αυτήν την τρέλλα είναι η εργατική τάξη.

Οι εργάτες της Σερβίας που το 1996 έφτασαν κοντά στο να γκρεμίσουν τον Μιλόσεβιτς, που πάλεψαν τον εθνικισμό και προσπάθησαν να χτίσουν την αλληλεγγύη με τους αλβανούς. Οι φαντάροι και οι μανάδες που - μέσα στον πόλεμο - στασίαζαν και διαδήλωναν στη Νότια Σερβία φωνάζοντας *"οι νεκροί δεν έχουν ανάγκη το Κόσοβο"*. Που και σήμερα βγαίνουν ξανά στο δρόμο ενάντια στο καθεστώς και το ίδιο το ΝΑΤΟ. Αυτοί είναι που μπορούν να γκρεμίσουν τον Μιλόσεβιτς, να σταματήσουν τον Σέσελι.

Είναι οι εργάτες της Αλβανίας που πριν λίγα χρόνια γκρέμισαν τον Μπερίσα γράφοντας στα παλιά τους τα παπούτσια την "Μεγάλη Αλβανία" που μπορούν ξανά να σταματήσουν τα εθνικισμό. Οι αλβανοί στο Κόσοβο θα διαπιστώσουν σύντομα ότι το ΝΑΤΟ δεν θα κάνει καλύτερη τη ζωή τους.

Είναι οι εργάτες της Ευρώπης που σε όλες τις χώρες μαύρισαν τη σοσιαλδημοκρατία για τη συμμετοχή της σ' αυτόν τον

πόλεμο, που έχουν τη δύναμη να αναγκάσουν τους Μπλερ να σταματήσουν να σπέρνουν τη φρίκη για τα συμφέροντα του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού. Είναι η τεράστια δύναμη των εργατών στην καρδιά του κτήνους, στις ίδιες τις ΗΠΑ, που κάνουν τον Κλίντον να τρέμει ένα νέο Βιετνάμ.

Ο πόλεμος του ΝΑΤΟ συγκλόνισε τις συνειδήσεις των εργατών σε όλες τις χώρες, και όχι μόνο στην Ελλάδα, όπως αυτάρεσκα θέλουν να λένε οι εθνικιστές. Ζήσαμε εμπειρίες δράσης ενάντια στον πόλεμο. Εμπειρίες από τις μαζικές διαδηλώσεις, από τους σιδηροδρομικούς της Θεσσαλονίκης που έκαναν απεργία ενάντια στη μεταφορά των τανκς του ΝΑΤΟ, από τους εργάτες των Δήμων, τους νοσοκομειακούς και τους εκπαιδευτικούς που έκαναν στάσεις εργασίας και απεργίες με συνθήματα "Θέλουμε δουλειά, όχι βόμβες".

Ολα αυτά είναι πολύτιμος πολιτικός εξοπλισμός για να αντιμετωπίσουμε τις νέες ασταθείς και επικίνδυνες συνθήκες στα Βαλκάνια. Δυναμώνοντας τις φωνές του Διεθνισμού. Και οργανώνοντας την πάλη ενάντια στις εξορμήσεις των "δικών μας" καπιταλιστών που διευκολύνει ο Σημίτης.

Γράμμα από το Βελιγράδι

Οι πρώτες διαδηλώσεις

Εφτασα από την Αθήνα στο Βελιγράδι στις 25 Ιούνη. Το ταξίδι ήταν πραγματικά ενδιαφέρον. Στη Μακεδονία έβλεπες παντού στρατό και την λέξη "ΝΑΤΟ" ξανά και ξανά. Λίγο πριν τα Σκόπια έπρεπε να περιμένουμε γιατί ερχόνταν ο "θείος Μπιλ" όπως μας είπε ένας άνθρωπος που περίμενε μαζί μας - 8 ελικόπτερα πέρασαν από πάνω μας και μετά ένα τεράστιο αεροπλάνο. Σαν σε ταινία.

Συνεχίσαμε το δρόμο προς τη Σερβία. Με το που περάσαμε τα σύνορα, η πρώτη κατεστραμμένη γέφυρα στο Βλάντιτσιν Χαν μια μικρή πόλη. Μετά η γέφυρα που βομβαρδίστηκε το τρένο. Κοιτάς δεξιά αριστερά και η διάθεση σου γίνεται όλο και χειρότερη. Πάρα πολύς κόσμος φοράει μαύρα. Μετά φτάσαμε στο Λεσκοβατς. Πολλοί φτωχοί έφεδροι στρατιώτες με την στολή ακόμα στην πόλη. Ο κόσμος προσπαθεί να μας εξηγήσει πόσο φριχτό ήταν: Σε ένα 24ωρο υπήρχαν μόνο 2-3 ώρες χωρίς βομβαρδισμούς. Οι φίλοι μας ακόμα μας είπαν ότι οι παραστρατιωτικές ομάδες έκαναν λεηλασίες στο Κόσσοβο και ότι οι Αλβανοί υπέφεραν πολλά από τη δράση τους. Ντρέπονταν και ήταν εξοργισμένοι με αυτό το γεγονός.

Στη Νις οι αυτοκινητόδρομοι είναι κατεστραμένοι και τα εργοστάσια είναι σχεδόν όλα καμμένα. Στο δρόμο συναντάς πολλή αστυνομία. Στην Τσαυπρια έχουν βάλει πρόσφυγες σε ένα στρατόπεδο και η αστυνομία δεν τους αφήνει να βγούν έξω. Εχουν έρθει πολλοί πρόσφυγες από το Κόσοβο - το καταλαβαίνει κανείς και από τις πινακίδες των αυτοκινήτων.

Αλλά για την τηλεόραση, οι πρόσφυγες στην αρχή "δεν υπήρχαν" και τώρα "γυρνάνε πίσω στο Κόσοβο". Μας δείχνουν και διάφορα στελέχη της κυβέρνησης να βγάζουν λόγους μπροστά σε 30 στημένους και να εύχονται στον κόσμο "καλύτερη ζωή". Στις πόλεις βέβαια κανείς κάτοικος δεν ξέρει ότι έρχονται. Εμφανίζονται σε μια γέφυρα, τους παίρνει η τηλεόραση να μιλάνε και μετά εξαφανίζονται.

Εδώ στο Βελιγράδι, μοιάζει σαν όλα να διαλύονται. Βλέπεις τα κουφάρια από τα κατεστραμένα κτίρια να στέκονται όρθια μέχρι και τον 20 όροφο. Το γρασίδι στην πόλη έχει φτάσει τους 50 πόντους. Το βράδυ ο φωτισμός είναι ελάχιστος. Ο κόσμος στις συγκοινωνίες - ή καλύτερα σε ότι έχει απομείνει από αυτές - συζητάει οργισμένος. Υπάρχουν πια κουπόνια για ζάχαρη, λάδι και πετρέλαιο. Υπάρχει ακόμα μια γενική πεποίθηση οτι ο κόσμος "έπιασε το μήνυμα" και ότι κάτι πρόκειται να συμβεί.

Αυτό μπορεί να το δεί κανείς στα γεγονότα των τελευταίων ημερών. Στις 21 Ιούνη στο Βελιγράδι η αστυνομία διέλυσε μια διαδήλωση εκατοντάδων σέρβων προσφύγων μπροστά στο κτίριο του Κοινοβουλίου. Η αστυνομία στην αρχή επέμεινε να πάνε από τη Βουλή σε μια κοντινή πλατεία, αλλά τελικά δεν τους άφησε ούτε εκεί και συνέλαβε τον ηγέτη της "Οργάνωσης προσφύγων απο το Κόσοβο". Οι διαδηλωτές απαιτούσαν να δουν τον Μιλόσεβιτς, την ασφαλή επιστροφή τους στο Κόσοβο και να σταματήσει η τηλεόραση να κρύβει την αλήθεια για το κύμα των προσφύγων.

Στο Κραγιέβο έφεδροι στρατιώτες που υπηρέτησαν στο Κόσοβο και δεν έχουν πληρωθεί, έκλεισαν τους δρόμους γύρω από την πόλη - χρησιμοποιώντας ακόμα και τανκς. Η τοπική τηλεόραση κατέγραψε τα γεγονότα, αλλά η αστυνομία πήγε στα γραφεία της και πήρε τις κασσέτες. Ετσι οι έφεδροι πήγαν στο αστυνομικο τμήμα και απαίτησαν να τις πάρουν πίσω. Δεν ξέρω αν τελικά τους πλήρωσαν. Στο Βελιγράδι στη διάρκεια ενός ποδοσφαιρικού αγώνα χιλιάδες κόσμος φώναξε συνθήματα ενάντια στον Μιλόσεβιτς.

Στις 30 Ιούνη στο Κάτσακ 10.000 άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στην πρώτη συγκέντρωση μετά το τέλος των βομβαρδισμών. Την κάλεσε ο συνασπισμός 20 κομμάτων της αντιπολίτευσης "Συμμαχία για αλλαγή" απαιτώντας παραίτηση του Μιλόσεβιτς, εκδημοκρατισμό και εκλογές. Η συγκέντρωση έγινε παρα το γεγονός ότι η αστυνομία την είχε απαγορέψει και είχε κλείσει τους δρόμους για την πόλη αναγκάζοντας λεωφορεία και αυτοκίνητα με κόσμο από κοντινές περιοχές να γυρίσουν πίσω. Πολύς κόσμος κατέβηκε από τα λεωφορεία έσπασε τις γραμμές της αστυνομιας και πήγε στην πολη με τα πόδια. Κόσμος από χωριά πήγε και αυτός με τα πόδια.

"Ο σκοπός μας είναι να διοχετεύσουμε την αγανάκτηση του κόσμου σε θετική κατεύθυνση και να αποτρέψουμε μια κατάσταση που κανείς δεν θέλει" είπε ο Β.Μπάτιτς στέλεχος της Συμμαχίας τονίζοντας ότι *"η συμμαχία θέλει αλλαγή μονο με ειρηνικά μέσα"*.

Ολοι βλέπουν ότι κάτι πρόκειται να συμβεί. Προς το παρόν όπως έγραψε ένας δημοσιογράφος, μοιάζει σαν μια "ήσυχη εξέγερση". Για πόσο καιρό ακόμα;

Μαρία Ντούμποβιτς, Βελιγράδι.

λισμός. Γιατί ο σύγχρονος καπιταλισμός, το στάδιο που έχει φτάσει είναι το ιμπεριαλιστικό. Ο καπιταλισμός δεν αναπτύσσεται ομοιόμορφα. Υπάρχει ο κίνδυνος να έχει κανείς αφηρημένη εικόνα του τι είναι ο καπιταλισμός: η εικόνα ότι ο κόσμος ολόκληρος είναι μια "ελεύθερη αγορά" όπου οι καπιταλιστές κινούνται και εκμεταλλεύονται τους εργάτες και οι μορφές βίας που ασκούνται είναι μόνο όταν οι προλετάριοι ξεσηκώνονται. Καταστέλλουν απεργίες, καταστέλλουν εξεγέρσεις κτλ. Δεν είναι καθόλου έτσι. Οι μορφές βίας και ο ρόλος που παίζει το κράτος μέσα στον αναπτυγμένο καπιταλισμό δεν περιορίζεται απλά σαν όργανο καταστολής στην ταξική πάλη. Είναι αφηρημένη εικόνα της ταξικής πάλης να βλέπει κανείς ότι το θέμα είναι πλανητομπάτσοι από τη μια μεριά και εξεγερμένοι προλετάριοι από την άλλη.

Ο καπιταλισμός αναπτύσσεται ανισόμερα. Στο στάδιο που φτάνουμε στον 20ο αιώνα και έχουμε τόσο μεγάλη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση του κεφάλαιου, υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στο κεφάλαιο και το κράτος, που χρησιμοποιεί το κράτος για τις οικονομικές και διπλωματικές του εξορμήσεις για να επιβάλει την κυριαρχία του. Εχουμε φαινόμενα όπου επειδή η γιγάντωση του κεφάλαιου το οδηγεί να ελέγχει ολόκληρες εθνικές οικονομίες χρησιμοποιούνται οι εθνικές οικονομίες και το κράτος που βρίσκεται στο κέντρο τους για τους ανταγωνισμούς σε παγκόσμια κλίμακα. Ετσι έχουμε χώρες που έχουν φτάσει να είναι μπροστά σ' αυτή τη διαδικασία, να βάζουν χέρι, να επεμβαίνουν στρατιωτικά σε ολόκληρες περιοχές του πλανήτη.

Οχι συμμετρία

Με απλά λόγια, ο σύγχρονος καπιταλισμός έχει μια δομή που οδηγεί στην χρήση της στρατιωτικής βίας από τη μεριά των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και οδηγεί στην εμφάνιση δύο μορφών πολέμου. Εκτός από τον πόλεμο τον ταξικό, τον εμφύλιο πόλεμο ανάμεσα στους εργάτες και τ' αφεντικά που είναι η μορφή πολέμου που κάθε μαρξιστής καταλαβαίνει με ποιανού τη μεριά είναι- υπάρχουν δύο άλλες μορφές πολέμου που χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε τι αντιμετώπιση έχουμε.

Είναι οι πόλεμοι ανάμεσα στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, όπως ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και ο Β Παγκόσμιος Πόλεμος και που δεν αποκλείεται να ξαναδούμε ιμπεριαλιστικούς πολέμους ανάμεσα σε μεγάλες δυνάμεις. Σ' αυτή την περίπτωση η θέση των επαναστατών και των εργατών είναι ενάντια και στα δύο στρατόπεδα τα οποία συγκρούονται. Εχουμε την παράδοση που διαμορφώθηκε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο από τον Λένιν και τον Τρότσκι και την Γ' Διεθνή ότι παλεύουμε για την ήττα και των δύο στρατοπέδων σ' αυτό τον πόλεμο και ο καθένας ανάλογα με το πού βρίσκεται βάζει σαν κύριο σύνθημα ότι ο εχθρός είναι μέσα στην ίδια του τη χώρα και παλεύει την δική του άρχουσα τάξη που συμμετέχει σ' αυτό τον πόλεμο.

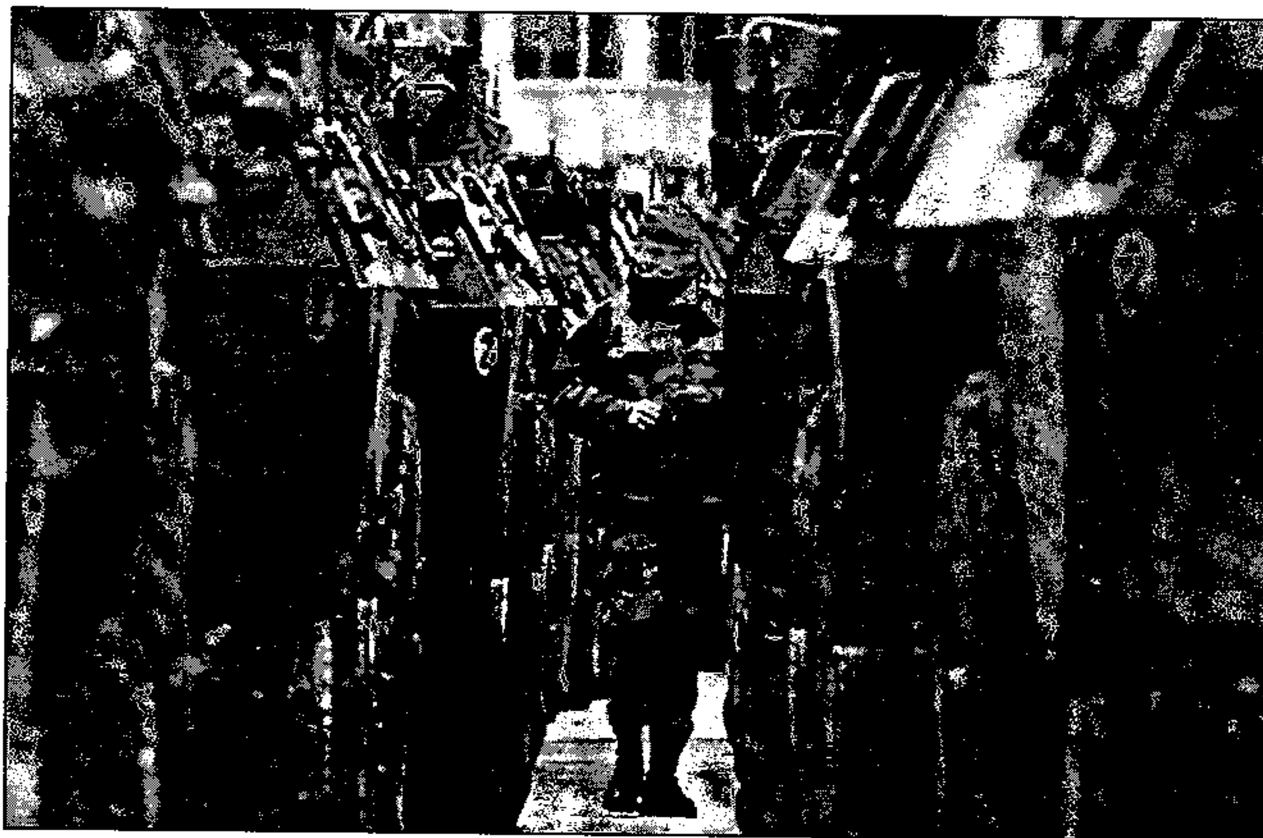
Παράλληλα, ο καπιταλισμός στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο δημιουργεί πολέμους που δεν έχουν αυτή τη συμμετρία που έχουν οι πόλεμοι ανάμεσα σε ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Πολέμους κατακτητικούς από τη μεριά μεγάλης ιμπεριαλιστικής δύναμης σε βάρος τρίτων χωρών. Αυτό είναι μια μορφή πολέμου η οποία απαιτεί μεγαλύτερο ξεκαθάρισμα στο πώς το χειρίζονται από σωστή σκοπιά τα πρωτοπόρα κομμάτια της εργατικής τάξης και οι σοσιαλιστές σαν το πιο ξεκάθαρο. Τέτοιου είδους πολέμους έχουμε από το ξεκίνημα της διαμόρφωσης του καπιταλισμού προς το ιμπεριαλιστικό του στάδιο. Η σύγκρουση ανάμεσα στη Βρετανία και την Ιρλανδία, ήταν μια σύγκρουση που βοήθησε τον Μαρξ και τον Ενγκελς να ξεκαθαρίσουν ότι εδώ δεν υπάρχει συμμετρία. Ανάμεσα στη Βρετανία και την Ιρλανδία δεν είμαστε ουδέτεροι, είμαστε ενάντιοι στο βρετανικό στρατό και στον πόλεμο που διεξάγει. Η φύση και ο χαρακτήρας της άρχουσας τάξης στην Ιρλανδία δεν μας επηρεάζει σ' αυτή την τοποθέτηση. Η άρχουσα τάξη της Ιρλανδίας είναι καθολική, είναι αντιδραστική, εκμεταλλεύεται και καταπιέζει την εργατική τάξη με διάφορους τρόπους, αλλά αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει συμμετρία.

Αυτή την παράδοση στον 20ο αιώνα την πήραν ο Λένιν, ο Τρότσκι και η Ρόζα Λούξεμπουργκ για να ξεκαθαρίσουν σε σχέση με τους πολέμους που αναπτύχθηκαν εκείνη την περίοδο. Η Γαλλία απέναντι στο Μαρόκο, που ήταν από τους πολέμους που χρησιμοποίησε η Λούξεμπουργκ για να κάνει πολεμική απέναντι στους σοσιαλδημοκράτες, οι οποίοι υποστήριζαν ουσιαστικά το δικαίωμα των πολιτισμένων εθνών να επεμβαίνουν στις αποικίες και να φέρνουν τον πολιτισμό έστω και με κανονιοφόρους, με βομβαρδισμούς, με εκστρατείες κτλ. Αργότερα μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, στη δεκαετία του '30, όταν η Ιταλία μπήκε στην Αιθιοπία, ο Τρότσκι ήταν ξεκάθαρος. Εστω κι αν στην Αιθιοπία είχαν καθεστώς απόλυτης μοναρχίας, αυτό δεν εμπόδισε τον Τρότσκι να πει είμαστε ενάντια στην Ιταλία. Το ίδιο και στον πόλεμο της Ιαπωνίας με την Κίνα. Το 1937 η Ιαπωνία εισέβαλε στην Κίνα. Ηταν μια εισβολή μεγάλης ιμπεριαλιστικής δύναμης σε μια χώρα που προσπαθούσε να την μετατρέψει σε αποικία και η τοποθέτηση ήταν ξεκάθαρη.

Αυτό που χρειάζεται να κάνουμε από τη δική μας πλευρά είναι να δούμε ότι αυτά τα πράγματα δεν είναι ιστορίες του παρελθόντος. Συναντάμε κόσμο που επηρεάζεται από το ΠΑΣΟΚ, το Συνασπισμό και που λένε ότι σήμερα ο κόσμος δεν είναι έτσι, ποιο Μαρόκο, ποια Κίνα του 1930, ποια Αιθιοπία. Εχουν αλλάξει τα πράγματα. Δεν μπορείτε να μιλάτε με όρους εκείνης της εποχής. Ο κόσμος του 1990 δεν είναι ίδιος με του 1930. Εχουν υπάρξει τα αντιαποικιακά κινήματα, επίσημες αυτοκρατορίες δεν υπάρχουν σήμερα. Υπάρχει ο ΟΗΕ και τυπικά και φραστικά όλες οι χώρες και όλες οι κυβερνήσεις αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν ανεξάρτητες χώρες οι οποίες έχουν ίσα δικαιώματα η καθεμιά με τις υπόλοιπες.

Μην ξεγελιόμαστε. Οποιοι βάζουν μ' αυτό τον τρόπο το πράγμα δεν έχουν καθαρή εικόνα τι είναι ιμπεριαλισμός και βρίσκονται προ εκπλήξεων όταν φτάνει να ανοίγει σήμερα συζήτηση περί εγκαθίδρυσης προτεκτοράτου του ΟΗΕ στο Κόσοβο. Ακόμα και νομικά έχουμε φτάσει να επιστρέφει η ορολογία μια άλλης εποχής. "Προτεκτοράτο" - αδιανόητο στα τέλη του 20ου αιώνα να ξαναμιλάνε με έννοιες που χρησιμοποιούσε ο ιμπεριαλισμός στο ξεκίνημά του. Οτι υπάρχουν χώρες που δεν μπορούν να σταθούν στα πόδια τους μόνες τους και πρέπει να επέμβουν οι μεγάλες δυνάμεις και να ιδρύσουν κάποιο προτεκτοράτο. Πρέπει να είμαστε κατηγορηματικοί σ' αυτές τις αντιλήψεις, να κάνουμε συζήτηση και να ξεκαθαρίζουμε. Υπάρχει πρόβλημα που το ΠΑΣΟΚ και ο Συνασπισμός έχουν ξεγράψει την έννοια ιμπεριαλισμός από το λεξιλόγιό τους. Είναι υποχρεωμένοι να την ανακαλύψουν ξανά, ένας κόσμος την ανακαλύπτει και πρέπει να τον βοηθήσουμε να ξεκαθαρίσει τι είναι ο ιμπεριαλισμός και πώς παλεύεται.

Η Σοσιαλδημοκρατία έχει μια ολόκληρη παράδοση που πάντοτε διαχώριζε τον ιμπεριαλισμό από τον καπιταλισμό. Ο Κά-

Γαλλικά άρματα μάχης στο Κόσοβο στο τέλος του 20ου αιώνα

ουτσκι τις παραμονές του Α' Παγκόσμιου Πόλεμου επέμενε ότι η πολεμοκάπηλη ιμπεριαλιστική πολιτική είναι κατάλοιπο προκαπιταλιστικών κοινωνικών δυνάμεων -όπως οι μοναρχίες- και ότι η ανάπτυξη του καπιταλισμού οδηγεί στο ξεπέρασμα τέτοιων φαινομένων. Επεσε τραγικά έξω, αλλά τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα επέμειναν και επιμένουν μέχρι σήμερα στην ίδια θεωρία. Αυτή η αντίληψη ταιριάζει με τον ρεφορμιστικό χαρακτήρα τους, με τη στρατηγική τους που βάζει στόχο να διαχειριστεί το υπάρχον κράτος και τους θεσμούς του και όχι να τους ανατρέψει. Οι πόλεμοι αντιμετωπίζονται από την Σοσιαλδημοκρατία οπορτουνιστικά, σαν θέματα καλύτερης ή χειρότερης διαχείρισης του κράτους και των διεθνών σχέσεων του, χωρίς καμιά σύνδεση με τον καπιταλισμό και τη δυναμική του. Αυτό έχει οδηγήσει την Ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία πάντοτε στην ουρά των ιμπεριαλιστικών πολέμων. Ο Μπλερ, ο Σρέντερ, ο Ζοσπέν, ο Ντ' Αλέμα και ο Σημίτης συνεχίζουν μια κατάπτυστη παράδοση που πάντα έβρισκε δικαιολογίες.

Οσο κι αν φαίνεται παράδοξο, τα σταλινικά κόμματα συμμερίζονται αυτή τη θέση. Σε αντίθεση με τη Σοσιαλδημοκρατία, τα ΚΚ μιλάνε πολύ ενάντια στον ιμπεριαλισμό, αλλά και αυτά τον διαχωρίζουν από τον καπιταλισμό. Από τη δεκαετία του 30, με την επικράτηση του σταλινισμού, τα ΚΚ εγκατέλειψαν την μαρξιστική ανάλυση του ιμπεριαλισμού σαν σύγχρονη μορφή του καπιταλισμού και κινούνται τελείως οπορτουνιστικά. Το 1939 με το Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ, η ναζιστική Γερμανία βαφτίστηκε "θύμα" του αγγλογαλλικού ιμπεριαλισμού. Το 1941 με την εισβολή του Χίτλερ στη Ρωσία, η Αμερική του Ρούζβελτ και η Βρετανία του Τσώρτσιλ βαφτίστηκαν "αντιφασιστικές δυνάμεις". Το Γαλλικό ΚΚ το 1947 υποστήριξε την αποικιακή επέμβαση της Γαλλίας στην Ινδοκίνα. Το 1956 ψήφισε στη Γαλλική βουλή υπέρ των "Ειδικών Εξουσιών" που ζήτησε η κυβέρνηση του σοσιαλδημοκράτη Γκυ Μολέ για να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Αλγερία, που ήταν τότε ακόμα γαλλική αποικία. Η σημερινή στάση του Γαλλικού ΚΚ που συμμετέχει στην κυβέρνηση Ζοσπέν και συμβιβάστηκε με τους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια έχει βαθιές ρίζες. Η ρεφορμιστική στρατηγική των ΚΚ μετά τη δεκαετία του 30 έχει σημάνει ότι ο αντιιμπεριαλισμός τους είναι σαν τον φούρνο του Χότζα.

Οταν σήμερα μιλάμε για την ανάγκη να ξαναφέρουμε στην επιφάνεια τη θεωρία -και την πράξη- ενάντια στον ιμπεριαλισμό, αυτό δεν μπορεί να γίνει με αναφορά τις σταλινικές παραδόσεις, αλλά με επιστροφή στις ρίζες της μαρξιστικής ανάλυσης για το ιμπεριαλιστικό στάδιο του καπιταλισμού.

Αν δεν έχεις μια τέτοια θεωρία πέφτεις πολύ εύκολα σε μια αντιμετώπιση ίσων αποστάσεων. Γιατί ξεκίνησε ο πόλεμος του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία; Για να βάλουν χέρι στο Μιλόσεβιτς που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα; Το πιστεύουμε αυτό; Οχι. Είμαστε εντελώς κατηγορηματικοί ότι η επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν έχει να κάνει με οποιαδήποτε μορφή εκδημοκρατισμού σε σχέση με την Σερβία. Είναι ένας πόλεμος που γίνεται, διότι το ΝΑΤΟ και συγκεκριμένα οι Αμερικάνοι και η κυβέρνηση που είναι επικεφαλής θέλει να έχει τον έλεγχο στα Βαλκάνια, θέλει να έχει τον έλεγχο στην ευρύτερη περιοχή Κασπία - Μέση Ανατολή - Βαλκάνια. Είναι ένα τρίγωνο στο οποίο παίζονται τα πετρέλαια της οικουμένης. Τα μεγαλύτερα αποθέματα πετρελαίου υπάρχουν στη Μέση Ανατολή. Τώρα συμπλη-

28 Απρίλη - Οι Σιδηροδρομικοί στη Θεσσαλονίκη σταματούν τρένο με άρματα του ΝΑΤΟ

ρώθηκαν με την Κασπία. Δεν είναι κάτω από εξασφαλισμένο έλεγχο για τους ιμπεριαλιστές. Επιπλέον, στην παραδοσιακή αναταραχή στην Μέση Ανατολή έχει προστεθεί και η αστάθεια στην Κασπία μέσα από την κατάρρευση της Ρωσικής αυτοκρατορίας μετά το 1989 και αυτό έχει δημιουργήσει μια ολόκληρη ζώνη αστάθειας. Αυτό το τρίγωνο Κασπία - Μέση Ανατολή - Βαλκάνια δημιουργεί μια κατάσταση που γίνεται αγώνας δρόμου για το ποιος θα το ελέγξει. Αυτός είναι ο λόγος γιατί μπαίνει το ΝΑΤΟ. Θέλει να έχει στρατιωτική παρουσία για να είναι σίγουρο ότι θα καταφέρει να ελέγξει τις εξελίξεις.

Γι' αυτό άλλωστε και οι διαπραγματεύσεις και τα παζάρια στην Ομάδα των 8, η Ρωσία με την Αμερική αυτό που παζάρευαν ήταν η σύνθεση της στρατιωτικής δύναμης που θα εγκατασταθεί στο Κόσοβο. Αν θα ονομάζεται στρατιωτική δύναμη, αν θα υπάγεται στον ΟΗΕ, αν θα ονομάζεται δύναμη ασφαλείας και ποιος θα έχει τον έλεγχο. Αν στο κέντρο της θα είναι οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ. Αυτά είναι τα ζητήματα που φέρνουν στην επιφάνεια τον πραγματικό χαρακτήρα του πολέμου.

Και ο Μιλόσεβιτς;

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τι σημαίνει το ζήτημα του καθεστώτος του Μιλόσεβιτς. Διότι εκεί αρχίζει η αντιπαράθεση "ωραία όλα αυτά με το ΝΑΤΟ, αλλά τι γίνεται με τον Μιλόσεβιτς"; Από τα δεξιά έχουμε παρεμβάσεις τύπου Ανδριανόπουλου. Τι χρησιμοποιεί σαν πρόσχημα για να νομιμοποιήσει τον πόλεμο του ΝΑΤΟ; "Δεν μπορείτε να μιλάτε για τις βόμβες του ΝΑΤΟ και να ξεχνάτε ότι και ο Μιλόσεβιτς είναι ένα καθεστώς το οποίο καταπιέζει, σφάζει" κτλ. Εχουμε και μια ολόκληρη ιστορία που αυτό το πράγμα μεταφέρεται μέσα στην αριστερά. Σχεδόν παντού στην Ευρώπη η αριστερά έχει πάθει την μεγαλύτερη ζημιά κάτω απ' αυτή την πίεση. Κάτω από την πίεση ότι υπάρχουν οι φιλελεύθεροι αστοί, κάτω από την πίεση ότι ο Κλίντον και ο Μπλερ χρησιμοποιούν τα ανθρώπινα δικαιώματα σαν δικαιολογία, υπάρχει ένα ολόκληρο κομμάτι που βάζει χέρι στην αριστερά που δεν είναι ξεκάθαρη. Αρα, είναι πολύ σημαντικό ζήτημα να ξεκαθαρίσουμε με ποιο τρόπο αντιμετωπίζουμε αυτή την ιστορία.

Υπάρχει μια αντιμετώπιση που λέει ότι απέναντι σ' αυτό το πρόβλημα η λύση είναι ότι δεν μιλάμε για τον Μιλόσεβιτς. Αυτοί δεν είναι μόνο οι εθνικιστές, είναι και οι σταλινικοί που υποστηρίζουν ότι τώρα δεν είναι ώρα να μιλήσουμε γι' αυτά που έχει κάνει ο Μιλόσεβιτς. Δεν περιορίζεται μόνο στις γραμμές του ΚΚΕ, απλώνεται και σε άλλα κομμάτια. Στην Ελευθεροτυπία, ο Ρούσσης, που προέρχεται από το ΝΑΡ, έγραφε ότι "όποιος μιλάει αυτή τη στιγμή για το τι είναι ο Μιλόσεβιτς, είναι σαν να μιλούσε στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο για τα εγκλήματα του Στάλιν. Δεν μπορεί να γίνεται αντιφασιστικός πόλεμος και να ανοίγεις το ζήτημα για τις δίκες της Μόσχας. Μόνο οι δοσίλογοι το έκαναν αυτό". Είναι γελοία αντιμετώπιση.

Δεν είναι η τακτική μας ότι κάνουμε φερμουάρ απέναντι στον Μιλόσεβιτς επειδή έχει κάνει την επέμβαση το ΝΑΤΟ. Αντίθετα, έχουμε μια εικόνα ότι οι βόμβες του ΝΑΤΟ έβαλαν φερμουάρ στην αντιπολίτευση στον Μιλόσεβιτς μέσα στη Σερβία. Οδήγησαν σε μια κατάσταση όπου έκαναν πιο δύσκολη την κριτική η οποία υπήρχε ένα προηγούμενο διάστημα απέναντι στον Μιλόσεβιτς. Κάνοντας αυτή την εκτίμηση και τη διαπίστωση βάζουμε την αντιμετώπιση ότι παλεύοντας ενάντια στο ΝΑΤΟ θα ξανανοίξουμε τα στόματα της εργατικής αντιπολίτευσης. Θέλουμε να μπούμε επικεφαλής της πάλης ενάντια στο ΝΑΤΟ και μ' αυτό τον τρόπο θα μπορέσουμε να ξαναλύσουμε τα χέρια της αντιπολίτευσης ενάντια στον Μιλόσεβιτς. Αυτό ξεκαθαρίζει και τον χαρακτήρα της αντιπολίτευσης. Δεν μας ενδιαφέρει η αντιπολίτευση που βιάζεται να τα βρει με το ΝΑΤΟ, αυτή είναι η αστική αντιπολίτευση. Θέλουμε να δώσουμε τη δυνατότητα στους εργάτες που αντιμετωπίζουν αυτά τα προβλήματα να μπορέσουν να ξανανοίξουν τα μέτωπα και την πάλη τους ενάντια στο καθεστώς. Οχι απέχοντας, όχι κρατώντας ίσες αποστάσεις.

Αυτή είναι η πολιτική που είχε υιοθετήσει ο Τρότσκι στους αντίστοιχους πολέμους στη δεκαετία του '30. Στον πόλεμο ανάμεσα στην Ιαπωνία και στην Κίνα άνοιξε μια τέτοια συζήτηση διότι υπήρχαν κομμάτια έξω από τα σταλινικά ΚΚ, πλησιέστερα ή μακρύτερα από τις ομάδες που επηρέαζε ο Τρότσκι, που λέγανε τι είναι αυτή η κατάσταση; Στο όνομα του να πολεμήσουμε τους γιαπωνέζους θα δώσουμε συγχωροχάρτι στο Τσανγκ - Κάι Σεκ; Ξεχάσαμε ποιος είναι ο Τσανγκ Κάι Σεκ; Είναι αυτός που έσφαξε τους προλετάριους της Καντόνας. Είναι ο αντεπαναστάτης που έσφαξε την κινέζικη επανάσταση του 1925-27. Εμφανίστηκαν ομάδες που έλεγαν ότι είμαστε ενάντια στο γιαπωνέζικο στρατό και ενάντια στον κινέζικο στρατό του Τσανγκ Κάι Σεκ. Ο Τρότσκι βγήκε και είπε ότι μ' αυτές τις σέχτες κανένα κομμάτι των τροτσκιστών δεν πρέπει να έχει την παραμικρή σχέση. Αν δεν είναι ηλίθιοι, είναι ύποπτοι για το τι ρόλο παίζουν. Με πάρα πολύ σκληρή ορολογία.

Με αντίστοιχο τρόπο ανοίγουμε τα ζητήματα και σήμερα. Δεν κλείνουμε το στόμα μας απέναντι στο καθεστώς του Μιλόσεβιτς αλλά δεν το βάζουμε σε καμιά περίπτωση στο ίδιο επίπεδο με τον πόλεμο που κάνει στο ΝΑΤΟ.

Ενα απαραίτητο θεωρητικό εργαλείο για να αποφύγουμε τέτοια λάθη είναι η ανάλυση για το ρόλο των υποϊμπεριαλισμών μέσα στο σύγχρονο ιμπεριαλισμό. Η σύγχυση μέσα στην ευρω-

παϊκή αριστερά ως ένα βαθμό δημιουργήθηκε γιατί δεν είχε α**πάντηση** για τα φαινόμενα καθεστώτων σαν του Σαντάμ Χου**σεϊν ή του** Μιλόσεβιτς.

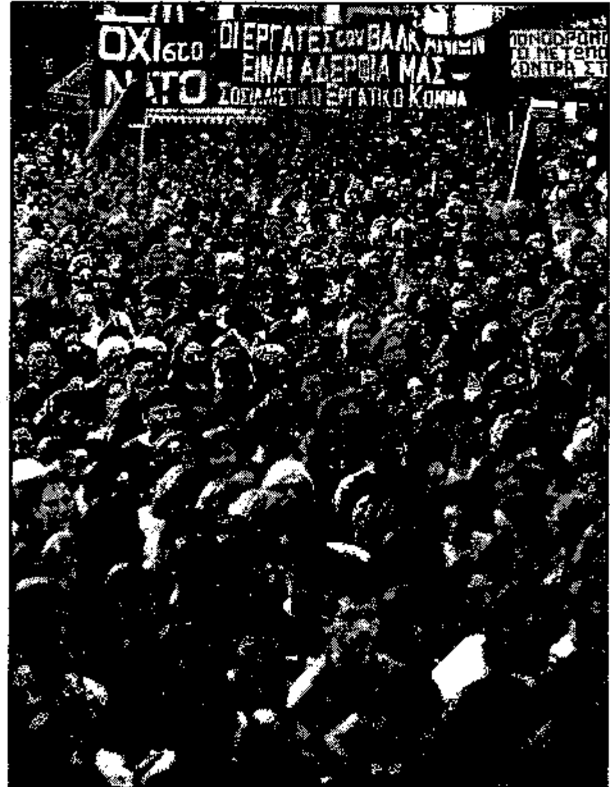
Το Ιράκ και η Σερβία της δεκαετίας του '90 σίγουρα δεν είναι η Κίνα του '30 ή η Λιβύη του 1912. Τα καθεστώτα τους είχαν φτάσει να παίζουν το ρόλο του "ισχυρού άνδρα" για λογαριασμό των ιμπεριαλιστών στην περιοχή τους. Ο Σαντάμ εξοπλίστηκε από τη Δύση στη δεκαετία του '80 για να φράξει το δρόμο στο Ιράν. Ο Μιλόσεβιτς είχε την υποστήριξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην πορεία του προς την εξουσία, σαν εγγυητής της σταθερότητας και της εξόφλησης των χρεών της ενιαίας τότε Γιουγκοσλαβίας. Μέχρι και το 1996 ήταν ακόμα συνεγγυητής των Συμφωνιών του Ντέιτον.

Από τη δεκαετία του 1970 με το τότε "Δόγμα Νίξον", ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός είχε προωθήσει την ανάδειξη φιλικών του καθεστώτων σε θέση τοπικού υποϊμπεριαλισμού. Η Περσία του Σάχη ήταν το πιο πετυχημένο παράδειγμα. Αλλά, οι εξελίξεις από τότε, με τη γενικότερη κρίση του καπιταλισμού διεθνώς, αποσταθεροποίησαν τους "ντόπιους χωροφύλακες". Ο ίδιος ο Σάχης, παρά τις επιτυχίες του, προκάλεσε μια επανάσταση που τον ανέτρεψε. Το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεϊν το μόνο που εξασφάλισε από την ανάδειξη του σε διάδοχο υποϊμπεριαλισμό, ήταν ένα βουνό από χρέη. Αυτό τον οδήγησε στην εισβολή στο Κουβέιτ που προκάλεσε την επέμβαση των ΗΠΑ. Η ίδια η αστάθεια του συστήματος διεθνώς ήταν αυτή που ξανάφερε τις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις να προχωρούν οι ίδιες σε στρατιωτικές επεμβάσεις όχι μόνο για να καλύψουν την ανεπάρκεια των τοπικών χωροφυλάκων τους, αλλά ακόμα και ενάντιά τους. Ο Νοριέγκα του Παναμά σίγουρα δεν ήταν αντιιμπεριαλιστής ηγέτης. Το αντίθετο. Αλλά η εισβολή των ΗΠΑ κόστισε στον Παναμά περίπου 10.000 νεκρούς.

Δεν χρειάζεται, λοιπόν, να εξωραΐσουμε το καθεστώς του Μιλόσεβιτς, όπως κάνει το ΚΚΕ, για να ταχθούμε ξεκάθαρα ενάντια στην επέμβαση του ΝΑΤΟ. Ο Ριζοσπάστης έχει προσπαθήσει συστηματικά να εμφανίσει ότι η καταπίεση των Αλβανών στο Κόσοβο είναι "μύθος" -κατασκεύασμα της ιμπεριαλιστικής προπαγάνδας. Αυτό είναι τραγικό. Η γνήσια αριστερά, η διεθνιστική επαναστατική αριστερά, δεν έχει κανένα λόγο να υποστηρίζει την καταπίεση των Αλβανών στο Κόσοβο. Αυτό δεν είναι αντιιμπεριαλισμός. Σπρώχνει ένα ολόκληρο λαό στην αγκαλιά του ιμπεριαλισμού για προστασία.

Εχει σημασία το πώς ανοίγουν και αυτά τα ζητήματα. Εχει σημασία η σωστή κριτική στον UCK. Είναι πάρα πολύ εύκολο να πει κανένας ότι ο UCK, είναι απλώς κάποιοι πράκτορες του ΝΑΤΟ, πήραν τα λεφτά και άρχισαν να στρατολογούν διάφορα κορόιδα για να τα πάνε στον πόλεμο. Δεν είναι αυτός ο τρόπος για να γίνει κριτική στον UCK. Στη διεθνιστική διακήρυξη που έχουμε υπογράψει μαζί το ΣΕΚ, το SWP, η ISO και το Linksruck υπάρχει μια ολόκληρη τοποθέτηση που λέει ότι οι αλβανοί του Κόσοβο κινδυνεύουν αν μείνουν με ηγεσία τον UCK, να πάθουν αυτό που έχουν πάθει οι Κούρδοι στον θύλακα του Ιράκ. Με ηγεσία τον Μπαρζανί και τον Ταλαμπανί, τη μια μέρα πιστεύουν τις υποσχέσεις των αμερικάνων και μπαίνουν μπροστά να πολεμήσουν για λογαριασμό των αμερικάνων και την άλλη μέρα οι αμερικάνοι λένε άστα αυτά τα κορόιδα, ας τους σφάξει ο Χουσεϊν διότι δεν θέλουμε εξέγερση στο Ιράκ, θέλουμε την εδαφική ακεραιότητα του Ιράκ και άρα ας τους κάνει κουμάντο...

Αυτή η κριτική, το ποια είναι τα όρια των εθνικιστών και γιατί καταλήγουν να παίζουν αντιδραστικό ρόλο, **είναι μια** διαφορετική κριτική και μπορούμε να την ανοίγουμε από τη δική μας μεριά και έτσι δείχνουμε τι σημαίνει ότι δεν υποτάσσεσαι στον Μιλόσεβιτς, δεν περνάς στην πρακτορολογία, αλλά ανοίγεις τα ζητήματα μ' έναν σωστό τρόπο που δίνει τη δυνατότητα να συσπειρώσεις τον κόσμο.

Στην αντιπολεμική συναυλία στο Σύνταγμα στις 26 Απρίλη

Σήμερα, οι βομβαρδισμοί σταμάτησαν, το ΝΑΤΟ μπήκε στο Κόσοβο, αλλά υπάρχει τεράστια πολιτική συζήτηση. Είμαστε σε μια χώρα που ενάντια στον πόλεμο του ΝΑΤΟ τάχθηκε η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού. Εχουμε τεράστια πολιτική συζήτηση να κάνουμε, χρειάζεται να ανοίγουμε όλα αυτά τα ζητήματα και να ξεκαθαρίζουμε. Τι είναι ιμπεριαλισμός; Αν δεν έχεις καθαρό τον χαρακτήρα του ιμπεριαλισμού δεν μπορείς να έχεις ξεκάθαρη θέση γι' αυτόν τον πόλεμο. Τι σημαίνει η εργατική τάξη να πρωτοστατήσει ενάντια σ' αυτό τον πόλεμο και να ανοίξει διαφορετική προοπτική; Τι σημαίνει να μιλάμε για Σοσιαλιστική Ομοσπονδία των Βαλκανίων σαν λύση; Τα προβλήματα των μειονοτήτων, των εθνοκαθάρσεων κτλ δεν μπορούν να λυθούν με απλές δημοκρατικές διακηρύξεις, απλώς λέγοντας αυτοδιάθεση. Χρειάζεται να περάσουμε πέρα απ' τις δημοκρατικές διακηρύξεις και να μιλήσουμε για Σοσιαλισμό. Χρειάζεται να φέρουμε τον Σοσιαλισμό από τώρα στην ημερήσια διάταξη αυτής της συζήτησης και να πούμε ότι οι επαναστάτες, οι διεθνιστές, οι σοσιαλιστές που είναι οι πιο συνεπείς μαχητές στην πάλη ενάντια στον πόλεμο του ΝΑΤΟ, είναι και οι πιο συνεπείς μαχητές ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή εθνικής καταπίεσης.

Το άρθρο αυτό είναι βασισμένο στην ομιλία του συγγραφέα στον Μαρξισμό '99

Το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση

Οι κυβερνήσεις το επικαλούνται επιλεκτικά και υποκριτικά. Ο *Κρις Χάρμαν* εξηγεί πώς απαντούν οι επαναστάτες

Τι στάση πρέπει να κρατάνε οι σοσιαλιστές απέναντι στο αίτημα για αυτοδιάθεση μέσα σε συνθήκες ιμπεριαλιστικού πολέμου; Αρχικά θα πρέπει να στέκονται σε δυό θεμελιακές αρχές. Πρώτον, καμιά ομάδα καταπιεσμένων ανθρώπων, οπουδήποτε στον κόσμο δεν πρόκειται να κατακτήσει τη χειραφέτησή της αν δεν είναι σε θέση να αποφασίζει για το μέλλον της. Η άποψη οτι μπορεί κάποιος να αναγκάσει τον άλλο να απελευθερωθεί αποτελεί αντίφαση. Δεύτερον, οι εργάτες σε μια χώρα δεν είναι δυνατόν να κατακτήσουν την ελευθερία, εφόσον εξακολουθούν να συναινούν με την δική τους άρχουσα τάξη που καταπιέζει το λαό μιας άλλης χώρας. Οπως είπε και ο Μαρξ: *"Ενα έθνος που καταπιέζει ένα άλλο δεν μπορεί να είναι ελεύθερο."*

Φυσικά αυτοί οι γενικοί κανόνες εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες καταστάσεις που συχνά περιπλέκονται απο άλλους παράγοντες. Είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνεται υπ' όψην η τάση των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων ν' αρπάξουν τον έλεγχο σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κομμάτι του πλανήτη, καθώς και η συνύπαρξη μέσα στις ίδιες γεωγραφικές περιοχές διαφορετικών εθνικών οντοτήτων που προβάλει η κάθε μια συγκρουόμενα εθνικά συμφέροντα.

Σχεδόν πάντα οι μεγάλες δυνάμεις προσπαθούν, για τους δικούς τους σκοπούς, να κατευθύνουν εθνικά κινήματα ενάντια στούς αντιπάλους τους. Σε κάποιες περιπτώσεις αυτό αναλογεί σε απλή παροχή κάποιων όπλων σε κινήματα που διατηρούν την αυτονομία τους και τους στόχους τους - τέτοια ήταν η προσπάθεια της Γερμανίας του Κάιζερ να βοηθήσει τον ιρλανδικό ξεσηκωμό το 1916, ή η βοήθεια που δέχτηκε ο Βιετναμέζικος Αγώνας απο τη Ρωσία και την Κίνα στα τέλη της δεκαετίας του 60. Σε άλλες περιπτώσεις, όμως, τα κάποτε ανεξάρτητα εθνικά κινήματα έχουν μετατραπεί σε εργαλεία στα χέρια των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Αυτό ίσχυε, για παράδειγμα, στην περίπτωση των κυβερνήσεων της Σλοβακίας και της Κροατίας που εγκαθιδρύθηκαν απο τη Γερμανία απο το 1939 ως το 45, ή την Πολωνική Κυβέρνηση που στήθηκε στην κατεχόμενη απο τη Γερμανία Βαρσοβία κατα τη διάρκεια του Α Παγκόσμιου Πολέμου. Το να υποστηρίζουν οι σοσιαλιστές εθνικά κινήματα που έχουν αποδεχτεί ένα τέτοιο ρόλο θά 'ταν σα να βοηθούν τον ιμπεριαλισμό να δυναμώσει.

Αυτό ήταν ένα ζήτημα που ο Λένιν και άλλοι σοσιαλιστές είχαν ν' αντιμετωπίσουν. Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος άρχισε με εισβολή της Αυστρίας κατά της Σερβίας. Η Ρωσία μπήκε στον πόλεμο σαν "υπερασπιστής" της Σερβίας. Ο Λένιν αμέσως επέμεινε ότι η εθνική καταπίεση της Σερβίας απο την Αυστρία σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογούσε συστράτευση στον "απελευθερωτικό πόλεμο" της Ρωσίας. *"Το εθνικό στοιχείο στον Σερβοαυστριακό πόλεμο είναι δευτερεύον και δεν επηρεάζει το γενικό ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα του πολέμου."*

Ολόκληρο το διεθνές σοσιαλιστικό κίνημα είχε παραδοσιακά ταυτιστεί με την απαίτηση των Πολωνών για εθνικά δικαιώματα. Οταν όμως οι Πολωνοί εθνικιστές συμμάχησαν με τον Κάιζερ, ο Λένιν επέμεινε: *"Το να στηρίξει κανείς έναν Ευρωπαϊκό πόλεμο απλά και μόνο για να εξασφαλιστεί η εθνική αποκατάσταση της Πολωνίας θα ήταν εθνικισμός του χειρίστου είδους. Θά 'ταν σα να βάζει τα συμφέροντα μερικών Πολωνών πάνω απο 'κείνα των εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων που θα υπέφεραν σ' ένα τετοιο πόλεμο... [για τους πολωνούς επαναστάτες] το να προβάλουν αυτή τη στιγμή το σύνθημα ανεξαρτησία στην Πολωνία, με τις παρούσες σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές γειτονικές χώρες, θά 'ταν τυχοδιωκτισμός, κατρακύλισμα στη χειρότερη μορφή εθνικισμού."*

Οταν οι Ρώσοι φιλελεύθεροι άρχισαν να απαιτούν απελευθέρωσή της Πολωνίας απο τη Γερμανική κατοχή, ο Λένιν επανέλαβε: *"Οι Ρώσοι σοσιαλδημοκράτες πρέπει να ξεσκεπάσουν στο λαό την απάτη του Τσαρισμού, τώρα που συνθήματα όπως «ανεξαρτησία στην Πολωνία» και «ειρήνη χωρίς προσαρτήσεις» χρησιμοποιούνται απο τη Ρωσία, γιατί σ' αυτή τη φάση και τα δύο συνθήματα εκφράζουν και δικαιολογούν την επιθυμία να συνεχιστεί ο πόλεμος. Πρέπει να πούμε: όχι στον πόλεμο για τη Πολωνία".*

Η άλλη περιπλοκή, η συνύπαρξη διαφορετικών εθνικών ομάδων με συγκρουόμενες διεκδικήσεις, αποτελεί σταθερή εικόνα για τα Βαλκάνια. Ο καπιταλισμός άργησε ν' αναπτυχθεί εκεί και αυτό οδήγησε τις αστικές τάξεις των διαφορετικών εθνοτήτων (Σέρβων, Βουλγάρων και Μακεδονοσλάβων, Ρουμάνων, Ελλήνων, Αλβανών) η κάθε μια να προσπαθεί να ηγεμονεύσει τραβώντας τον κόσμο πίσω απο τα εθνικά τους λάβαρα. Ομως η κάθε μία αδυνατούσε να κάνει κάτι παραπάνω απ' το να δημιουργήσει ένα συνοθύλευμα περιοχών. Σε κάθε περίπτωση η άλλη όψη του εθνικού κράτους ήταν η καταπίεση των μειονοτήτων στο εσωτερικό του - Ούγγροι και Τσιγγάνοι στη Ρουμανία, Τούρκοι στη Βουλγαρία, Σέρβοι στη Βοσνία, Σλοβάκοι και Τσιγγάνοι στην Ουγγαρία, Μουσουλμάνοι στην Ελλάδα, Έλληνες στην Αλβανία. Ο μόνος τρόπος για ένα αδύναμο κράτος να διατηρήσει τον έλεγχο πάνω στις μειονότητες στο εσωτερικό του, ήταν να σχηματί-

σει στενές συμμαχίες με τις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Η ιστορία των Βαλκανίων είναι συνυφασμένη με παρεμβάσεις των μεγάλων δυνάμεων.

Το δυνάμωμα κάποιου "εθνικού" βαλκανικού κράτους συνήθως έχει σημάνει τον εξανδραποδισμό, με τα πιο βάρβαρα μέσα, ομάδων που ίσως να ταυτίζονταν με ένα αντίπαλο βαλκανικό κράτος. Αυτό που σήμερα αποκαλείται "εθνοκάθαρση" είναι κοινό χαρακτηριστικό των δυο βαλκανικών πολέμων του 1912-13, του ελληνο-τουρκικού πολέμου του 1919-22 (που είχε σαν αποτέλεσμα ένα εκατομμύριο πρόσφυγες από κάθε πλευρά). Το ίδιο έγινε και στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι κροάτες Ουστάσι έσφαζαν Σέρβους, οι σέρβοι Τσέτνικ έκαναν το ίδιο στους Κροάτες και κάποιοι Αλβανοί Κοσοβάροι κατετάγησαν στα Ες-Ες ενώ οι παρτιζάνοι του Τίτο μάχονταν απελπισμένα για να ενώσουν όλες τις εθνικές ομάδες ενάντια στην γερμανική κατοχή.

Η "εθνοκάθαρση" ήταν και το χαρακτηριστικό των πολέμων που ξέσπασαν στην Γιουγκοσλαβία από τις αρχές του '90. Δεν ήταν μόνοι οι Σέρβοι που έσφαξαν Κροάτες και Μουσουλμάνους. Οι Κροάτες εξαπέλυσαν μια ματωμένη δολοφονική εκστρατεία ενάντια στους Μουσουλμάνους στο Βίτεζ και στο Μόσταρ και επέβαλαν την "εθνοκάθαρση" της Κραϊνα από τους Σέρβους κατοίκους της. Οι Μουσουλμάνοι κατέσφαξαν τους Σέρβους στα προάστεια του Σεράγεβο. Οι δυτικοευρωπαίοι αριστεροί που υμνούσαν τον "εθνικό αγώνα" των Κροατών και των Μουσουλμάνων κατάντησαν απολογητές αυτών των εγκλημάτων, το ίδιο με αυτούς που τάχθηκαν στο πλευρό του σερβικού κράτους. Οπως παρατήρησε για χάρη των "ρομαντικών εθνικιστών" ο Τρότσκι όταν κάλυπτε δημοσιογραφικά τους βαλκανικούς πολέμους του 1912-13 *"Ακόμα και στα καθυστερημένα Βαλκάνια, χώρος για εθνική πολιτική υπάρχει μόνο όταν αυτή συμπίπτει με μια ιμπεριαλιστική πολιτική".*

Ποιά σχέση έχουν αυτές οι διαπιστώσεις με την κατάσταση που διαμορφώνεται σήμερα στο Κόσοβο; Οι ιμπεριαλιστικές επιδιώξεις του πολέμου του ΝΑΤΟ είναι ξεκάθαρες. Λιγότερο ξεκάθαρο σε μερικούς είναι το τι έχει απογίνει το εθνικό κίνημα των Αλβανών του Κόσοβο. Αυτό το κίνημα μεγάλωσε στη δεκαετία του '60 μέσα από την δυσαρέσκεια των Αλβανών για την στέρηση των εθνικών δικαιωμάτων που είχαν οι Σλοβένοι, οι Κροάτες, οι Μακεδόνες, οι Σέρβοι, οι Μαυροβούνιοι. Οι Αλβανοί ήταν "πολίτες δεύτερης κατηγορίας" όπως οι Καθολικοί στη Β. Ιρλανδία ή οι Κούρδοι στην Τουρκία αν και δεν βρίσκονταν πάντα στη ίδια δεινή θέση. Το κίνημα μαζικοποιήθηκε ακόμα περισσότερο όταν ο Μιλόσεβιτς πήρε πίσω το 1989, τα δικαιώματα που είχαν παραχωρηθεί στη δεκαετία του'70.

Στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '90 το κίνημα πήρε τη μορφή της παθητικής αντίστασης στο σερβικό κράτος. Ο κόσμος αποδέχθηκε αυτή την πολιτική γιατί καταλάβαινε ότι η βίαιη αντιπαράθεση με το σέρβικο κράτος ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Ομως μετά τις Συμφωνίες του Ντέητον το 1995, όπου αγνοήθηκε το ζήτημα των Αλβανών του Κόσοβο, άρχισε να αυξάνεται η υποστήριξη σε ένοπλες ομάδες, όπως ο Απελευθερωτικός Στρατός του Κόσοβο.

Παρόλα αυτά, τέτοιες ομάδες καταλαβαίνουν οτι είναι πολύ αδύναμες για να αντιμετωπίσουν το Γιουγκοσλαβικό στρατό. Γι΄ αυτό και ακολουθούν τη στρατηγική της αναζήτησης υποστήριξης και απο τις εθνικιστικές ομάδες μέσα στην Αλβανία και ανάμεσα στην Αλβανική μειονότητα της Μακεδονίας. Επίσης όλο και περισσότερο προσπαθούν να τραβήξουν τις ΗΠΑ και τις άλλες δυτικές δυνάμεις με το μέρος τους. Η τακτική τους περιλαμβάνει όχι μόνο επιθέσεις στη Σερβική αστυνομία και τον Γιουγκοσλάβικο

Μέλη του UCK έξω από τον ΟΤΕ στην Ντρακόβιτσα

στρατό, αλλά και σε Σέρβους Κοσοβάρους πολίτες (βόμβες σε καφετέριες, απαγωγές, και διάφορα άλλα). Ο δημοσιογράφος της Γκάρντιαν Τζόναθαν Στίλ ανάφερε τον περασμένο χρόνο οτι σε κάποια χωριά, δεν ήταν μόνο οι Σέρβοι που έκαναν εθνικές εκαθαρίσεις ενάντια στους αλβανούς, αλλά και ο UCK έκανε το ίδιο ενάντια στούς Σέρβους. Αυτή είναι η παλιά λογική του Βαλκανικού εθνικισμού.

Αν οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ του δώσουν κάποιο έλεγχο στο Κόσοβο, κομμάτια του UCK θα ακολουθήσουν την ίδια λογική σε περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας που διεκδικούν για τη "Μεγάλη Αλβανία". Είναι τέτοια η εθνική κατανομή του πληθυσμού στη Δυτική Μακεδονία που δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν τέτοιοι στόχοι, χωρίς να γίνουν εθνικές εκκαθαρίσεις σαν αυτές που επιχείρησαν οι θιασώτες της "Μεγάλης Σερβίας" σε περιοχές της Κροατίας και της Βοσνίας.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, δεν υπάρχει κανένας λόγος για υποστήριξη προς τον εθνικισμό του UCK. Κάτι τέτοιο θά 'ταν σύμπραξη με ένα σύμμαχο του ιμπεριαλισμού, με υπέρμαχους των εθνικών εκκαθαρίσεων κι ας είναι σε μικρότερη κλίμακα απ' αυτές του Μιλόσεβιτς προς το παρόν. Οι σοσιαλιστές ασφαλώς προσανατολίζονται προς ένα αυτόνομο Κόσοβο μέσα απο μια τελική, ειρηνική κατάληξη για την περιοχή. Είναι δύσκολο να βρεθεί τρόπος να μπορέσουν να ζήσουν ειρηνικά Σέρβοι κι Αλβανοί αν δεν αποδεχτούν ο καθένας τα δικαιώματα του άλλου και αυτό σημαίνει οτι οι Σέρβοι θα πρέπει να αναγνωρίσουν στους Αλβανούς το δικαίωμα να συγκροτήσουν δικό τους κράτος στο Κόσοβο εφόσον το επιθυμούν. Σημαίνει επίσης οτι οι Αλβανοί του Κοσόβου και της Μακεδονίας θα εγγυηθούν στις άλλες εθνικές ομάδες τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένων και των Σέρβων. Διαφορετικά, η αυτοδιάθεση του Κοσόβου θα αποτελέσει μια απλή επανάληψη του παλιού παιχνιδιού των Βαλκανίων όπου μια εθνική ομάδα συγκροτεί ένα κράτος, μη αναγνωρίζοντας δικαιώματα στις μειονότητες, προκαλώντας νέους γύρους εθνικής διαμάχης.

Οταν στα πρώτα συνέδρια της Κομμουνιστικής Διεθνούς συζητήθηκε το ζήτημα των Βαλκανίων, το συμπέρασμα που βγήκε ήταν ότι ο μόνος τρόπος για να ικανοποιηθούν οι διαφορετικές απαιτήσεις για εθνικά δικαιώματα βρίσκεται στη βάση μιας Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας για όλη την περιοχή και όχι δια μέσου της περαιτέρω εξάπλωσης των ανταγωνιστικών καπιταλιστικών κρατών που το καθένα θα εμπεριέχει δυσαρεστημένες μειονότητες. Σήμερα, παλεύοντας για να διώξουμε το ΝΑΤΟ από τα Βαλκάνια, το μέλλον που διεκδικούμε είναι ξανά η προοπτική μιας Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας.

19 Μάη '98-Συλλαλητήριο του ΕΚΑ για την νομιμοποίηση των μεταναστών

Πρωτομαγιά 1998

1 Μάη 1999- Πανώ του Συνδέσμου Εργαζομένων Αλβανών

κή πράξη βρέθηκε γραμμένος στη λίστα της Σένγκεν της χώρας μας -υπάρχει επιτροπή που προστατεύει υποτίθεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και σου δίνει τη δυνατότητα να υπερασπιστείς τον εαυτό σου από τη λίστα της Σένγκεν- σαν ανεπιθύμητος πολίτης για την Ελλάδα. Δεν είναι μόνο για την Ελλάδα αλλά για όλη την Ευρώπη και για την Αμερική. Δόθηκε μάχη και στο ελληνικό κοινοβούλιο που ήταν φοβερή, ο υπουργός ο κ. Πετσάλνικος υπερασπίστηκε με πάθος τη Σένγκεν και έλεγε ότι το εκκλησιαστικό κατεστημένο δεν κάνει λάθη. Νικήσαμε, στην πρώτη φάση καταφέραμε να τον διαγράψουμε από τις λίστες και ο άνθρωπος αυτή τη στιγμή ζει στην Ελλάδα. Αυτός είχε την πρόνοια να δημοσιοποιήσει το πρόβλημά του. Καταλαβαίνετε όμως τι γίνεται με τους 50.000 που βρίσκονται στην ελληνική λίστα της Σένγκεν. Στην πλειονότητα οικονομικοί μετανάστες με καθαρό ποινικό μητρώο. Το λάθος τους ήταν δεν έχουν βγάλει διαβατήριο ή ότι έχουν δηλώσει ψεύτικο τόπο κατοικίας και όνομα, κάτι που είναι λογικό. Το ίδιο έκαναν και οι έλληνες όταν πήγαν στην Αμερική ή την Αυστραλία. Αυτοί οι άνθρωποι με το να φύγουν έξω από τη χώρα μας δεν έχουν δικαίωμα να πλησιάσουν καμιά ευρωπαϊκή χώρα ή να ξαναγυρίσουν πίσω.

Στην περίφημη συνθήκη της Σένγκεν είναι ανάγκη πια εμείς το προοδευτικό κίνημα, η αριστερά, να βάλει κάποια πράγματα στο τραπέζι και να διαπραγματευτεί. Με τη συνθήκη της Σένγκεν σίγουρα ισοπεδώνεται η συνθήκη της Γενεύης και ακυρώνεται στην ουσία και την πράξη η χάρτα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι πιο ισχυρή η συνθήκη Σένγκεν και ακυρώνει όλες αυτές τις ιστορίες. Η υπόθεση Οτσαλάν είναι τμήμα της συνθήκης Σένγκεν. Τι ισχύει για τους οικονομικούς μετανάστες; Έχουμε 700.000 που ζουν και κατοικούν στην Ελλάδα. Σε μια συζήτηση προχθές στη Βουλή λέγαμε ότι έχουν κάνει απόπειρα για λευκή κάρτα 386.000. Εχουν υποβάλλει τα χαρτιά τους 254.000 για την πράσινη κάρτα η οποία λήγει σ' ένα χρόνο. Ακόμα κι αν την πάρουν, σε λίγους μήνες θα έχουν ξανά το πρόβλημα να ανανεώσουν την πράσινη κάρτα. Αρα, υπάρχει πάλι η κίνηση του ξεκαθαρίσματος. Σύμφωνα με στοιχεία της έκθεσης Μόργκαν η ελληνική οικονομία οφείλει πολλά στους οικονομικούς μετανάστες για να μπει στην ΟΝΕ. Καταλαβαίνετε λοιπόν πώς η ελληνική κυβέρνηση τους κρατάει όμηρους και τους χρησιμοποιεί. Τους χρησιμοποιεί σε δύο άξονες σύμφωνα με την πολιτική μας άποψη στον ΣΥΝ.

Πρώτο, για να έχει τη μαύρη αγορά σε ημερήσια διάταξη και να τη διευκολύνει προς το δρόμο στην ΟΝΕ και δεύτερο για να κρατά αγκιλωμένα τα εργασιακά δικαιώματα των ελλήνων εργαζομένων και εργατών. Εμείς σαν ΣΥΝ αλλά και σαν ευρύτερη αριστερά υπερασπιζόμαστε τις ανοιχτές κοινωνίες, υπερασπιζόμαστε τις κοινωνίες χωρίς σύνορα.

Ανοιχτά σύνορα γιατί απομακρύνουν το ρατσισμό, την ανασφάλεια, την ξενοφοβία. Απομακρύνουν τις ιδέες που αποδέχονται ότι ο ξένος είναι ο αποδιοπομπαίος τράγος και υπεύθυνος για κάθε κακό. Ανοιχτά σύνορα γιατί ενισχύεται το δημοκρατικό θεσμικό της καθολικότητας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αλληλεγγύης των πολιτών, ανδρών και γυναικών. Ανοιχτά σύνορα για μια πολιτική που θα έχει σχέση με την καθημερινή ζωή και μπορούμε όλοι εμείς να παλέψουμε για να εξαλειφθούν οι πραγματικές αιτίες που γεννούν την εξαθλίωση, τη φτώχεια, την ανεργία το ρατσισμό και την ανασφάλεια. Ανοιχτά σύνορα για να καταργηθεί η συνθήκη Σένγκεν, να καταργηθεί ο μεσαίωνας στην εποχή της πληροφορικής που παρεμβαίνει ακόμα και στις προσωπικές μας σχέσεις. Ανοιχτά σύνορα γιατί θα εκθέσουμε την κυβέρνηση που με την πολιτική της δεν μπορεί να χαράξει πολιτικές που να επιλύουν την ανεργία και τα σημερινά κοινωνικά προβλήματα. Ανοιχτά σύνορα λοιπόν, γιατί εδραιώνουν τη δημοκρατία, σέβονται τη διαφορετικότητα, ανοιχτά σύνορα γιατί είναι το όραμα της αριστεράς για μια μελλοντική κοινωνία που ίσως ακόμα να μην έχει καταγραφεί στο μυαλό μας. Αλλά αυτή η κοινωνία χτίζεται καθημερινά δίπλα μας, καθημερινά εμείς την αγγίζουμε χωρίς να το έχουμε αισθανθεί.

Παντελής Αυθίνος

Βάζουμε ένα βασικό σημείο-κλειδί στην πολιτική για την αντιμετώπιση του ρατσισμού. Οτι η κοινωνική δύναμη που μπορεί και έχει συμφέρον να συγκρουστεί με το ρατσισμό είναι η εργατική τάξη. Οργανώσεις που μπορούν και έχουν συμφέρον να συγκρουστούν με το ρατσισμό είναι τα εργατικά συνδικάτα. Η δύναμη της εργατικής τάξης βρίσκεται στην ενότητα των ίδιων των εργαζομένων. Η ρήση του Μαρξ *"Προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε, δεν έχετε να χάσετε παρά μόνο τις αλυσίδες σας και να κερδίσετε ένα κόσμο ολόκληρο"*, αυτό που έχει μεταφραστεί στο παγκόσμιο σύνθημα της Πρωτομαγιάς *"Εργάτες ενωμένοι, ποτέ νικημένοι"*, είναι αυτό που σαν πεμπτουσία πρέπει να διέπει κάθε γνήσια σοσιαλιστική πολιτική που σκοπεύει στην αλλαγή της κοινωνίας.

Αυτό δεν είναι μια ηθική αρχή. Το ζήτημα της ενότητας των εργατών δεν είναι μια ιστορία που πηγάζει από την εκπαίδευση, τον καλό ψυχικό κόσμο των εργατών κτλ. Κάθε άλλο. Είναι μια δυνατότητα που έχει στέρεες υλικές βάσεις και πατάει πάνω στο γεγονός ότι ο ίδιος ο καπιταλισμός οργανώνει την παραγωγή κοινωνικά. Φέρνει όλους τους εργάτες μαζί, τους βάζει να δουλεύουν. Ξέρει ο καθένας μέσα στο εργοστάσιο ότι η δική του δουλειά εξαρτάται από τη δουλειά που κάνει ο εργάτης δίπλα του. Ξέρουν και οι δυο ότι μέσα στο εργοστάσιο αντι-

19 Μάη '98 - Συλλαλητήριο του ΕΚΑ για τη νομιμοποίηση των μεταναστών

31 Μάρτη 1994 - Αντιρατσιστικό συλλαλητήριο του ΕΚΑ

μετωπίζουν τον ίδιο διευθυντή, το ίδιο αφεντικό.

Αυτή είναι η υλική βάση της ενότητας των εργατών. Πάνω εκεί χτίζεται το εργατικό κίνημα. Αυτή την υλική βάση έρχεται να διασπάσει ο ρατσισμός. Ο ρατσισμός είναι ένα πολιτικό χαρτί που παίζεται από τα πάνω για να διασπάσει την εργατική ενότητα, για να κάνει την εργατική τάξη πιο ευάλωτη στο να περνάνε οι επιλογές και η θέληση των αφεντικών.

Τα δύο τελευταία χρόνια, απ' το καλοκαίρι του '97 μέχρι και σήμερα βρισκόμαστε ουσιαστικά σ' ένα ανέβασμα του αντιρατσιστικού κινήματος. Ξεκίνησε όλη αυτή η ιστορία το καλοκαίρι του '97 με μια σειρά από διαδηλώσεις και από εμάς και από άλλες αριστερές και αντιρατσιστικές οργανώσεις με στόχο να προωθηθεί επιτέλους μια διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών. Είχε κάποια αποτελέσματα, με τα προεδρικά διατάγματα να αφήνουν όμως τους μισούς μετανάστες μη νομιμοποιημένους και άρα έκθετους στο κυνήγι της αστυνομίας. Οι κινητοποιήσεις κλιμακώθηκαν σημαντικά μετά τη δολοφονία του Νιγηριανού μετανάστη πέρσι στο τέλος του Απρίλη, με τη μεγάλη διαδήλωση που έγινε καταρχήν από τους ίδιους τους Νιγηριανούς και στη συνέχεια με την περσινή Πρωτομαγιά, την πρώτη γνήσια αντιρατσιστική Πρωτομαγιά που έγινε στην Ελλάδα με ομιλητές από τα μικρόφωνα της ΓΣΕΕ τους ίδιους τους μετανάστες. Την ίδια μέρα έγινε αντιφασιστική διαδήλωση με τη συμμετοχή των μεταναστών, για να σταματήσουμε τη ναζιστική Χρυσή Αυγή που ήθελε να κάνει διαδήλωση την ημέρα των εργατών. Πέρσι, στις 19 Μάη, έγινε το μεγάλο αντιρατσιστικό συλλαλητήριο που οργάνωσαν τα συνδικάτα που ήταν ένα πανηγύρι των μεταναστών, μια πρωτόγνωρη διαδήλωση και σε μέγεθος και σε πάθος. Όλα αυτά οδήγησαν σε μια κλιμάκωση το αντιρατσιστικό κίνημα με κέντρο τα συνδικάτα και είχαμε μια συγκεκριμένη αλλαγή στο τοπίο. Παρόλο που η διαδικασία της νομιμοποίησης τέλειωνε πέρσι στις 31 Μάη, τελικά δόθηκαν άλλες δύο παρατάσεις και έτσι κατάφεραν πολλοί περισσότεροι να πάρουν κάρτα. Το καλοκαίρι κεντρικό θέμα στις ειδήσεις ήταν οι απεργίες των αλβανών αγρεργατών στη Λέσβο και στο Βόλο με τη στήριξη των τοπικών Εργατικών Κέντρων. Είχαν επιτυχίες, κατόρθωσαν να αποκτήσουν μεγαλύτερο μεροκάματο. Όλη αυτή η διαδικασία φέρνει αποτελέσματα, αποδεικνύει ότι η μοναδική βελτίωση μπορεί να έρθει μέσα από την πάλη των συνδικάτων, μέσα από την οργάνωση των μεταναστών μέσα στις εργατικές οργανώσεις.

Παρόλα αυτά όμως, δεν έχουν γίνει όλα τα βήματα που θα έπρεπε. Τα εργατικά συνδικάτα στην Ελλάδα έχουν δηλώσει ότι όλοι οι μετανάστες που μένουν στη χώρα θα πρέπει να νομιμοποιηθούν. Αυτό είναι ένα πολύ θετικό σημείο για να πάμε μπροστά. Βλέπουν όμως τη νομιμοποίηση σαν το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας καταγραφής των αναγκών για την αγορά εργασίας και μέσα από διακρατικές συμφωνίες με τις οποίες θα γίνονται οι ανταλλαγές των μεταναστών ανάμεσα στην Ελλάδα και στη χώρα προέλευσής τους. Αυτό δεν είναι μια σωστή αντιμετώπιση της συνέχειας από δω και κάτω.

Γιατί αν βάλεις ότι χρειάζεται έλεγχος στην είσοδο των μεταναστών στην Ελλάδα σημαίνει ότι νομιμοποιείς όλα τα ρατσιστικά ψέματα τα οποία υπάρχουν σε σχέση με την εγκληματικότητα, την ανεργία κτλ. Επίσης, μετατρέπει τους μετανάστες σε εργαλείο εξωτερικής πολιτικής. Τι σημαίνει διακρατικές συμφωνίες; Αν για παράδειγμα η ελληνική κυβέρνηση θέλει να ασκήσει πίεση στην αλβανική θα μπορεί να κλείνει τη στρόφιγγα της εισόδου των μεταναστών και να λέει δεν παίρνουμε άλλους;

Το κεφάλαιο πηγαίνει όπου θέλει, όποτε θέλει. Το ίδιο πρέπει να κάνει και η εργατική τάξη. Όλοι πρέπει να έχουν δικαίωμα να μετακινηθούν προς τα εκεί που νομίζουν ότι θα βρουν δουλειά και μια καλύτερη ζωή. Γι' αυτό λέμε ανοιχτά σύνορα για τους εργάτες. Γι' αυτό λέμε ελεύθερη είσοδο και ίσα δικαιώματα για όλους τους μετανάστες και όχι μονάχα για τους εργαζόμενους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ισχύει σήμερα. Όλοι οι μετανάστες είναι καλοδεχούμενοι!

Η Τουρκία σήμερα

Ο *Αλί Σαφέτ*, από την εφημερίδα Sosyalist Isci, μίλησε στον Μαρξισμό '99 για την κατάσταση στην Τουρκία μετά τις εκλογές και την σύλληψη του Οτσαλάν

Σ' ότι αφορά την εργατική τάξη της Τουρκίας, τα τελευταία δέκα χρόνια έχουν υπάρξει δύο ζητήματα. Το ένα είναι το κουρδικό ζήτημα και το άλλο το ζήτημα των ισλαμιστών. Θα σας δώσω μια σύντομη ιστορία αυτών των ζητημάτων.

Το πιο σημαντικό είναι το κουρδικό ζήτημα, το οποία ξεκίνησε με τη συγκρότηση του ΡΚΚ το 1985. Ξεκίνησε σαν ο αγώνας ενός μικρού ένοπλου κομματιού αλλά από τις αρχές της δεκαετίας του '90 έχει εξελιχθεί σε έναν πλήρη πόλεμο. Εχει γίνει ένα μαζικό εθνικό κίνημα. Περίπου ο μισός τουρκικός στρατός, έχει εγκατασταθεί στο Κουρδιστάν στην νοτιανατολική Τουρκία. Σε 300-400 χωριά έχουν εξαναγκάσει τους κατοίκους τους να τα εγκαταλείψουν και τα έχουν κάψει, 25.000-30.000 Κούρδοι έχουν δολοφονηθεί απ' τους στρατιωτικούς και σαν αποτέλεσμα όλων αυτών η τουρκική οικονομία και πολιτική δεν έχουν καταφέρει να βρουν σημείο ισορροπίας αυτά τα δέκα χρόνια. Κάθε χρόνο ο τουρκικός στρατός ανακοινώνει ότι έχει ξεμπερδέψει με το ΡΚΚ αλλά την επόμενη άνοιξη ξεκινάει μια επίθεση εναντίον του ΡΚΚ, εναντίον της οργάνωσης που υποτίθεται ότι είχαν εξοντώσει τον προηγούμενο χειμώνα.

Στην πραγματικότητα το τουρκικό κράτος δεν μπορεί να χτυπήσει το κουρδικό κίνημα. Για κάθε έναν ένοπλο που σκοτώνεται, τρεις ή τέσσερις νέοι άνθρωποι από τα χωριά του Κουρδιστάν ανεβαίνουν στα βουνά. Ομως ούτε και το ΡΚΚ μπορεί να καταφέρει ένα αποτελεσματικό χτύπημα εναντίον του τουρκικού στρατού. Ετσι, η τουρκική άρχουσα τάξη είναι διαιρεμένη ανάμεσα σ' αυτούς που θέλουν μια στρατιωτική λύση στο κουρδικό πρόβλημα και σ' αυτούς που θέλουν μια πολιτική λύση.

Συνήθως αυτοί που θέλουν την στρατιωτική λύση -τα γεράκια- έχουν το πάνω χέρι. Και έτσι ο πόλεμος συνεχίζεται. Και όσο δεν εμφανίζεται μια πολιτική λύση -μια ομοσπονδία ή πολιτιστική αυτονομία στο Κουρδιστάν- ο πόλεμος θα συνεχίζεται. Αυτό είναι ένα πρόβλημα της άρχουσας τάξης που όμως γίνεται και πρόβλημα της εργατικής τάξης όπως θα δούμε παρακάτω.

Το δεύτερο πρόβλημα είναι το θέμα του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Στην Τουρκία υπάρχει ένα ισλαμικό φονταμενταλιστικό κίνημα από τα μέσα της δεκαετίας του '60. Μέχρι το 1995 αυτό το κόμμα έπαιρνε ένα 5 με 8% στις εκλογές. Είναι ένα κόμμα που αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα των μικρών και μεσαίων καπιταλιστών της Ανατολίας. Είναι αυτοί που έμειναν έξω από τις ομάδες των μεγάλων καπιταλιστών στο δυτικό κομμάτι της χώρας. Ετσι το κόμμα του Ερμπακάν οργάνωνε τους πιο καθυστερημένους καπιταλιστές πάνω σε μια θρησκευτική βάση. Με αυτό τον τρόπο δεν είχε ελπίδες να μεγαλώσει, να πάρει ποσοστό πάνω από 5-8%.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 άρχισε να αλλάζει. Ξεκίνησε με το σύνθημα για μια πιο δίκαιη διανομή. Αυτό το πρόγραμμα δεν βασιζόταν στη θρησκεία αλλά σε οικονομικά προβλήματα. Μιλούσαν για τις ιδιωτικοποιήσεις, την ανεργία, την φτώχεια και όχι για το Θεό. Το όνομα του προγράμματος "δίκαιη τάξη", υπονοούσε ότι η υπάρχουσα κατάσταση δεν ήταν δίκαιη. Σ' αυτή τη βάση το κόμμα άρχισε να μεγαλώνει οργανώνοντας τις μάζες των φτωχών των πόλεων. Οργάνωσε τους νέους των πόλεων βάζοντας μπροστά τα δίκαια αιτήματά τους. Για δουλειά, για δικαιοσύνη, για μια καλύτερη ζωή.

Για πρώτη φορά το 1995 πήρε στις εκλογές ποσοστό 20%. Για πρωτη φορά κέρδισε τους δήμους της Ιστανμπούλ και της Αγκυρας και πολλές άλλες μεγάλες πόλεις. Μετά από διαπραγματεύσεις με τα άλλα κόμματα συμμετείχε σ' ένα κυβερνητικό συνασπισμό και έμεινε στην εξουσία για ένα περίπου χρόνο, από τον Ιούνη του '96 εώς τον Ιούνη του '97. Οταν βρέθηκε στην εξουσία οι αντιφάσεις αυτού του κόμματος φάνηκαν καθαρά.

Αυτό το κόμμα ξεκίνησε αντιπροσωπεύοντας τα συμφέροντα των μικρών και μεσαίων καπιταλιστών. Ταυτόχρονα η βάση του κόμματος αποτελούνταν από τους φτωχούς των πόλεων που είχαν ριζοσπαστικά αιτήματα. Οσο βρίσκονταν στην εξουσία οι Ισλαμιστές συνέχισαν να έχουν πολύ καλές σχέσεις με το Ισραήλ, την Ευρωπαϊκή Ενωση ενώ το πρόγραμμά τους μιλούσε ενάντια σε τέτοιες συμμαχίες. Στους δήμους, από τη μια πλευρά μιλούσαν για δικαιοσύνη και ισότητα και από την άλλη απέλυαν τους εργάτες των δήμων. Εάν παρέμεναν στην εξουσία αυτές οι αντιφάσεις θα εμφανίζονταν πιο έντονα προς τα έξω.

Τον Φλεβάρη του '97 ο στρατός τους έδωσε ένα τελεσίγραφο παρά το γεγονός ότι όσο ήταν στην κυβέρνηση είχαν κάνει πολύ λίγα πράγματα που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ριζοσπαστικά. Το τελεσίγραφο ήταν μια πράξη που εμφανίστηκε ότι υπερασπιζόταν τη δημοκρατία, τον κεμαλισμό, το κοσμικό κράτος. Από τον Φλεβάρη του '97 κυριάρχησε το ερώτημα αν είσαι με την πλευρά του ισλαμισμού ή με το "μη-θρησκευτικό" κράτος.

Τι σήμαινε αυτό για την εργατική πάλη; Η χρονιά πριν από το τελεσίγραφο των στρατιωτικών ήταν η χρονιά με το ψηλότερο επίπεδο ταξικών αγώνων στην Τουρκία. Αυτή η πάλη είχε δύο πλευρές. Η μια πλευρά ήταν οικονομική που βρισκόταν κάτω από την ηγεσία της Συνομοσπονδίας των εργαζόμενων στο Δημόσιο Τομέα διεκδικώντας να αναγνωριστούν επίσημα σαν συνδικάτο, ψηλότερους μισθούς και ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις. Η άλλη πλευρά αυτών των αγώνων ήταν καθαρά πολιτική αφορούσε το ζήτημα της διαφθοράς που εμφανίστηκε μετά από το γνωστό ατύχημα στο Σουσουρλούκ. Στο ίδιο αμάξι την ώρα του ατυχήμα-

τος βρισκόταν ένας βουλευτής, ένας αρχηγός αστυνομίας και ένας φασίστας. Στο πορτ-μπαγκάζ του αμαξιού βρίσκονταν αρκετά όπλα για να εξοπλίσουν ένα μικρό στρατό. Τις βδομάδες μετά το ατύχημα εμφανίστηκε πολύ καθαρά η διαφθορά που υπάρχει μέσα στους μηχανισμούς ξεκινώντας από τους κυβερνητικούς, την αστυνομία, τις ομάδες των φασιστικών συμμοριών. Ακόμα και σήμερα μαθαίνουμε όλα και περισσότερα για την εξάπλωση της διαφθοράς μέσα στους κρατικούς μηχανισμούς.

Αμέσως σχεδόν μετά απ' το ατύχημα, ξεκίνησε μια καμπάνια αυθόρμητα, με το σύνθημα "ένα λεπτό συσκότιση για ένα πιο φωτεινό μέλλον". Κάθε βράδυ στις 9 όλοι έσβηναν το φως για ένα λεπτό. Ηταν απίστευτο, μπορούσε κανείς να το δει απ' την τηλεόραση. Υπήρχε μια κάμερα κάπου ψηλά πάνω απ' την Ιστανμπούλ και στις 9 ακριβώς όλη η πόλη ήταν βυθισμένη στο σκοτάδι. Πολύ σύντομα αυτή η καμπάνια προχώρησε περισσότερο από το ενός λεπτού συσκότιση. Ο κόσμος έβγαινε στα παράθυρα, χτυπούσε κατσαρολικά, σφύριζε. Αργότερα άρχισαν να βγαίνουν στους δρόμους και είχαμε εκατοντάδες αυθόρμητες διαδηλώσεις σε κάθε γωνιά της Ιστανμπούλ, της Αγκυρας κτλ.

Τα δυο αυτά αιτήματα, το οικονομικό και το πολιτικό, ήταν που δημιούργησαν το πολύ ψηλό επίπεδο ταξικών αγώνων. Ομως στις 27 Φλεβάρη του 1997, οι στρατιωτικοί θεώρησαν ότι χάνουν τον έλεγχο και έθεσαν το τελεσίγραφο στους ισλαμιστές και το δίλημμα στον κόσμο με ποια πλευρά είστε: με τους ισλαμιστές ή με τον "πολιτισμό". Πολλές οργανώσεις ενώθηκαν για να υποστηρίξουν την ύπαρξη ενός κοσμικού κράτους στην Τουρκία. Υπήρχε ένα πάνελ όπου βρίσκονταν τρεις ομιλητές από την πλευρά των εργοδοτών και άλλοι τρεις από την πλευρά των σωματείων και συμφωνούσαν να υπερασπίσουν το "μη-θρησκευτικό" κράτος. Ξαφνικά από την πλευρά των εργατών, που μέχρι τότε βρίσκονταν στους δρόμους, επικράτησε μια σύγχιση μετά από απ' αυτό το δίλημμα. Η πλειοψηφία της αριστεράς ήταν εξίσου μπερδεμένη. Προσπάθησε να πάρει μια μεσαία θέση ούτε με τους ισλαμιστές αλλά ούτε με τους στρατοκράτες.

Στην οργάνωσή μας ξεκαθαρίσαμε ότι είμαστε αντίθετοι με τέτοιες ψεύτικες συμμετρίες. Γιατί δεν είναι μόνο για το Ισλάμ που πήρε αυτή τη θέση η αριστερά, αλλά και για το κουρδικό. Δεν υποστηρίζουμε ούτε το PKK, ούτε το στρατό. Το ερώτημα είναι τελικά τι υποστηρίζεις; "Ισες αποστάσεις" ανάμεσα στο στρατό και το κόμμα που εκφράζει τη φτωχολογιά των πόλεων; Πρέπει να πάρεις θέση. Ανάμεσα στο στρατό και το απελευθερωτικό κίνημα, πρέπει να πάρεις θέση. Δεν μπορείς να λες όχι στο ένα, όχι και στο άλλο γιατί τότε στην πραγματικότητα υποστηρίζεις το στρατό. Το τελευταίο ζήτημα που έχει προκύψει είναι το ζήτημα της μαντήλας. Ετσι οι γυναίκες που φορούν μαντήλα δεν γίνονται δεχτές στα Πανεπιστήμια. Εχουν υπάρξει περιπτώσεις που κάποιοι αριστεροί έχουν βρεθεί μαζί με την αστυνομία προκειμένου να σταματήσουν τις γυναίκες που φορούν μαντήλα να μπουν στα πανεπιστήμια. Αυτή είναι η λογική των ίσων αποστάσεων, σε φέρνει στην ίδια θέση με την αστυνομία.

Τα μπερδέματα της αριστεράς έφεραν σύγχιση στον κόσμο και το κίνημα υποχώρησε. Η άρχουσα τάξη επωφελήθηκε για να παίξει το χαρτί του εθνικισμού. Από το περασμένο φθινόπωρο με τους γιορτασμούς για τα 75 χρόνια από την ίδρυση του Κεμαλικού κράτους άρχισε αυτή η καμπάνια και κορυφώθηκε όταν το Φλεβάρη που μας πέρασε η ελληνική κυβέρνηση έδωσε τον Οτσαλάν στην Τουρκία. Μπορείτε να φανταστείτε τη φρικιαστική ατμόσφαιρα της εθνικιστικής έξαρσης και όλων των αντιδραστικών συνθημάτων που καλλιεργήθηκαν καθώς η άρχουσα τάξη πανηγύριζε λέγοντας ότι "έχουμε κερδίσει το PKK".

Μέσα σ' αυτό το κλίμα φτάνουμε στις εκλογές. Δεν είναι καθόλου παράδοξο ότι μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα εθνικισμού, οι πραγματικοί εθνικιστές, οι φασίστες, κερδίζουν από τις εκλογές. Πήραν 18% των ψήφων ενώ το 1995 είχαν πάρει 8%.

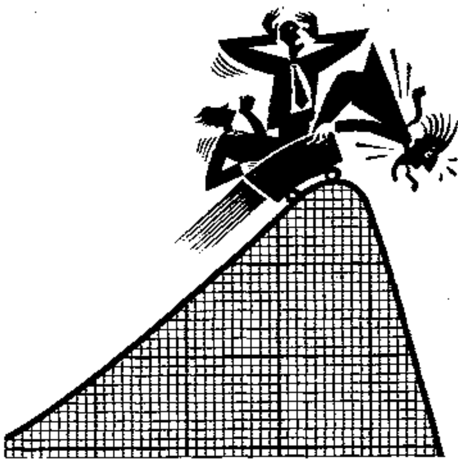
Διαδήλωση των συνδικάτων στην Τουρκία την Πρωτομαγιά του 1998

Ολα τα ΜΜΕ στην Τουρκία λένε ότι οι φασίστες έχουν αλλάξει, έχουν γίνει πιο μετριοπαθείς, έκαναν κάποια άσχημα πράγματα τη δεκαετία του '70 αλλά δεν είναι τόσο κακοί. Αλλά οι ίδιοι οι φασίστες λένε ότι όχι εμείς δεν εχουμε αλλάξει. Η πάλη ενάντια στους φασίστες είναι ένα επείγον μέτωπο στην Τουρκία.

Υπάρχει βέβαια και μια άλλη πλευρά στα αποτελέσματα των εκλογών. Στην Τουρκία έχουμε δυο σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, που πήραν 22% και 9% αντίστοιχα. Η αριστερά παραμένει μεγάλη, μεγαλύτερη από τους φασίστες. Ο Ετζεβίτ είναι εθνικιστής και συμφώνησε να βάλει στην κυβέρνησή του τους φασίστες. Αλλά υπήρξαν αντιδράσεις ακόμα και μέσα στην ηγεσία του κόμματός του. Το κόμμα του για να κερδίσει τις ψήφους των εργατών εμφάνισε ένα πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής πολύ πιο αριστερό από τη σοσιαλδημοκρατία του Μπλερ ή του Σρέντερ. Αυτές οι αντιφάσεις θα φανούν αν απευθυνθούμε σωστά στην εργατική βάση.

Η κατεύθυνση προς τα μπρος έγινε πολύ καθαρή την Πρωτομαγιά. Η κυβέρνηση απαγόρευσε την διαδήλωση την 1 Μάη. Δύο από τις εργατικές συνομοσπονδίες είπαν ότι θα κάνουν τη διαδήλωση και η κυβέρνηση είπε ας το συζητήσουμε λίγο. Μετά από δυο μέρες είχαμε την Πρωτομαγιάτικη διαδήλωση. Ενα τόσο μικρό δείγμα αποφασιστικότητας έκανε την κυβέρνηση να υποχωρήσει. Ταυτόχρονα το γεγονός ότι οι φασίστες πήραν το 18% έχει κάνει την αριστερά να σκέφτεται ξανά τα ζητήματα της ενότητας.

Η δική μας δουλειά είναι πολύ δύσκολη αλλά και πολύ απλή. Ζητάμε ενότητα στο δρόμο ενάντια στους φασίστες. Λέμε ότι ο κουρδικός λαός έχει το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και ότι ο Οτσαλάν όχι μόνο δεν πρέπει να εκτελεστεί αλλά πρέπει να αφεθεί ελεύθερος. Αν καταφέρουμε να πείσουμε πάνω σ' αυτά τα ζητήματα πολλούς στην αριστερά δεν θα υπάρχουν προβλήματα. Είμαστε πολύ μικροί και επομένως είναι μια δύσκολη δουλειά, αλλά είμαστε και πολύ ξεκάθαροι και αυτό το κάνει πιο εύκολο.

Κερδοσκοπία και Χρηματιστήριο

Το φούντωμα στα Χρηματιστήρια δεν είναι απόδειξη οικονομικής ανάπτυξης αλλά αποτέλεσμα της κρίσης όπως επιχειρηματολογεί ο *Σωτήρης Κοντογιάννης*

Παγκόσμια πρωτιά χτύπησε η Σοφοκλέους στο δωδεκάμηνο που μας πέρασε: από τις 1900 μονάδες τον περασμένο Μάρτη, ο δείκτης του "Χρηματιστήριου Αξιών Αθηνών" τινάχτηκε φέτος πάνω από τις 4.000. Την ίδια στιγμή στην Γουόλ Στριτ, στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, ο δείκτης Ντάου Τζόουνς άγγιζε τη "μυθική τιμή" των 11.000 μονάδων.

Οπως είναι φυσικό οι καπιταλιστές δεν μπορούν να κρύψουν τη χαρά τους για αυτές τις "επιτυχίες". Η ξέφρενη πορεία των τιμών των μετοχών στα χρηματιστήρια μετριέται με κέρδη δεκάδων δισεκατομμυρίων στις τσέπες τους. Ο Αποστολόπουλος, ο Κόκκαλης, ο Λάτσης, ο Σάλλας -τα αφεντικά του Ιατρικού Κέντρου, της Ιντρακόμ, της Γιούρομπανκ, της Τράπεζας Πειραιώς- είδαν τις μετοχές των επιχειρήσεών τους να απογειώνονται και τα κεφάλαιά τους να πολλαπλασιάζονται.

Από πού βγαίνουν όμως αυτά τα ιλιγγιώδη ποσά; Μπορούν οι τιμές των μετοχών να συνεχίσουν να ανεβαίνουν και να ανεβαίνουν, όπως υπονοούν συχνά οι ίδιοι οι επίσημοι "παράγοντες" της Σοφοκλέους; Μήπως παρέχει το χρηματιστήριο στον καθένα -στους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τους φτωχούς αγρότες- τη δυνατότητα να διπλασιάσουν και να τριπλασιάσουν τις λιγοστές τους οικονομίες, όπως διπλασίασαν και τριπλασίασαν τα κεφάλαιά τους ο Αποστολόπουλος, ο Σάλλας, ο Κόκκαλης, ο Λάτσης; Είναι αυτή η "έκρηξη" των τιμών των μετοχών ένδειξη της ευρωστίας της ελληνικής οικονομίας, όπως υποστηρίζει η κυβέρνηση;

Στην πραγματικότητα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο: η τρελή κούρσα των χρηματιστήριων δεν είναι δείγμα υγείας της οικονομίας αλλά αποτέλεσμα τις ίδια της της κρίσης. Η προηγούμενη φορά στην ιστορία που μια παρόμοια φρενίτιδα γύρω από τα χρηματιστήρια είχε καταλάβει τους "επενδυτές" ήταν στα τέλη της δεκαετίας του '20, στις παραμονές της "Μεγάλης Υφεσης". Τον Σεπτέμβρη του 1928 οι καπιταλιστές στις ΗΠΑ άνοιγαν σαμπάνιες, καθώς ο δείκτης του χρηματιστήριου της Νέας Υόρκης ξεπέρναγε τις 380 μονάδες -100% πάνω από την τιμή που είχε στις αρχές του 1928- και οι ειδικοί προβλέπαν, όπως και σήμερα, μια άνθηση χωρίς τέλος. *"Οι τιμές των μετοχών"*, έλεγε ο Ιρβινγκ Φίσερ, ένας από τους πιο αξιοσέβαστους οικονομολόγους των ΗΠΑ εκείνη την εποχή, *"έχουν φτάσει, όπως φαίνεται, σε ένα μόνιμα υψηλό επίπεδο"*. Ενα μήνα αργότερα, στις 29 Οκτώβρη του 1929, ξέσπασε το Κράχ.

Η αφετηρία για να κατανοήσουμε τη σχέση ανάμεσα στην άνθηση των χρηματιστηρίων και την κρίση είναι ο ίδιος ο "θεός" του καπιταλισμού, το κέρδος. Οι αστοί οικονομολόγοι παρουσιάζουν τις τράπεζες και τα χρηματιστήρια σαν τη μοντέρνα "λυδία λίθο", σαν μαγικούς μηχανισμούς που έχουν τη θαυματουργή ιδιότητα να αυγατίζουν τα κεφάλαια. Για αυτούς ο τόκος ή τα κέρδη από τις αγοροπωλησίες των μετοχών είναι κάτι απόλυτα φυσιολογικό.

Στην πραγματικότητα, όμως, η πηγή του κέρδους δεν βρίσκεται στις τράπεζες και στα χρηματιστήρια αλλά στα εργοστάσια, τα γιαπιά, τα χωράφια, εκεί όπου παράγεται ο πραγματικός πλούτος της κοινωνίας -τα τρόφιμα, τα έπιπλα, τα αυτοκίνητα, τα σπίτια. Η μοναδική πηγή των κερδών που φουσκώνουν τις τσέπες των αφεντικών είναι η υπεραξία, η κλεμένη δουλιά των εργατών.

Από τα κέρδη που συγκεντρώνουν κάθε μέρα τα αφεντικά από αυτή την κλοπή ένα μέρος πηγαίνει για να ικανοποιήσει τα ακριβά τους γούστα -για βίλες, πισίνες, πολυτελή αυτοκίνητα και φανταχτερά ρούχα. Το μεγαλύτερο μέρος, όμως, οι καπιταλιστές είναι αναγκασμένοι να το επενδύουν σε νέα μηχανήματα, νέα εργοστάσια και νέες τεχνολογίες. Αν δεν το κάνουν αυτό οι ανταγωνιστές τους, αργά ή γρήγορα, θα τους πετάξουν έξω από την αγορά και θα τους αφανίσουν.

Οι καπιταλιστές, όμως, δεν μπορούν να μετατρέψουν αμέσως τα κέρδη κάθε μέρας, κάθε βδομάδας ή κάθε μήνα σε καινούργια επένδυση. Για να καταφέρουν να μαζέψουν τα χρήματα που απαιτούνται για να χτίσουν ένα νέο εργοστάσιο ή να αγοράσουν ένα νέο μηχάνημα χρειάζεται να περιμένουν συνήθως χρόνια. Ενω η ροή των κερδών είναι συνεχής, οι επενδύσεις γίνονται μια και έξω.

Αυτή την απόσταση ανάμεσα στους ρυθμούς των κερδών και των επενδύσεων έρχονται να γεφυρώσουν οι τράπεζες και τα χρηματιστήρια. Οι καπιταλιστές, που έχουν ακόμα πολύ δρόμο μπροστά τους μέχρι την καινούργια επένδυση, αντί να κρατάνε τα λεφτά τους κλειδωμένα στα χρηματοκιβώτια, τα μετατρέπουν σε μετοχές και καταθέσεις. Μέσω των τραπεζών και των χρηματι-

στηρίων τα χρήματα αυτά πηγαίνουν -με τη μορφή δανείων ή αυξήσεων του μετοχικού κεφαλαίου (όπως ονομάζεται η έκδοση νέων μετοχών)- στους καπιταλιστές που έχουν μαζέψει το μεγαλύτερο μέρος του κοίσιμου κεφάλαιου και θέλουν λίγο ακόμα για να πραγματοποιήσουν την επένδυση. Για την "εξυπηρέτηση" αυτή οι επενδυτές δίνουν στους συναδέλφους τους που τους χρηματοδότησαν ένα μερίδιο από τα κέρδη τους. Η υπεραξία, η κλεμμένη εργασία των εργατών, είναι η "κρυφή" πηγή πίσω από τα κέρδη από τους τόκους και τα μερίσματα των μετοχών.

Στις φάσεις άνθησης του καπιταλισμού οι τράπεζες και τα χρηματιστήρια επιταχύνουν, μέσα από αυτή τη λειτουργία, την ανάπτυξη της οικονομίας. Μέσα από τα δάνεια και τις μετοχές, κεφάλαια που θα έμεναν για χρόνια ανενεργά, μετατρέπονται γρήγορα σε νέες επενδύσεις -σε εργοστάσια, σε γραμμές παραγωγής, σε αεροπλάνα και καράβια.

Οσο θετική, όμως, είναι η λειτουργία των τραπεζών και των χρηματιστηρίων στις περιόδους άνθησης του καπιταλισμού, τόσο αρνητική γίνεται σε περιόδους ύφεσης. Από παράγοντας επιτάχυνσης της ανάπτυξης οι "χρηματαγορές" γίνονται τώρα μηχανισμοί εξάπλωσης, γενίκευσης και όξυνσης της κρίσης.

Το κεντρικό χαρακτηριστικό της ύφεσης είναι το σταμάτημα των επενδύσεων. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα συστήματα -σαν την φεουδαρχία όπου οι κρίσεις οφείλονταν στην αδυναμία της οικονομίας να παράγει αρκετές ποσότητες τροφίμων, ρούχων κλπ για να καλύψει τις ανάγκες τις κοινωνίας- οι κρίσεις στον καπιταλισμό είναι κρίσεις "υπερπαραγωγής": τα εργοστάσια, τα ορυχεία, τα αγροκτήματα κλπ έχουν τη δυνατότητα να παράγουν πολύ περισσότερα προιόντα από όσα μπορούν να αγοράσουν οι "καταναλωτές". Οταν τα τρόφιμα σαπίζουν στις αποθήκες, τα αυτοκίνητα μένουν απούλητα, τα σπίτια ρημάζουν άδεια και τα αεροπλάνα ταξιδεύουν χωρίς επιβάτες οι καπιταλιστές δεν έχουν κανένα κίνητρο να προχωρήσουν σε νέες επενδύσεις -ακόμα και αν εκατομμύρια άνθρωποι πεινάνε ή δεν έχουν πού να κοιμηθούν. Οι καπιταλιστές δεν επενδύουν τα λεφτά τους για να καλύψουν τις ανάγκες τις κοινωνίας. Τα επενδύουν για να κερδίσουν.

Η ύφεση στοιβάζει σιγά-σιγά στις τράπεζες και τα χρηματιστήρια ένα τεράστιο απόθεμα από λεφτά, από συσσωρευμένα κέρδη, που ψάχνουν μάταια για επενδυτικές ευκαιρίες. Οι καπιταλιστές κάθονται πάνω σε βουνά από μετρητά που, κυριολεκτικά, δεν ξέρουν τι να τα κάνουν. Αυτά τα τεράστια αδιάθετα κεφάλαια -η άλλη όψη της κρίσης- είναι σήμερα η κυριότερη πηγή πίσω από το φούσκωμα της Σοφοκλέους και των άλλων χρηματιστηρίων του πλανήτη. Αλλά δεν είναι η μόνη πηγή.

Θεωρητικά οι "επενδυτές" γίνονται συνεταίροι στην επιχείρηση που τοποθετούν τα κεφάλαιά τους με την αγορά των μετοχών. Θεωρητικά τα κέρδη που αναμένουν θα προέρχονται από το "μέρισμα" των μετοχών τους, από το μερίδιό τους στα κέρδη της επιχείρησης δηλαδή.

Στην πραγματικότητα, όμως, κανένας "επενδυτής" δεν ενδιαφέρεται για το μέρισμα. Οι "επενδυτές" του χρηματιστήριου περιμένουν να κερδίσουν από την ανατίμηση των μετοχών τους, από τη διαφορά της τιμής από τότε που τις αγόρασαν μέχρι όταν τις πουλήσουν. Για αυτό ο ημερήσιος τζίρος στη Σοφοκλέους έχει τιναχτεί σήμερα κοντά στα 200 δισεκατομμύρια! Κάθε μέρα χιλιάδες "επενδυτές" πουλάνε μετοχές της μιας εταιρίας για να αγοράσουν τις μετοχές κάποιας άλλης, για την οποία υπάρχουν ελπίδες, υπόνοιες ή φήμες ότι η τιμή της θα ανέβει τις επόμενες μέρες.

Οι θιασώτες του καπιταλισμού και της ελεύθερης αγοράς υποστηρίζουν ότι το χρηματιστήριο επιβραβεύει τις "καλές" εταιρίες και τιμωρεί τις "κακές". Οι μετοχές των επιχειρήσεων που έχουν κέρδη γίνονται ανάρπαστες και ανεβαίνουν ενώ οι μετοχές αυτών που έχουν ζημιές μένουν στα αζήτητα και οι τιμές τους πέφτουν.

Στην πράξη, όμως, το χρηματιστήριο δεν διαφέρει σε τίποτα από ένα καζίνο -με τη μοναδική εξαίρεση ότι τα ποσά που παίζονται είναι χιλιάδες φορές μεγαλύτερα. Το αν μια μετοχή θα έχει άνοδο ή πτώση είναι τόσο προβλέψιμο όσο και το αν θα έρθει κόκκινο ή μαύρο στη ρουλέτα. Τα παραδείγματα είναι άπειρα. Στις αρχές της χρονιάς η μετοχή της "Εσκιμό" στη Σοφοκλέους είχε 2800 δραχμές. Σήμερα έχει τιναχτεί πάνω από τις 11.000 - αυξήθηκε δηλαδή κατά 292% σε τρεις μήνες. Τι προκάλεσε αυτή την αύξηση; Τα κέρδη; Το μέρισμα που μοίρασε στους μετόχους το 1998; Μα η Εσκιμό δεν είχε ούτε κέρδη, ούτε φυσικά μέρισμα. Η Εσκιμό είναι μια εταιρεία φάντασμα. Τα εργοστάσιά της, που έφτιαχναν κάποτε πλυντήρια, ψυγεία κλπ έχουν κλείσει όλα και το μόνο που έχει απομείνει είναι το "εμπορικό σήμα". Σύμφωνα με τη Σοφοκλέους το σήμα αυτό αξίζει σήμερα, ούτε λίγο ούτε πολύ 12,5 δισεκατομμύρια δραχμές!

Οσο ανεβαίνει μια μετοχή οι "επενδυτές" τρέχουν να αγοράσουν με την ελπίδα ότι η ανοδική πορεία θα συνεχιστεί και την επομένη. Αυτή η "πεποίθηση" έχει χαρίσει φέτος στη Σοφοκλέους την "πρωτιά" και έχει ανεβάσει τις μετοχές στα σημερινά τους ύψη. Ακόμα και οι ίδιοι οι αστοί οικονομολόγοι αναγκάζονται να παραδεχτούν ότι το ελληνικό χρηματιστήριο είναι "ακριβό". Το παραφούσκωμα δεν περιορίζεται στις εταιρίες "φαντοματα", σαν την Εσκιμό: η χρηματιστηριακή αξία της Εθνικής Τράπεζας, της "κορωνίδας" της Σοφοκλέους υπολογίζεται ότι είναι περίπου 6 φορές μεγαλύτερη από την πραγματική!

Οσο ανεβαίνει το χρηματιστήριο όλοι οι "επενδυτές" μοιάζουν κερδισμένοι. Η περσινή άνοδος της Σοφοκλέους έχει δημιουργήσει την ψευδαίσθηση -μια ψευδαίσθηση που η κυβέρνηση και οι καπιταλιστές καλλιεργούν συστηματικά- ότι όλοι μπορούν να γίνουν πλούσιοι από το χρηματιστήριο. Χιλιάδες μικροεπιχειρηματίες τρέχουν στις τράπεζες να δανειστούν για να παίξουν στο χρηματιστήριο και να γευτούν τους καρπούς του "εύκολου κέρδους". Πολλοί φτάνουν στο σημείο να καθυστερούν ακόμα και την πληρωμή των φόρων για να βρούνε κεφάλαια να παίξουν: το πρόστιμο είναι μόνο 3,5% το μήνα, 42% το χρόνο, πολύ λιγότερο από το 95% που "χαρίζει" η Σοφοκλέους. Την ίδια στιγμή χιλιάδες εργαζόμενοι τρέχουν να ακουμπήσουν κυριολεκτικά το υστέρημα τους στο χρηματιστήριο με την ελπίδα ότι θα καταφέρουν και αυτοί να κερδίσουν κάτι. Σύμφωνα με τις εφημερίδες 200 χιλιάδες νέοι "λογαριασμοί" ανοίχτηκαν στους πρώτους μήνες του 1999.

Το 1997 την πρωτιά ανάμεσα στα διεθνή χρηματιστήρια την είχε η Μόσχα. Το 1998 το ρώσικο χρηματιστήριο βρέθηκε ξανά στην κορυφή της λίστας -αυτή τη φορά όμως όχι των πιο κερδοφόρων χρηματιστηρίων αλλά των πιο ζημιογόνων. Δισεκατομμύρια ρούβλια έκαναν, κυριολεκτικά, μέσα σε μια νύχτα φτερά.

Πριν από 70 χρόνια το ίδιο ακριβώς είχε γίνει στην καρδιά του καπιταλισμού, στη Νέα Υόρκη. Το Κραχ της Γουόλ Στρητ αφάνισε τις οικονομίες εκατομμυρίων απλών ανθρώπων -που όπως σήμερα είχαν πιστέψει τα ψέμματα των "ειδικών". Το κακό όμως δεν σταμάτησε εκεί: χιλιάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις χρεωκόπησαν, εκατομμύρια εργάτες έμειναν άνεργοι. **Μέσα από τα δάνεια, το χρηματιστήριο και την κερδοσκοπία η κρίση της δεκαετίας του '30 πήρε πραγματικά καταστροφικές διαστάσεις. Μόνο με τον πόλεμο κατάφερε ο καπιταλισμός να την ξεπεράσει.**

Αυτό τον δρόμο μας στρώνουν σήμερα ο Σημίτης και ο Παπαντωνίου.

Επαναστατικά μαθήματα

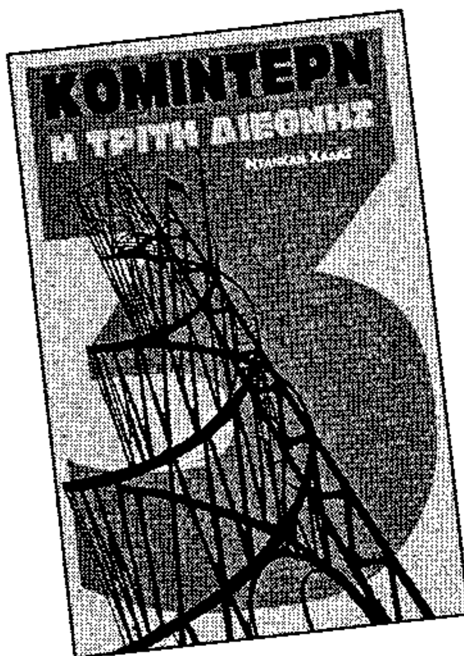
"Κομιντέρν - Η Τρίτη Διεθνής"
Ντάνκαν Χάλας,
Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία, δρχ 2.000, σελ. 200

Ενα συναρπαστικό βιβλίο για μια συναρπαστική περίοδο. Η Τρίτη, η Κομμουνιστική, Διεθνής ιδρύθηκε τον Μάρτη του 1919, κυριολεκτικά μέσα στη φωτιά της επανάστασης. Τον Οκτώβρη του 1917, οι εργάτες στη Ρωσία είχαν πάρει την εξουσία. Τον Νοέμβρη του 1918 οι σύντροφοί τους στη Γερμανία είχαν τσακίσει την άλλοτε "κραταιά" Γερμανική Αυτοκρατορία και είχαν αναγκάσει τον Κάιζερ να εγκαταλείψει τη χώρα. Στην Αυστρία, το γερμανόφωνο κομμάτι της παλιάς Αυστροουγγαρίας, η εξουσία βρισκόταν πρακτικά στα χέρια της Volkwehr, του Λαϊκού Στρατού, που ελεγχόταν απο τους Σοσιαλδημοκράτες. Στην Ουγγαρία, στο άλλο μισό, κυριαρχούσε επαναστατικός πυρετος. Δύο βδομάδες μετά το Πρώτο Συνέδριο της Τρίτης Διεθνούς, που έγινε στη Μόσχα, τον Μάρτη του 1919, η Ουγγαρία ανακηρύχθηκε Σοβιετική Δημοκρατία. Ο Λένιν ήταν απόλυτα δικαιολογημένος όταν απο το βήμα του συνεδρίου, έλεγε: *"Η παγκόσμια επανάσταση έχει ξεκινήσει και εξαπλώνεται σχεδόν παντού..."*

Πώς θα μπορούσαν οι επαναστάτες να καθοδηγήσουν αυτό το κύμα στη νίκη; Δύο πράγματα ήταν φανερά απ' την αρχή: αυτό που χρειαζόταν ήταν καθαρές ιδέες και μαζική επιρροή μέσα στις εργατικές τάξεις που ξεσηκώνονταν.

Στην πραγματικότητα, τον Μάρτη του '19, τίποτε από τα δυο δεν υπήρχε. Από τους 35 σύνεδρους που μαζεύτηκαν στο Κρεμλίνο για να ιδρύσουν την Κομιντέρν, μόνο οι 5 αντιπρόσωποι των μπολσεβίκων εκπροσωπούσαν ένα κόμμα που ήταν ταυτόχρονα και επαναστατικό και μαζικό. Οι υπόλοιποι προέρχονταν από οργανώσεις πολύ μικρές και με πολύ αξεκαθάριστες ιδέες. Κάποιοι δεν εκπροσωπούσαν, στην ουσία, τίποτα το υπαρκτό.

Το Α' Συνέδριο ξεκαθάρισε τις σχέσεις της Κομιντέρν με τη Β' Διεθνή -την "διεθνή" της σοσιαλδημοκρατίας, που είχε προδώσει την εργατική τάξη το 1914, όταν ξέσπασε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος και λειτουργούσε τώρα μέσα στις συνθήκες της επαναστατικής κρίσης, σαν ο "Δούρειος Ιππος" του καπιταλισμού μέσα στο εργατικό κίνημα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γερμανίας. Οι εργάτες είχαν ανατρέψει το παλιό καθεστώς, είχαν φτιάξει "σοβιέτ" -εργατικά συμβούλια- και διεκδικούσαν την εξουσία. Το SPD, όμως, το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, αντί να υποστηρίζει τα σοβιέτ, προπαγάνδιζε την ανάγκη επιστροφής στη "δημοκρατία" -σε μια κοινοβουλευτική δημοκρατία που άφηνε την πραγματική εξουσία στα χέρια των αστικών μηχανισμών. *"Στο συνέδριο του 1919"*, γράφει ο Ντάνκαν Χάλας, *"η Τρίτη Διεθνής επανέφερε τη Μαρξιστική θέση: η νίκη της εργατικής τάξης βρίσκεται στη διάλυση της οργανωμένης εξουσίας του εχθρού... στηρίζεται στην καταστροφή της αστικής κρατικής μηχανής. Δεν έμπαινε καν ζήτημα κοινοβουλευτικού δρόμου για τον σοσιαλισμό"*.

Πάνω από διακόσιοι αντιπρόσωποι, από 40 χώρες, παρακολούθησαν το Β' Συνέδριο της Κομιντέρν, που έγινε ένα χρόνο αργότερα. Ανάμεσα στα κόμματα που πήραν μέρος πολλά είχαν εκατοντάδες χιλιάδες μέλη. Πολλές οργανώσεις της αριστεράς είχαν ζητήσει να ενταχθούν και αυτές στην Τρίτη Διεθνή.

Αυτό δεν σήμαινε, όμως, ότι όλες αυτές οι οργανώσεις ήταν και επαναστατικές. Το επαναστατικό κύμα που σάρωνε την Ευρώπη είχε κάνει την Κομιντέρν κατά κάποιο τρόπο "της μόδας". *"Η επιθυμία των ηγεσιών συγκεκριμένων ομάδων του «κέντρου» να ενταχθούν στην Τρίτη Διεθνή"*, έγραφε ο Λένιν, *"μας δίνει μια έμμεση επιβεβαίωση ότι η Διεθνής έχει κερδίσει την συμπάθεια της συντριπτικής πλειοψηφίας των ταξικά συνειδητών εργατών σε όλο τον κόσμο..."*

"Ομως αυτά τα κόμματα δεν ήταν επαναστατικές κομμουνιστικές οργανώσεις", γράφει ο Χάλας. *"Ηταν επαναστατικά στα λόγια και παθητικά στην πράξη. Και είχαν στις ηγεσίες τους ανθρώπους που ήταν πρόθυμοι να κάνουν κάθε ελιγμό προκειμένου να κρατήσουν τον έλεγχο και να εμποδίσουν την υιοθέτηση μιας γνήσιας επαναστατικής στρατηγικής και ταχτικής. Χωρίς την πλειοψηφία των μελών αυτών των κομμάτων η νέα Διεθνής δεν είχε καμμιά ελπίδα βραχυπρόθεσμα να ασκήσει αποφασιστική επιρροή στην Ευρώπη. Χωρίς την ρήξη με τις κεντριστικές ηγεσίες τους δεν είχε καμμιά ελπίδα να ασκήσει επαναστατική επιρροή..."*

Για να προκαλέσει αυτή τη ρήξη η Κομιντέρν υιοθέτησε στο Β' Συνέδριο τους 21 όρους για την ένταξη οργανώσεων στη νέα Διεθνή. *"Ακριβώς όπως δεν είναι εύκολο μια καμήλα να περάσει από την τρύπα μιας βελόνας"*, έλεγε ο Ζηνόβιεφ στο Συνέδριο, *"έτσι, ελπίζω, δεν θα είναι εύκολο για τους οπαδούς του κέντρου να ξεγλυστρίσουν μέσα από τους 21 όρους"*.

Το Γ' Συνέδριο της Κομιντέρν, που έγινε τον Ιούλη του 1921, βρήκε την Ευρώπη σε πολύ διαφορετική κατάσταση από ότι τα προηγούμενα χρόνια. Παρά τις ηρωϊκές προσπάθειες των εργατών, η επανάσταση δεν είχε καταφέρει να νικήσει στην Ευρώπη. *"Στο χρονικό διάστημα ανάμεσα στο 2ο και 3ο Συνέδριο"*, έγραφαν οι Θέσεις για την Παγκόσμια Κατάσταση που υιοθέτησε το συνέδριο, *"μια σειρά από εξεγέρσεις και αγώνες της εργατικής τάξης έχουν καταλήξει σε μερική ήττα... Η πρώτη περίοδος του επαναστατικού κινήματος μετά τον πόλεμο... μοιάζει ότι έχει τελειώσει..."*

Τι θα έπρεπε να κάνει η Διεθνής, μέσα σε αυτή τη νέα κατάσταση; Ποια ήταν τα

καθήκοντα των επαναστατικών κομμάτων, σε μια περίοδο σταθεροποίησης του καπιταλισμού και ξανά ανάπτυξης της σοσιαλδημοκρατίας; Ο Λένιν και ο Τρότσκι εισηγήθηκαν την τακτική του Ενιαίου Μετώπου.

"Κανένας εργάτης", έγραφε το κάλεσμα, *"δεν θέλει να δει τους μισθούς του να μειώνονται. Κανείς δεν θέλει να δουλεύει περισσότερες ώρες... Και επομένως όλοι πρέπει να ενωθούμε σε μια κοινή πάλη ενάντια στην επίθεση των αφεντικών..."*

"Αυτή", γράφει ο Χάλας, *"ήταν μια μεγάλη υποχώρηση από τις θέσεις του 1919-20. Ομως ήταν απαραίτητη κάτω από τις νέες συνθήκες... ήταν απαραίτητη προκειμένου ή Διεθνής να αποφύγει την απομόνωσή της από την τάξη που η ίδια ήθελε να καθοδηγήσει... Η ταχτική του ενιαίου μετώπου είναι η πιο παρεξηγημένη από κάθε άλλο στοιχείο της επαναστατικής σοσιαλιστικής παράδοσης. Είναι μια μέθοδος αγώνα με στόχο το κέρδισμα επιρροής και υποστήριξης μέσα σε μια αμυντική κατάσταση..."*

Αμυντική περίοδος δεν σήμαινε ότι δεν υπήρχαν πια επαναστατικά ξεσπάσματα. Το 1923 σημαδεύτηκε από δυο μεγάλες επαναστάσεις στην Ευρώπη. Την επανάσταση στη Βουλγαρία και την επανάσταση στη Γερμανία. Δυστυχώς οι ηγεσίες των κομμάτων και στις δυο χώρες αποδείχτηκαν ανάξιες των καταστάσεων και, παρά τη δύναμη που είχαν καταφέρει να συγκεντρώσουν, οι επαναστάσεις αυτές χάθηκαν.

Μαζί με τις ήττες αυτές άρχισε να έρχεται και η αποσύνθεση της Διεθνούς -κύρια λόγω της διάβρωσης της ίδιας της εργατικής εξουσίας στη Ρωσία από την σταλινική γραφειοκρατία. Μετά το Δ' Συνέδριο και το θάνατο του Λένιν τον Γενάρη του 1924 η σταλινική γραμμή του "σοσιαλισμού σε μια χώρα", άρχισε να επιβάλλεται σε όλα τα κόμματα της Διεθνούς. Με τη νίκη της αντεπανάστασης στη Ρωσία, στα τέλη της δεκαετίας του '20, η Κομιντέρν μετατράπηκε σε όργανο της εξωτερικής πολιτικής του Στάλιν. Το 1943 διαλύθηκε ως "άχρηστη".

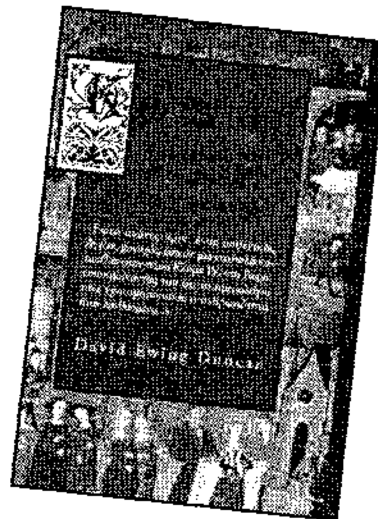
Η ιστορία της Γ' Διεθνούς είναι χρήσιμη για τους επαναστάτες και σήμερα. Η Κομιντέρν ήταν το μεγαλύτερο σχολείο ταχτικής και στρατηγικής για τους σοσιαλιστές. Το βιβλίο του Χάλας δεν είναι μόνο συναρπαστικό -είναι και απαραίτητο.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Στην ώρα του!

"Καλαντάρι"
Ντέιβιντ Γιούιν Ντάνκαν,
Εκδόσεις Ενιάλιος,
δρχ. 5.400, σελ. 438

"Μια νύχτα, κάπου 13.000 χρόνια πριν, σε μια κοιλάδα της κεντρικής Γαλλίας ένας άνθρωπος σήκωσε το βλέμμα του ψηλά, όχι απλώς για να θαυμάσει τις φάσεις της σελήνης, αλλά για να χαράξει προσεκτικά μια γραμμή πάνω σ' ένα κόκκαλο αετού που είχε μαζί του, δίπλα σε μια σειρά άλλων σημαδιών τα οποία είχαν ήδη χαραχτεί εκεί... Λίγο καιρό αργότερα αυτός ο άνθρωπος πέταξε ή έχασε το αετήσιο κόκκαλο, το οποίο βρήκαμε εμείς σε κάποια ανασκαφή. Ηταν ένα από τα πρώτα

ημερολόγια".

Το Καλαντάρι είναι η ιστορία της προσπάθειας των ανθρώπινων όντων να κατανοήσουν τον χρόνο και να τον μετρήσουν. Μια ιστορία που ξεκινά από τους ανθρώπους της λίθινης εποχής που παρατηρούσαν την αινιγματική κίνηση των άστρων και τους κύκλους της σελήνης, μέχρι το σύγχρονο ατομικό ρολόι που μετρά τον χρόνο σαν τον αριθμό των ταλαντώσεων ενός ατόμου καισίου. Είναι μια ιστορία γεμάτη αντιφάσεις και συγκρούσεις ανάμεσα στην πρόοδο και την οπισθοδρόμηση, την επιστημονική εξέλιξη και τη θρησκευτική προκατάληψη.

Το βιβλίο του Ντέιβιντ Ντάνκαν εξηγεί αναλυτικά γιατί η ίδια η κατανόηση της ιδέας του χρόνου από τους ανθρώπους, αλλά και οι αντιθέσεις για τον τρόπο μέτρησής του, είναι δεμένες με την πορεία που αναπτύχθηκε η ίδια η κοινωνία.

Οι απόπειρες για μέτρηση του χρόνου ξεκίνησαν, όχι από απλή περιέργεια, αλλά από την ανάγκη των καλλιεργητών στους αρχαίους πολιτισμούς να γνωρίζουν με μεγαλύτερη ακρίβεια την αλλαγή των εποχών μέσα στο χρόνο. Για τους Αιγύπτιους, που ζούσαν δίπλα στο Νείλο είχε ζωτική σημασία να ξέρουν το πότε ακριβώς ήταν η περίοδος που πλημμυρίζει το μεγάλο ποτάμι. Γι' αυτό και ήταν από τους πρώτους ανθρώπους που βάσισαν το ημερολόγιό τους στον ήλιο και όχι στους κύκλους της σελήνης, πετυχαίνοντας μάλιστα να υπολογίσουν τη διάρκεια ενός χρόνου, που διαφέρει μόλις 11 λεπτά από τον πραγματικό ηλιακό χρόνο.

Ο Ιούλιος Καίσαρας μετέφερε αυτή την επιστημονική κατάκτηση από την Αίγυπτο στη Ρώμη.

Ο Ντάνκαν συχνά χρησιμοποιεί έναν μυθιστορηματικό τρόπο γραφής, όμως αυτό δεν μειώνει καθόλου τα βασικά συμπεράσματά του. Το γεγονός δηλαδή ότι από τη στιγμή που η ιδέα του ημερολόγιου έφτασε στην παντοκράτειρα Ρώμη απόκτησε σημαντικές πολιτικές διαστάσεις και για την άρχουσα τάξη. Η ικανότητα να οργανώνει κανείς τον χρόνο έγινε ένα παντοδύναμο πολιτικό εργαλείο μέσα σ' ένα κόσμο που συνέβαιναν όλο και περισσότερες συναλλαγές: Σε όλα τα ζητήματα, από τα εμπορικά συμβόλαια μέχρι την αλληλογραφία ανάμεσα σε διαφορετικές πόλεις της Αυτοκρατορίας και τη διάρκεια της θητείας της Συγκλήτου ή των ιερέων ο χρόνος και η μέτρησή του γινόταν κυρίαρχος.

"Βάση της μεταρρύθμισης του Καίσαρα ήταν η ταύτιση με το σύστημα που είχε εφαρμόσει ο Πτολεμαίος Γ' το 238 π.χ. -ένα έτος 365 ημερών που ίσχυε επί τρία χρόνια και στη συνέχεια ακολουθούσε ένα "δίσεκτο" έτος με 366 μέρες". Για να κάνει την προσαρμογή από το σεληνιακό στο ηλιακό ημερολόγιο, ο Ιούλιος Καίσαρας δημιούργησε το "έτος της σύγχισης" που διάρκεσε 445 μέρες.

Καθώς η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία μπήκε σε παρακμή και ακολούθησε το πολιτικό χάος του Μεσαίωνα, η ακολουθία των ημερών και μηνών, έχασε την σημασία που είχε. Οι άμεσες προτεραιότητες της απλής επιβίωσης έγιναν πολύ πιο σημαντικές από την ακριβή γνώση της ημερομηνίας. Παρόλα αυτά, η μεγάλη δύναμη που απόκτησε η εκκλησία και η ανάγκη του Πάπα ή του Πατριάρχη να κάνουν τους πολύπλοκους υπολογισμούς της ημερομηνίας του Πάσχα, κράτησε ζωντανά κάποια στοιχεία του Ιουλιανού ημερολογίου, αν και κάτω από τον πλήρη έλεγχο των παπάδων.

Για αιώνες ολόκληρους, η εκκλησιαστική ιεραρχία απαγόρευε στους "πιστούς" να ασχολούνται με τη μέτρηση του χρόνου. *"Ο Θεός μένει έξω από το χρόνο"*, έλεγε ο Αυγουστίνος. *"Ακολουθείστε Τον, αδιαφορώντας για ό,τι βρίσκεται πίσω, χωρίς να κατατρίβεστε με πράγματα που θα έλθουν και πράγματα που θα περάσουν, και κάνετε το θέλημά Του, το οποίο ούτε έρχεται, ούτε φεύγει..."* Για την εκκλησία, οι απλοί άνθρωποι δεν χρειαζόταν να ξέρουν τίποτε περισσότερο από τις εορτές των αγίων.

Φυσικά, η σκληρή καταστολή ακόμα και ο θάνατος ήταν αυτό που περίμενε οποιονδήποτε έκανε την απόπειρα να μετρήσει το χρόνο χρησιμοποιώντας τα μαθηματικά και την αστρονομία. Δεν είναι τυχαίο ότι την ίδια περίοδο οι μεγαλύτερες εξελίξεις στη μέτρηση του χρόνου συμβαίνουν από Αραβες, Ινδούς και Κινέζους αστρονόμους παρά στις αυλές των καρδιναλίων της Ευρώπης.

Ομως, από τον 13ο αιώνα, η ανακρίβεια των 11 λεπτών του Ιουλιανού ημερολογίου είχε ήδη προκαλέσει μια απόκλιση 9 ημερών από το πραγματικό ηλιακό έτος. Αυτό το παρατήρησε ένας άγγλος καλόγερος, ο Ρότζερ Μπέικον και ενημέρωσε τον Πάπα. Χαρακτηρίστηκε αιρετικός και αναγκάστηκε να σωπάσει.

Χρειάστηκε να περάσουν 300 χρόνια, από τις διαπιστώσεις του Ρότζερ Μπέικον, τρεις αιώνες μέσα στους οποίους δεκάδες αστρονόμοι, μαθηματικοί, φιλόσοφοι συγκρούστηκαν με το Βατικανό, μέχρις ότου ο πάπας Γρηγόριος να θεσμοθετήσει το νέο ημερολόγιο.

Ηταν οι ανάγκες της αναδυόμενης αστικής τάξης, που παρήγαγαν επιστήμονες σαν τον Κοπέρνικο, τον Γαλιλαίο, τον Νεύτωνα οι οποίοι με τις μαθηματικές και τις φυσικές τους θεωρίες μπόρεσαν να ερμηνεύσουν τις κινήσεις των άστρων, του ήλιου και τη γης.

Διαβάζοντας κανείς το Καλαντάρι, καταλαβαίνει ότι πράγματα που μας φαίνονται εντελώς φυσικά, όπως ο χωρισμός του χρόνου σε δευτερόλεπτα, λεπτα, ώρες και μέρες (πολύ περισσότερο οι φανφάρες για τον ερχομό του 2000) δεν είναι τίποτε περισσότερο από τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία μας ερμηνεύει τον χρόνο.

Το βιβλίο του Ντάνκαν εξιστορεί το θρίαμβο της επιστήμης πάνω στη φύση και τη νικηφόρα πορεία της ενάντια στο θρησκευτικό δογματισμό.

Κώστας Πίττας

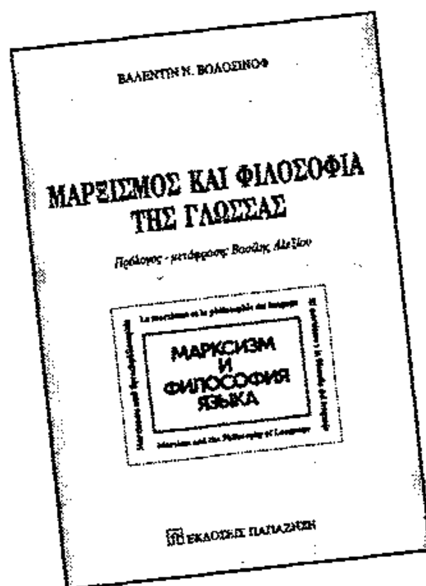
Η συλλογική μας δράση

"Μαρξισμός και φιλοσοφία της Γλώσσας",
Βαλεντίν Ν. Βολοσίνοφ,
Εκδόσεις Παπαζήση,
σελ. 339, δρχ. 4.700

Το 1917 οι εργάτες ξεκίνησαν να χτίζουν μια καινούργια κοινωνία στην Ρωσία. Εκατομμύρια άνθρωποι άρχισαν να οργανώνουν τη ζωή τους σε κανούργιες βάσεις. Μια τέτοια προσπάθεια δημιούργησε ένα κλίμα ελευθερίας της σκέψης και έκρηξης των δημιουργικών αναζητήσεων και των τόλμηρών καινοτομιών, από την οργάνωση της καθημερινής ζωής και την τέχνη μέχρι την επιστημονική έρευνα. Μια νέα γενιά διανοούμενων ανθίζει εκείνα τα πρώτα χρόνια της επανάστασης, παρά τις τεράστιες στερήσεις και τις καταστροφές που έφερε ο εμφύλιος πόλεμος.

Ο Βαλεντίν Βολόσινοφ ανήκει σ' αυτή την νέα γενιά μαρξιστών και μας χάρισε την πιο πρωτοποριακή θεωρία για τα ζητήματα της γλώσσας. Λίγα είναι γνωστά για την ζωή του. Γεννήθηκε το 1894 ή το 1895 στην Πετρούπολη και όταν τέλειωσε τις σπουδές του εργάστηκε σαν ερευνητής στο "Ινστιτούτο Συγκριτικής Ιστορίας" των δυτικών και ανατολικών γλωσσών και λογοτεχνιών" και αργότερα στο "Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Χέρτσεν". Ηταν μέλος ενός "κύκλου" διανοούμενων γύρω από τον Μ. Μπαχτίν που έμεινε γνωστός για τα έργα του σχετικά με τον πολιτισμό και την λογοτεχνία. Οπως και τόσοι άλλοι πρωτοπόροι μαρξιστές διανοούμενοι της γενιάς του, ο Βολοσινοφ "εξαφανίστηκε" στα μέσα της δεκαετίας του '30 στη διάρκεια των σταλινικών εκκαθαρίσεων και το έργο του έμεινε θαμένο για τις επόμενες δεκαετίες.

Γιατί έχει σημασία σήμερα, να διαβάσουμε ένα βιβλίο σαν το "Μαρξισμός και Φιλοσοφία της Γλώσσας" (γραμμένο το 1929) που φαίνεται ότι ασχολείται με ένα θέμα απομακρυσμένο από τις καθημερινές συγκρούσεις και πολιτικές συζητήσεις;

Ο λόγος που κάνει το βιβλίο του Βολόσινοφ επίκαιρο, είναι ότι εξετάζοντας τη γλώσσα διατυπώνει μια μαρξιστική θεωρία για την κατανόηση της ανθρώπινης συνείδησης. Ασχολείται με δυο βασικά ζητήματα: την σχέση ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία και την σχέση ανάμεσα στην σκέψη και τη γλώσσα. Μια τέτοια ανάλυση είναι απαραίτητη αν θέλουμε να κατανοήσουμε πώς γεννιούνται και πώς αλλάζουν οι ιδέες στα μυαλά των ανθρώπων.

Για τον Βολόσινοφ η ατομική συνείδη-

ση, δεν είναι κάτι που πέφτει από τον ουρανό, ένα βιολογικό χαρακτηριστικό, αντίθετα είναι προϊόν των κοινωνικών σχέσεων. Γράφει ο Βολόσινοφ:

"Το άτομο σαν κάτοχος των περιεχομένων της συνείδησής του, σαν παραγωγός των ιδεών του, σαν πρόσωπο υπεύθυνο για τις σκέψεις του και τα αισθήματά του είναι ένα φαινόμενο καθαρά κοινωνικοϊδεολογικό. Γι' αυτό, το περιεχόμενο μιας 'ατομικής ψυχής' είναι από τη φύση του τόσο ατομικό όσο και η ιδεολογία και ο ίδιος ο βαθμός της συνείδησης μιας ατομικότητας, με τα εσωτερικά της δικαιώματα και προνόμια, είναι ιδεολογικού, ιστορικού χαρακτήρα και καθορίζεται απόλυτα από κοινωνιολογικούς παράγοντες". Για τον Βολόσινοφ η σκέψη και η γλώσσα έχουν την ίδια πηγή, την κοινωνία.

Η γλώσσα είναι το υλικό με το οποίο το άτομο συνδέεται με την κοινωνική πραγματικότητα και ταυτόχρονα το μέσο με το οποίο μετατρέπει αυτές τις εμπειρίες του σε προσωπικές ιδέες, πεποιθήσεις, αισθήματα.

Αυτή η διαδικασία είναι ένας συνεχής διάλογος, όχι μόνο με τους ανθρώπους γύρω μας αλλά και με τον ίδιο μας τον εαυτό (ο "εσωτερικός λόγος"). Και καθώς η κοινωνία αλλάζει, το ίδιο αλλάζουν και οι ιδέες των ανθρώπων. Η γλώσσα παρακολουθεί αυτές τις αλλαγές -όχι αυτόματα αλλά μέσα από τους δικούς της νόμους και ρυθμούς.

Γι' αυτό ο Βολόσινοφ δεν αντιμετωπίζει την γλώσσα σαν ένα κλειστό σύστημα που διέπεται από τους δικούς του κανόνες -την γραμματική, το συντακτικό κλπ- και που η εξέλιξή του πρέπει να ερευνάται έξω από την κοινωνική εξέλιξη και την δραστηριότητα των ανθρώπων.

Από τα πρώτα βήματα της γλωσσολογίας σαν επιστήμη εμφανίστηκαν διάφορες σχολές και θεωρίες που έκαναν ακριβώς αυτό. Σπάζοντας τη σχέση της γλώσσας με την κοινωνία, γλωσσολόγοι από τον Σοσίρ μέχρι τον Λεβί Στρος οδηγήθηκαν σε θεωρίες άρνησης του μαρξισμού για χάρη του "στρουκτουραλισμού" και τροφοδότησαν όλο το "μεταμοντέρνο" αντιμαρξιστικό ρεύμα. Η κεντρική ιδέα αυτού του ρεύματος είναι ότι η γλώσσα δεν είναι η έκφραση της κοινωνικής εμπειρίας αλλά αντίθετα ότι "κατασκευάζει" την πραγματικότητα. Μ' αυτή την έννοια οι κοινωνικές εμπειρίες συγκεκριμένων ιστορικών περιόδων είναι το αποτέλεσμα ποικίλων "αφηγήσεων" που είναι ισάξιες μεταξύ τους. Ετσι κάθε απόπειρα να εξηγήσουμε τον κόσμο για να τον αλλάξουμε είναι καταδικασμένη εκ των προτέρων.

Ο Βολόσινοφ μας βοηθάει να καταρρίψουμε αυτές τις θεωρίες και μάλιστα στο προνομιακό τους πεδίο, της γλώσσας. Αντιμετωπίζει την γλώσσα σαν το *"κοινωνικό προϊόν"* μιας *"δραστηριότητας, ως μιας συνεχούς, συνθετικής εξελικτικής διαδικασίας δημιουργίας, που πραγματώνεται στις ατομικές πράξεις ομιλίας".* Αυτή η διαδικασία δεν αναπτύσσεται στο κενό. Δεν μπορεί να αναχθεί σε μια βιολογική λειτουργία αλλά αντίθετα είναι το προϊόν της *"κοινωνικής επικοινωνίας μιας οργανωμένης συλλογικότητας".*

Γι' αυτό για τον Βολοσίνοφ μεγάλη σημασία έχει όχι μόνο η συγκεκριμένη λέξη ή πρόταση αλλά και το πώς εκφέρεται, με ποιο τονισμό και χρωματισμό, μέσα σε ποιο περιβάλλον, με ποιο σκοπό. Για παράδειγμα, στο στόμα ενός κωμικού, η ομιλία ενός πολιτικού μπορεί να αποκτήσει εντελώς διαφορετικό νόημα. Με διαφορετικό τρόπο μιλάει η νεολαία στην καφετέρια από ότι οι βουλευτές στη Βουλή. Μιλάμε διαφορετικά στους συναδέλφους από ότι στο αφεντικό κλπ. Μια τέτοια αντίληψη της γλώσσας σαν ζωντανής δραστηριότητας, γεμίζει φρίκη τους διάφορους συντηρητικούς που οδύρονται για τον "αφελληνισμό της γλώσσας μας" και προσπαθούν να χώσουν στα κεφάλια των παιδιών στο σχολείο ένα σωρό αντιδραστικές ιδέες.

Στηριγμένος σε μια τέτοια ανάλυση ο Βολοσίνοφ μας δίνει την δυνατότητα να κατανοήσουμε και τον τρόπο που διαμορφώνεται η συνείδηση των εργατών μέσα στον καπιταλισμό και πώς αλλάζει. Στο "Μαρξισμός και Φιλοσοφία της Γλώσσας" δεν επεκτείνεται σε αυτό το ζήτημα, αλλά σε άλλα έργα του όπως το "Φροϋδισμός: μια μαρξιστική κριτική" και "Η λέξη σαν κοινωνική λειτουργία" γίνεται πιο σαφής. Θεωρεί ότι μέσα στην συνείδηση του ίδιου ατόμου, συγκρούονται διαφορετικές κοινωνικές ιδέες εκφρασμένες με διαφορετικές "φωνές", διαφορετικές εκφορές του λόγου. Η "επίσημη ιδεολογία" -η ιδεολογία της άρχουσας τάξης- που εκφράζεται με άκαμπτο, "επίσημο" αδιαπέραστο λόγο, αυτόν που ακούμε στο σχολείο από τα ΜΜΕ κλπ και η "ανεπίσημη ιδεολογία", ο τρόπος με τον οποίο εκφράζουμε τις καθημερινές εμπειρίες και την πραγματικότητα μιας κοινωνίας ταξικά διαιρεμένης. Η συνύπαρξη αυτών των δυο διαφορετικών "ιδεολογικών επιρροών" δημιουργεί συνέχεια τριβές και αντιθέσεις. *"Στα βάθη της 'ανεπίσημης ιδεολογίας' συσσωρεύονται αυτές οι αντιθέσεις οι οποίες μόλις φτάσουν σε ένα κατώφλι τελικά τινάζουν στον αέρα το σύστημα της επίσημης ιδεολογίας."*

Σύμφωνα με τα λόγια του ίδιου του Βολόσινοφ, ότι *"...οι διαφορετικές κοινωνικές τάξεις χρησιμοποιούν μια ίδια γλώσσα. Σαν συνέπεια σε κάθε ιδεολογικό σημείο διασταυρώνονται οι τόνοι διαφορετικών προσανατολισμών. Το σημείο καταλήγει να γίνει η αρένα της ταξικής πάλης."* Το εργατικό κίνημα και οι επαναστάτες πολύ συχνά χρησιμοποιούν διαφορετικές λέξεις από τους καπιταλιστές και τον τύπο τους για να σχολιάσουν γεγονότα και πρόσωπα. Για τον Σημίτη, η ελληνική ταξιαρχία στο Κόσοβο συμμετέχει στην "ειρηνευτική δύναμη", για μας στο νατοϊκό στρατό κατοχής. Η κυβέρνηση βαφτίζει τους κερδοσκόπους του Χρηματιστήριου "επενδυτές". Μας μιλάει για "πελάτες" στα νοσοκομεία και όχι για ασθενείς που έχουν δικαίωμα στη δημόσια και δωρεάν υγεία.

Σε κάθε μεγάλη επανάσταση πάντα παρουσιάστηκε το φαινόμενο να αλλάζονται τα ονόματα δρόμων και πόλεων, να αντικαθίστανται σε μαζική κλίμακα καθημερινές προσφωνήσεις όπως "κύριε" και "αφεντικό" με το "Πολίτη" ή το "σύντροφε". Ενα από τα πιο δημοφιλή αιτήματα που γεννήθηκαν στη φωτιά της Ρώσικης Επανάστασης ήταν η απαίτηση να σταματήσουν οι "ανώτεροι" να απευθύνονται στους "κατώτερους" περιφρονητικά στο δεύτερο ενικό πρόσωπο. Μάλιστα ο Τρότσκι είχε εκδώσει διαταγή που υποχρέωνε τους αξιωματικούς του Κόκκινου Στρατού να απευθύνονται ισότιμα στο δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο στους φαντάρους.

Ο Μαρξ έλεγε ότι *"κυρίαρχες ιδέες σε μια κοινωνία είναι οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης".* Ομως οι καθημερινές εμπειρίες των εργατών υπονομεύουν την κυριαρχία αυτών των ιδεών. Και στις στιγμές που μπαίνουν σε συλλογική δράση για να υπερασπίσουν τα συμφέροντά τους κόντρα στους καπιταλιστές αυτή η αντίφαση γίνεται εντονότερη. Οι ιδέες της άρχουσας τάξης αμφισβητούνται έντονα και συνολικά.

Λέανδρος Μπόλαρης

Εθνικισμός

"Φαντασιακές Κοινότητες"
Μπενεντίκτ Αντερσον,
Εκδόσεις Νεφέλη,
δρχ. 3.900, σελ. 315

Η συζήτηση για το έθνος και τον εθνικισμό, από πού προέρχεται πώς τον αντιμετωπίζουμε, έχει ανάψει. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα κάθε βιβλίο που προσπαθεί να δώσει μια μαρξιστική εξήγηση για το τι είναι ο εθνικισμός είναι ευπρόσδεκτο. Ενα τέτοιο βιβλίο είναι το "Φαντασιακές Κοινότητες - Στοχασμοί για τις απαρχές και την διάδοση του εθνικισμού" του Μπένεντικτ Αντερσον. Είναι εξαιρετικά χρήσιμο για το πολύ και πλούσιο υλικό που περιέχει για την γέννηση και την εξάπλωση της ιδέας του έθνους, από τα πρώτα βήματά της στην Ευρώπη μέχρι τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας. Ο συγγραφέας ξεκινάει από το γεγονός ότι ο εθνικισμός και τα έθνη δεν υπήρχαν πάντα, είναι προϊόντα της εποχής του καπιταλισμού και προσπαθεί να εξηγήσει την γέννησή τους.

Καθοριστικός παράγοντας ήταν η παρακμή των μεγάλων θρησκειών που κυριαρχούσαν ιδεολογικά πριν την εμφάνιση του καπιταλισμού και όλων των ιδεολογικών συστημάτων που εξέφραζαν. Οπως λέει ο Αντερσον *"η αργή, άνιση παρακμή αυτών των αλληλοσυνδεόμενων βεβαιοτήτων πρώτα στη Δυτική Ευρώπη, έπειτα αλλού, κάτω από την επίδραση της 'οικονομικής αλλαγής' των 'ανακαλύψεων' (επιστημονικών και κοινωνικών) και της ανάπτυξης όλο και πιο γρήγορων επικοινωνιών, προκάλεσε ρήξη μεταξύ της κοσμολογίας και της ιστορίας".* Οι παλιές επίσημες -εκκλησιαστικές- γλώσσες όπως τα Λατινικά στην Καθολική Ευρώπη, αποδεικνύονται το ίδιο ανίκανες να εκφράσουν τις καινούργιες ανάγκες.

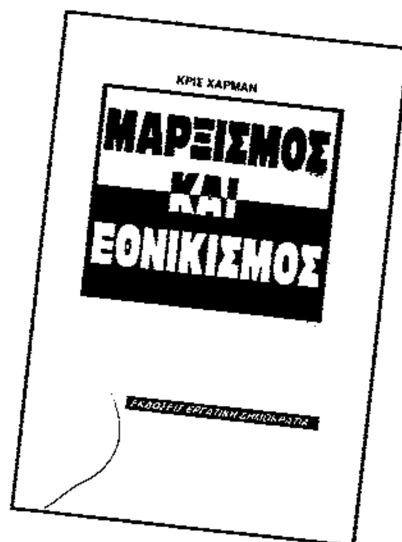

Το κενό το γέμισε η ανάπτυξη του "έντυπου καπιταλισμού" δηλαδή των εκδοτικών εγχειρημάτων που δημιούργησαν ένα αναγνωστικό κοινό μέσα στις ανερχόμενες αστικές τάξεις και άλλα προνομιούχα στρώματα. Ετσι δημιουργήθηκαν σύνολα ανθρώπων που άρχισαν να φαντάζονται ότι ανήκουν στην ίδια κοινότητα, μιλώντας την ίδια γλώσσα σε αντιπαράθεση πολλές φορές με άλλα σύνολα που μιλούσαν διαφορετική γλώσσα. Αυτές οι πολιτιστικές κοινότητες αποκτούν κοινά συμφέροντα και μετατρέπονται σε πολιτικές, σε έθνη-κράτη.

Από την στιγμή όμως που δημιουργήθηκαν τα πρώτα έθνη άρχισαν να λειτουργούν σαν πρότυπο παντού. Σε έναν κόσμο που κυριαρχούσε ραγδαία ο καπιταλισμός, διάφορες κοινωνικές δυνάμεις και όχι πια μόνο οι ανερχόμενοι αστοί, για να στηρίξουν τη θέση τους υιοθέτησαν την εθνική ιδεολογία και προσπάθησαν να "κατασκευάσουν" έθνη στο πρότυπο της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής.

Για παράδειγμα όταν οι μεγάλες δυναστικές αυτοκρατορίες όπως των Ρωμανώφ ή των Αψβούργων βρέθηκαν στον 19ο αιώνα κάτω από την πίεση εθνικών κινημάτων, υιοθέτησαν έναν κραυγαλέο "επίσημο" εθνικισμό για να αποκτήσουν λαϊκό έρεισμα. Ομοια η ουγγρική αριστοκρατία για να διατηρήσει την κοινωνική της κυριαρχία έκανε στροφή 180 μοιρών, εγκατέλειψε τα Λατινικά, που χρησιμοποιούσε σαν γλώσσα μέχρι τα μέσα περίπου του 19ου αιώνα και έγινε εκφραστής του ουγγρικού εθνικισμού.

Ο Αντερσον τονίζει, πολύ σωστά, τον καθοριστικό ρόλο του κράτους στη διαμόρφωση του έθνους. Αναφερόμενος στα έθνη που εμφανίστηκαν μετά την κατάρρευση της αποικιοκρατίας, αναλύει πώς σε κάθε περίπτωση τα εδαφικά όρια, ακόμα και οι γλώσσες των νέων εθνών ήταν προϊόντα των αποικιακών κρατικών μηχανισμών και σε καμμιά περίπτωση δεν εξέφραζαν προαιώνιες οντότητες.

Ο συγγραφέας λοιπόν δείχνει ξεκάθαρα ότι τα έθνη και ο εθνικισμός δεν είναι προαιώνια φαινόμενα, είναι σύγχρονα προϊόντα του καπιταλισμού. Ομως δεν είναι ξεκάθαρος για το αν μπορεί ο εθνικισμός να ξεπεραστεί και εδώ βρίσκεται η πιο μεγάλη αδυναμία του βιβλίου.

Ο Αντερσον ξεκίνησε να γράφει αυτό το βιβλίο -πρωτοδημοσιεύτηκε στις αρχές του '80- για να εξηγήσει τους πολέμους μεταξύ Καμπότζης και Βιετνάμ το 1978-79. Τον είχε φέρει σε αμηχανία το γεγονός ότι "ένα μαρξιστικό επαναστατικό καθεστώς πολεμούσε ένα άλλο" αφού υποτίθεται ότι θα έπρεπε να αποτελούσαν την ζωντανή άρνηση των εθνικών συγκρούσεων. Ετσι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ναι μεν ο εθνικισμός γεννήθηκε με τον καπιταλισμό αλλά καλύπτει κάποιες βαθύτερες υπαρξιακές ανάγκες των ανθρώπων (όπως η θρησκεία στο Μεσαίωνα). Ο συγγραφέας σαφώς δεν είναι εθνικιστής αλλά αυτή του η άποψη αδυνατίζει την ανάλυσή του και σε κάποια σημεία την κάνει υπερβολικά υποκειμενική και ιδεαλιστική.

Παρόλες τις αδυναμίες του, το βιβλίο αξίζει να διαβαστεί για τον πλούτο των στοιχείων του και την σαφέστατη θέση του ότι ο εθνικισμός δεν υπήρχε πάντα. Ομως συνολικότερες υλιστικές απαντήσεις από την πλευρά του γνήσιου μαρξισμού δίνει ο Κρις Χάρμαν στο "Μαρξισμός και Εθνικισμός". Διαβάστε και τα δυο βιβλία.

Χρήστος Πετράκος

Από πού οι επαναστατικές ιδέες

Εργατική αλληλεγγύη

Βδομαδιάτικη Σοσιαλιστική Εργατική Εφημερίδα

Κυκλοφορεί κάθε Τετάρτη

ΓΡΑΨΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Θέλω να γίνω συνδρομητής της βδομαδιάτικης ***εργατικής αλληλεγγύης*** για 1 χρόνο / 6 μήνες

Ονομα ....

Διεύθυνση ....

Συνδρομές Εσωτερικού	Κανονική	Ενίσχυσης
Εξάμηνη	5.000	7.500
Ετήσια	10.000	15.000

Συνδρομές Εξωτερικού

Ετήσια 20.000

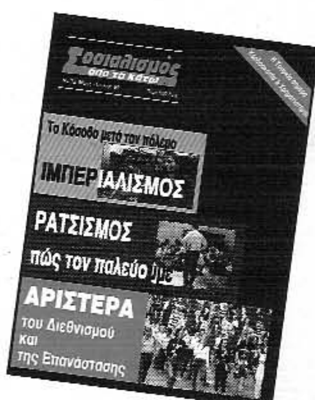
Συνδρομές Σωματείων, Συλλόγων, Βιβλιοθηκών κλπ

Ετήσια 20.000

Στείλτε την ενίσχυσή σας στο λογαριασμό 162/76803331 της Εθνικής Τράπεζας.
Γράψτε μας στη διεύθυνση: Εργατική Αλληλεγγύη, Τ.Θ. 8161, Ομόνοια, 10010 Αθήνα

Σοσιαλισμός από τα κάτω

Δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

ΓΡΑΨΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Συνδρομή Ενίσχυσης
6.000 δραχμές

Ονομα..

Διεύθυνση......................................

....

..........................**Τηλ**.......................

για 1 χρόνο -Εσωτερικού 3.000 δρχ.
Εξωτερικού 5.000 δρχ.
Στείλτε την ενίσχυσή σας στο λογαριασμό
155/911420-37 της Εθνικής Τράπεζας
Γράψτε μας στη διεύθυνση:
Σοσιαλισμός από τα κάτω
Τ.Θ. 8161, 100 10 ΑΘΗΝΑ